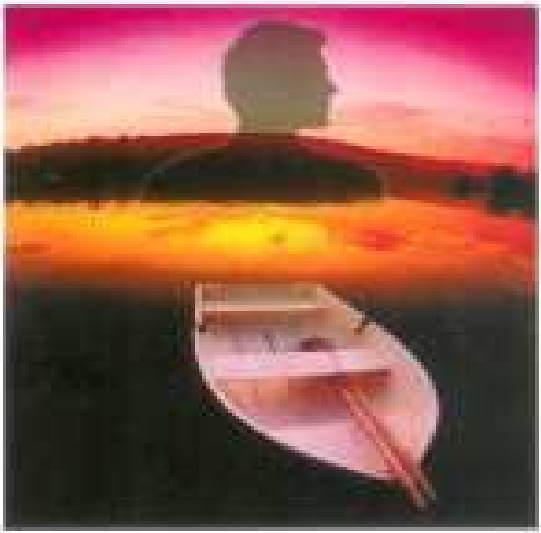
KENDİNİ ARAYAN ADAM

HALİT ERTUĞRUL

NESİL 127. BASKI

Ön Söz

İnsanlığı huzur ve mutluluğa götüreceği iddia edilen birçok ideoloji, felsefî akım ve model, uzun tarihî tecrübelerden sonra birbiri ardından silinip gitmektedir. Komünizmin bir "çığ" gibi yıkılışı da bunlardan birisidir. Bu yüzden ferdin yaratılışına en uygun bir din olan İslâma yöneliş, gerek ülkemizde ve gerekse bütün dünyada hızla devam etmektedir.

Çölün ortasında susuzluktan ölmek üzere olan bir insanın can havliyle su araması ve suya koşması gibi, insanlık da sefahat ve maddenin hazsız, kuru ve susuz dünyasından, "iman ve Kur'ân" kervanına katılan yüzbinlerce insandan birisi de Salih Gökkaya'dır.

Salih Gökkaya, komünizm yolundaki şöhreti yurt dışına taşmış ve bu uğurda ömrünün elli yılını vermiş olan bir insandır. Böylesine kapasiteli bir kişinin intibaha gelerek dönüş yapması, dikkatleri bir anda üzerinde toplamış

ve "dönüş"ünden sonra yazdığı mektuplar, "Asrın mektupları" olarak değerlendirilmiştir. Bu mektuplar hâlâ elden ele, ilden ile ve dolaşarak hizmet yapmaktadır.

Salih Gökkaya'nın "dönüş" hâdisesini, bundan birkaç yıl önce "Yeniden doğmak" adını taşıyan bir kitapta toplamıştık. Fakat bu eserin onbeş gün gibi kısa bir süre zarfında tükendiğini hayretle müşahede ettik. Kitabın bitmesinden sonra da yeni taleplerle karşılaşıyor, takdir, tebrik ve gözyaşları ile dolu olan sayısız mektup ve telefon alıyorduk. Bu eserin fevkalâde bir iman hizmetine vesile olduğunu görünce, daha muhtevalı bir kitap haline getirilmesine karar verdik.

Kitabın, daha birçok hizmete vesile olması dileğiyle...

Kendini Arayan Adam

Her şey bir yolculukla başladı O gün...

Yıllardır okul sıralarının zorluklarını, bugüne kavuşmanın tesellisiyle yenmeye çalışmıştım. Bunun için ki, öğretmenlik mesleğine attığım ilk adımın, ruhumu sım sıcak duygularla titrettiğini çok iyi hatırlıyordum. Öğretmen olmak... Âdeta ülkeler fetheden bir kumandan gibi, vakur ve tatlı bir ürpertinin bütün benliğimi dalga dalga sardığını hissediyordum.

Sanki dünyada bu mesleği seçen ilk adam benmişim gibi önüme çıkan herkese soruyordum: "Öğretmenlik nasıl bir şey?"

Aldığım cevaplar genellikle aynıydı:

"Öğretmenlik mi? Oooh, çok güzel tabiî... Yalnız eski itibarı kalmadı."

Bazısı da öyle ballandıra ballandıra anlatıyordu ki, o güzel sözleri dinlerken hemencecik okula koşasım, o cıvıl cıvıl çocuklar arasına karışasım geliyordu.

Fakat "Öğretmen mi?" diye, dudak bükerek moral bozucu cevaplar veren ve âdeta kanımı

buz gibi donduranlar da az değildi. Ama ben, nedense hep hoş ve tatlı sözleri duymak istiyor, ürkütücü konuşmaları çabucak unutuveriyordum.

Vazife yapacağım yere gitmek üzere hazırlanıyordum. Beni uğurlamak için eve gelen dost, akraba ve arkadaşlarla birlikteydim. Bizde usûldür; uzağa giden kimselere, "Allah yolunu açık etsin, güle güle git, güle güle gel" diyerek, hem moral verilir, hem de iyi ve kötü gününde yalnız olmadığı ona anlatılmak istenir. Bu geleneğin manevî kıymetinin ne kadar büyük olduğunu ilk defa anlıyordum.

Sohbet oldukça koyuydu o akşam... Konu ise, öğretmenlik... Şahsına ve ilmine çok saygı duyduğum bir büyüğümüz, öğretmenlik mesleğindeki başarı sırlarını anlatıyordu. Bu metotlar benim için o kadar önemliydi ki, dayanamadım, kâğıda ve kaleme sarılarak not almaya başladım.

"Öğretmen bir köyün herşeyidir" diyerek girmişti sözüne. "Bu, aslında bir Peygamber

mesleğidir. Muhtaç insanlara ilim, medeniyet ve irfan götürmek kadar faydalı daha ne olabilir? Bunu yapabilmek için de, nabza göre şerbet vermeyi iyi kavramak lâzımdır. Doğru bir şeyi anlatırken, kırmadan, ürkütmeden ve damarına dokunmadan yapmak gerekir.

Yapayım derken, bütün bütün bozmamaya dikkat etmek çok önemlidir.

"Köylünün inanç ve geleneklerine ters düşen, onlardan kaçan ve hayat tarzlarından kopan bir

öğretmen, o yerde hem başarılı olamaz, hem de huzur bulamaz. Ve belki de barınamaz da... Köylü, önce öğretmenin samimiyetine inanacak ki, ona kapılarını açıp sıcak bir alâka göstersin. Bunun için, o köyün öğretmeni, kendi mesleğini çok iyi kavraması kadar, insan psikolojisini de iyi bilmesi lâzımdır. Çünkü bizdeki öğretmenlik anlayışı yalnızca çocuk okutan değil, köyün bütün dertlerine çâre bulabilecek bir ehliyette olması lâzım geldiği yolundadır.

"Bayramda, düğünde, sünnette, bazı özel gün ve

gecelerde bütün gözler öğretmeni arar. Tabiî ki öğretmen de bunun hakkını vermelidir. Bu da çok iyi bir kültür ister. Yalnızca, ders kitaplarının teorik bilgileri yetersizdir. Öğretmen, hayatı en büyük bir okul kabul ederek her hâdiseden, her tecrübeden ders almasını bilmeli ve hareket tarzını da ölçülü ayarlamalıdır. "Kalbin nuru din ilimleri, aklın nuru fen ilimleridir. İkisinin birleştirilmesiyle hakikat ortaya çıkar. Bu iki unsurun biraraya gelmesiyle, talebe gayrete gelir ve başarılı olur. Birbirinden ayrıldıkları vakit birincisinden taassup, ikincisinden de hile ve şüphe doğar" diyerek, iyi bir eğitim politikası çizen kıymetli bir âlimin bu güzel sözü üzerine yorumlar yapılıyordu.

"Cami ve okul, bir köyün iki ana direğidir. O köyün varlığı, huzuru ve birlik içinde yaşaması, bu iki direğin sağlam ve dim dik ayakta durmasına bağlıdır. Camide din havası mevcuttur. Okulda ise, ilim havası vardır. Birisi, düşmanlığı, kini silip kardeşliği getirir; diğeri de cehaleti kaldırıp medeniyeti dâvet eder. Böylece o köy, genel bir okul havası içinde, ilim, fazilet,

medeniyet ve kardeşlik mefhumunu öğrenmeye başlar. Bunları yapacak olan da, o köyün imamı ve öğretmenidir.

"Öğretmen, cami cemaatini tanımayıp, köyün en mukaddes varlığı olan camiye ters düşer; imam da okulu bir küfür alâmeti olarak görürse, o köyde fitne kıvılcımları çıkmaya başlar. Halbuki öğretmenin imamla anlaşıp kaynaşması, milletin hasretle beklediği bir husustur." Büyük bir zevk ve dikkatle dinlediğimiz sohbet, geç vakitlere kadar sürmüştü.

Bu ölçüleri bir bir not aldıktan sonra, valizime kitaplarımı yerleştirdim. Çünkü onlar benim hem öğretmenim, hem arkadaşım olacaklardı.

İhtiyar muhtarın acıları

Yola çıkalı iki saat olmuştu. Bu iki saat boyunca, on üç yıllık öğrencilik hayallerim bir sinema perdesi gibi geçiyordu gözlerimin önünden... Ve her sahnenin sonunda da "okul ve öğrenci" ikilisi gelip karşıma dikiliyordu. Ne renkli düşüncelerdi Allah'ım!

Güzel bir okul... Yanında yeni lojman... Etrafında iyi tanzim edilmiş bir bahçe... Yem yeşil ağaçlar, pırıl pırıl çayırlar... Minicik öğrencilerin cıvıl cıvıl sesleri... "Öğretmenim" diyerek gülücükler dağıtışları... Hayal bile olsa içime tatlı bir sıcaklık serpiyordu. "Okulun minaresi" demek olan bayrağı ilk görüşümde, nasıl bir heyecan içinde olabileceğimi tahmin etmeye çalışıyordum. Arif Nihat Asya gibi:

"Ey mavi göklerin beyaz kızıl süsü,

"Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü" mü diyeceğin, yoksa o anın duygularıyla başka birşeyler mi mırıldanacağım? Bilemiyorum.

Ya köylüler?

Öğretmeni ilk görüşlerinde:

"Hoş gelmişsen öğretmen Bey" derlermiş ellerini uzatıp, sıvak bir alâkayla tokalaşarak. "Bir ihtiyacın olursa, Allah'ını seversen çekinme ha! Bizim ev, aha şuradır" diye sıkı sıkıya tembih ederlermiş. Daha neler neler derlermiş...

Bu hayal, ne güzel bir şey... İnsanı nasıl da umutlandırıp rahatlatıyor, endişeleri, şüpheleri bir bir dökerek teselli ediyor.

Dalıp gittiğim için kendi kendime mırıldanmış olacağım ki, aynı koltuğu paylaştığımız ihtiyar yol arkadaşım soruyor:

"Talebe misiniz evlât?"

"Öyle sayılır" diye cevap veriyorum. "Daha düne kadar talabeydim. Mesleğimiz öğretmenlik olunca, talebelik de emekli olana kadar devam edecek herhalde..."

"Tabi ya!" diyor ihtiyar, "Yalnız öğretmenler talebe değil, bana kalırsa, dünya bir okul, bütün insanlar da o okulun talebeleridir. Doğan her insan bu okula yazılır, ölen her insan da şehadetnamesini "diplomasını" alıp gider."

"Ama, notun iyi olmadıktan sonra!"

Güngörmüş ihtiyar da dalıp gidiyor... Tıpkı benim saatlerce hayalin peşine düşüp gittiğim

gibi, gözlerini bir noktada toplayıp düşünüyor. Gittikçe başıklarının fersizleştiğini görüyorum. Çileyle kıvrılmış kapaklarının örttüğü gözlerinde yaş bulutları oynaşıyor. Ardından damlalar sıraya dizilerek bem beyaz sakalına takıla takıla aşağıya doğru iniyor.

Nur yüzlü ihtiyarı ağlatan hadiseyi kendisine bir türlü soramıyorum.

Neden sonra:

"Evlâtım! Sakın ola sen şu bizim köyün öğretmeni gibi olmayasın" diyor.

Kendisine merakla baktığımı görünce de devam ediyor:

Ben o zaman köyün muhtarıydım. Bu vazifem tam on altı yıl sürmüştü. Zengindim. Çok koyunum vardı. On yıl boyunca sürülerimi üç çoban çevirdi. Köyün biraz dışında, iki katlı bir konağım vardı. Köye her gelen beni bilirdi. Konağımızın yanına yaptırdığım bir odayı yalnızca misafirlere ayırmıştım. Kapımın

çalınmadığı gün üzülürdüm.'Yoksa köylüyü kırdık mı? Niçin bu akşam gelmediler?' diye hayıflanırdım.

"Hele yenmiş-içilmiş, aklıma bile gelmezdi. Üstelik zevk duyardım. Rahim olan Allah, rahmetinden bol bol gönderirdi. Ne malım eksilirdi, ne de param...

"Bir akşam üzeriydi. Orta yaşlı biri gelmişti kapıya.

"Öğretmenim' demişti. 'Bu köyün çocuğunu okutmaya geldim.'

"Safa geldin' diyerek içeri aldık. Üşümüştü. Karnını doyurduk. Baş köşeye geçirdik.

"Fakirim' dedi. 'Kimseciklerim yok. Babamı, annemi çok küçük yaşta kaybettim. Beni bir hayır sahibi okuttu. Bir ay önce onu da kaybettim. Dünyada yapa yalnız kaldım. Ben de valizimi alarak sizlere sığındım. Eğer kabul ederseniz, bundan sonra sizleri ana baba kabul etmek istiyorum.'

"Çok acımıştık. Hemen köylüyle biraraya gelerek boş bir evi tamir ettik, içini döşeyip kendisine teslim ettik. Her gün birimiz akşamları misafir alır olduk.

"İnan evlâdım, ben kendi öz oğluma böylesine bir sevgi göstermemiştim. Yaptığımız iyilik bununla da bitmedi. Köyümüzde namuslu, terbiyesi güzel bir kızımı da kendisine verdik. Hem de bütün masrafları üzerimize alarak... "

"Neden?' diye sorarsan, 'kimsesiz fakir,' diye tabii..."

Benim hayretim gittikçe artıyordu. Bizim insanımız ne kadar da merhametli, cömert ve yardımseverdi. Hiç tanımadığı bir insana böylesine fedakârlık... İyi niyet... Bu güzel geleneği, bizim insanımızdan başka acaba kim gösterebilirdi? Allah rızası için, hiç bir karşılık beklemeden yabancı bir insana evlat muamelesi yapmak, herhalde sadece bizim insanımıza hastı.

"Ya sonra?" diye sordum,

Gözleri yeniden dolmuştu. Ağlamaklı bir ses tonuyla:

"Neler olmadı ki evlâdım" dedi. "Evimi dağıttı, dünyamı başıma yıktı."

Tam bir şaşkınlık içinde, heyecanla dinliyordum.

"Bütün köylü, kimsesiz ve fakir diye bu öğretmenin üstüne titriyorduk. Ama öğretmen, gün geçtikçe değişiyordu. Gizlediği kötü niyetini yavaş yavaş açığa vurmaya başlıyordu.

"Okulla alâkasını kesti. Öğrencilerle hiç ilgilenmiyordu. Akşama kadar gençlerle kafa kafaya verir ve sohbet bahanesiyle, onların beyinlerini yıkardı. Okulda çocuklara anlattıkları şeyler de yavaş yavaş kulağımıza gelmeye başlamıştı."

"Neler anlatıyormuş?" diye sordum.

"Neler değil ki" diye söylendi. "Hiç duymadığımız marşlar öğretiyormuş. Komünist marşlarıymış bunlar... Bizim marşlarımızı ağzına

almazmış. Rus marşı, Çin marşı...

Komünistlik dermiş, başka birşey demezmiş. Müslümanlığa, imâna karşı çok kötü söylermiş, nâmert... 'Neye inanıyorsanız, onlar hepten safsata' dermiş. Kâfir herif, hâşâ Allah'a bile inanmazmış. Tövbe ya Rabbi, tevbe..."

"Bunları duyunca, birgün çektim kenara: 'Bana bak Öğretmen Bey' dedim. 'Kulağıma böyle böyle şeyler geliyor. Bunlar doğru mudur?'

Rengi attı hemen, kulaklarına kadar kızardı.

"Amma yaptın ha muhtar' dedi. 'Hiç öyle şey olur mu? Çocuklar herhâlde anlattıklarımı yanlış anlamış olacaklar. Tabiî ki size de yanlış mâlumat vermişlerdir. Hem siz benim öz anam babam sayılırsınız. Sizin sayenizde bu dünyada yaşıyorum. Siz olmasaydınız, ben ne yapardım? Sonra tövbeler olsun muhtar, insan Allah'a dil uzatabilir mi? O bizi yoktan yarattı. Bilirsin ki, ben orucumu tutarım. Fırsat buldukça Cuma namazına bile giderim. İnşaallah vakit namazlarına da niyetliyim. Gözüm kör olsun ki,

Kur'ân başucumda asılı durur."

"Ne zaman ağzımı açsam, buna benzer şeylerle bizleri avuturdu. Çok kurnazdı. Kiminle ne konuşacağını çok iyi biliyordu. Bizim gibi büyüklere karşı son derece saygılı ve dindar gözükürken, gençlerin de imânına okudu tabiî... O körpe beyinleri zehirle doldurmuş meğer... "

Karşımda, hiçbir şey bilmez zannettim bu köylü ihtiyar, neler söylüyordu? O kadar merakımı kamçılamıştı ki, bütün dikkatimle onu dinliyordum. Milletin kucağında büyütüp onun ekmeğiyle beslenen bir insanın, en çok saygı duyması lâzım geldiği bir yere ihanet etmesine karşı, içimde büyük bir nefret doğmuştu. "Devletten aldığı maaşla devleti yıkmaya çalışmak..." Bundan daha büyük bir cânilik olur muydu?

İhtiyar yol arkadaşımın sok sok öksürüklerle böldüğü cümlelerini kendi kafamda birleştirerek bir bütün hâlinde düşünmeye çalışıyordum. Bu millet, inanç noktasında ne büyük darbeler yemiş ve hâla da yemeye devam ediyordu.

Bunları duydukça, vatandaşa sahip çıkmanın ne kadar önemli olduğunu bir kere daha idrak ediyor ve büyük bir İslâm âliminin şu sözlerini hatırlıyordum:

"Eskiden tehlikeler hariçten gelirdi. Onun için mukavemet kolaydı. Şimdi tehlike içerden geliyor. Kurt, gövdenin içine girdi. Şimdi mukavemet güçleşti. Korkarım ki, cemiyetin bünyesi buna dayanamaz. Çünkü, düşmanını sezmez. Can damarını koparan, kanını içen en büyük hasmını dost zanneder." Ve bu teşhis, asra vurulmuştu. Unutamıyordum ve unutmama da imkân yoktu tabiî...

"Ara sıra birkaç günlüğüne kaybolup gelmemeye başladı. Sorduğumuz da, 'Falan yerde arkadaşım var da, görmeye gitmiştim' veya 'Falanca köyün öğretmeni beni dâvet etmişti' gibi, hiç de aslı olmayan cevaplar veriyordu.

"Daha sonra köyde, yabancı gençler görünmeye başladı. Doğrusu bunları gözüm pek tutmamıştı. Çünkü kılıklarında bir insan kılığı yoktu.

"Bir başka gün, hanımı ortadan kayboldu. Kızın yakınları gelip sorduğunda:

"Amcamdan mektup geldi, hanımı çok hastaymış da, onun bakması için oraya gönderdim' diye cevap vermiş.

"İnanmamış tabi... Ama ne yapsın zavallıcık. Bir insanın öz hanımına zarar vereceği kimin aklına gelir?

"Yanına gelen giden çoğalmaya başlamıştı. Okulla da tamamen alâkasını kesmişti. Kaç defa şikâyet aklıma geldi. Ama sizi koruduğunuz, sizi evlendirdiğiniz, sahip çıktığınız bir öğretmeni nasıl şikâyet edeceksiniz? Bir kere iyi dedik, kötü diyemedik.

"O sıralarda, köyün gençlerinde de bir hareket başlamıştı. Herkes tüfekle, tabancayla oynuyordu. Bazen geç vakitlerde silâh sesleri duyuyorduk. Meğer ki hâin adam, atış talimi yaptırıyormuş.

"Son kaybolduğu gün Pazardı. Tam beş gün

dönmedi. Merak ettik. Daha doğrusu açıkça şüphelendik. Sağa sola haber veremeye hazırlanıyorduk ki, gece geç saatlerde evimin kapısı çalındı.

"Bir genç, çok telâşlı ve heyecan içinde bağırıyordu:

"Muhtarın evi burası mı?"

"Burası' dedim. 'Ne yapacaksın?"

"Lâzım' dedi. 'çok acele lâzım"

Yukarı aldım. Oturası yoktu:

"Köyünüzün öğretmeni trafik kazası geçirdi' dedi. 'Hem hanımı, hem de kendisi ağır yaralı. Hastaneye kaldırdılar. Benden rica etti: 'Git Muhtarı gör, ne kadar parası varsa alıp yetişsin. Yoksa başkasından bulsun' dedi. 'İkisinin de ameliyat olması gerekiyormuş. Doktorlar çok para istiyorlarmış."

"Ben, şaşkınlıktan duraklar gibi olunca ısrar etti:

"Kaybedecek vaktimiz yok. İkisinin de canları tehlikede. Buraya kadar canımız ağzımızda araba teptik. Taksi aşağıda bekliyor. Acele edin de, yetişelim."

"Gencin gözleri yaşarmış, ağlamaklı ağlamaklı bakıyordu.

'O anda aklıma hiç mi hiç kötü bir şey gelmemişti. 'Olabilir ya!' dedim. 'İnsanlık hâli, hanımını alıp köye doğru gelirken kaza geçirmiş olabilirler."

"O günen (yâni 1979 yılının) parasıyla cüzdanımda 100.000 lira vardı. Bu tam altmış besili koyunun parısıydı. Can tehlikesini duyunca, kızın dayısına koştum. Kızın annesi ve babası olmadığı için dayısı büyütmüştü.

"Adamcağız çok telaşlandı. Onun da cebinde otuz bin lirası varmış, onu aldı. Ne olur, ne olmaz diye, cebine üç tane de büyük altın koydu. Alelacele taksiye atlayıp yola koyulduk. Köyden biraz uzaklaşınca, benim aklım karıncalanmaya başladı. Çünkü gençleri hiç

gözüm tutmamıştı. Şoför koltuğunda oturanı uzun saçlı ve bakımsız biriydi. Üstü başı darmadağınıktı. Bizi çağıran genç ise kıpkırmızı gözlü ve azgın suratlıydı. Hiç de kazaya üzülmüş bir halleri yoktu.

"Gece vakti acelemden üzerime silâhımı da almamıştım. Tabi, o dağ başında arabayı durdurup inmek de olmazdı. Doğrusu içime kötü bir korku oturmuştu."

Yol arkadaşımın anlattıkları, bir macera filmi gibi dehşet doluydu. Sonucun nereye uzanacağını, âdeta nefesimi tutarak dinliyordum.

Yaşlı adam anlatmaya devam etti:

"Taksi, ormanın içine girince ağırlaşmaya başladı" diye konuşmasını sürdürdü. "Duracağını hissederek sormuştum:

"Ne oldu evlâdım, bir ârıza mı var?"

"Her halde benzine su karışmış olmalı. Motor teklemeye başladı. 'Siz oturun da biz bakalım'

dedi.

"Taksiyi durdurup önce kendisi, ardından da öbür kılıksız indi. O anda korkum daha da artarak içim cızz etti. Şöyle taksinin etrafına doğru yarım yamalak baktım ki, oooohh ellerinde silâhlar bir sürü anarşist. Doğrusunu söylemek gerekirse, parayı marayı unutmuştum. Can derdi, herşeyden önceydi. Hele zavallı arkadaşım tirtir titriyordu.

"Namluları beynimize çevirip bizi aşağı indirdiler. Önce gözümüzü ve ellerimizi bir güzel bağladılar. Paraları ve altınları aldılar. Ne diyebilirsin? Tabancanın namlusu ensemizde duruyordu. Bir aksi hareket yapacak olsak, hiç acımadan bizi oraya sererlerdi. Komünist sürüleri... Bunlarda merhamet ve vicdan görülmüş mü?"

" İçlerinden birisi:

"Muhtar' dedi. 'Bu güne kadar köylünün sırtından kazandığın paraların keyfini çıkarıyordun. Birazını da bize vermekten

kızmadın değil mi?' diye alay ediyordu."

"O eşkiya bilmiyordu ki, kendi arkadaşlarını insan sanarak koynumuzda büyüttük. Demesi kolay tabiî. Kendileri züppe züppe dılaşır, çalışmak zorlarına gelir. Bir başkasının malını da, milletin sırtından kazandığını iddia eder. Kendileri kazansa böyle demezler tabiî. O zaman alın teri olur.

"Elhâsıl, olan olmuştu hocam. Ama felâketin büyüğünden habersiz, sabahı bekledik.

Canımızın kurtulduğuna şükrederken, 'Keşke kurtulmasaydık da bu günleri görmeseydik' diye feryat edeceğimizi nereden bilecektik? Keşke daha işin başında beni öldürmüş olsalardı?"

Yol arkadaşımın yorgun gözlerindeki yaşlar tekrar oynaşmaya başlamıştı. Buruşmuş dudakları, hüzünlü, kıvrım kıvrımdı. İçinden kaynayıp gelen hıçkırıklara mani olmak için cümle ve kelimeleri kesik kesik kullanmak zorunda kalıyordu.

Elini yumruk yaparak:

"Hain herifler!" diye koltuğa vurdu. "Komünist uşakları, canavar sürüleri!"

Bir çocuk gibi içini çekerek yüreğini saran yakıcı ateşi bastırmaya çalıştı. Cebinden çıkardığı buruşuk mendiliyle önce göz yaşlarını, daha sonra da burnunu sildi.

"Eve gittik ki kıyamet kopuyor" diye bıraktığı yerden konuşmasına başladı. "Bizim çıkışımızdan sonra bir grup anarşist evi basmışlar. Ev de köyün bırazcık dışındaydı. Köylü duyana kadar olan almuş. Silâhlarını çekip, 'para' demişler, 'altın' demişler. Bulamayınca da tek evlâdım olan 17 yaşındaki aslan gibi oğlumu ve 20 yıllık eşimi hunharca katletmişler. Kurşunlarla param parça edilen vücutlarını bir kan gölü içinde gördüğümde, nasıl çıldırmadığıma hâlâ hayret ediyorum. O azgın canavarlar, işledikleri cinayetlerden mutlaka gurur duyup kahramanlıklarını ilân etmişlerdir."

"Yakalandılar mı?" diye sordum.

"Ne çıkar evlâdım" dedi. "Yakalandılar, ama ölen geri gelir mi?"

"Ya öğretmeniniz ne oldu?"

"Onu da yakaladılar. Şimdi nerededir bilmiyorum. Zavallı kızcağızın da hayatını mahvetti. Kızı ne yapmaya zorladıysa, yavrucak dayanamayıp kendini asmış."

Kayseri otobüs terminaline inmiştik. Ben Hatay istikametine gidecektim. İhtiyarın yolu ise Mardin'e kadar uzanacaktı.

Ayrılırken elimi ciddiyetle sıkıp:

"Güle güle hocam" dedi. "Yüce Rabbim hayırlı hizmetler nasip etsin. Bu vatan sahip bekler. Yıkanlar çok, yapanlar az. Öyleyse yapanlar, geceyi gündüze katmalı ki, tahripler günü gününe tamir olsun. Bu iş çok fedakârlık ister ve para karşılığında da yapılmaz. Çünkü paradan daha önemli şeylerin olduğunu yaşadıkça

göreceksin.

Anlattıklarını tasdik edip elini öpüyorum. İki saatlik beraberliğimiz burada noktalanıyor.

Ama, bir meslektaşımın hainliği, düşüncelerimi alt üst ediyor. Yol boyunca. Ve her defasında o müthiş ânı başımdan geçmiş gibi yaşayarak...

Zehirlenmekten lezzet alanlar

Bu vatanda doğacaksın... Bu milletin ekmeğiyle. suyuyla büyüyeceksin... Belki de bir lokma ekmeğe muhtaç yetimlerin rızıklarından kesilerek yaptırılan güzelim okullarda okuyacaksın... İstikbâlimizin garantisi olarak, "öğretmensin" diye köye gönderileceksin... İnsanlık ve yardımlaşmada birbirleriyle âdeta yarışan vatandaşların samimî ve sıcak alâkasıyla karşılaşıp, manevî evlât muamelesi göreceksin... Sonra da bu kadar nimetleri unutarak, beslendiğin sofraya ihanet edeceksin...

Bu nasıl anlayış? Bu nasıl fikir? Bu nasıl felsefe? Bir hayvan bile, sahibinin bir ikramına bin

hizmet ederken, bu kadar ikrama rağmen, bu tip nankör insanlar neden hep ihanet yolunu tercih ediyorlar? Nasıl oluyor da vicdanları buna müsâade ediyor?

Bunun cevabını, okuduğum bir tefsirden hatırlamaya çalışıyordum: "Malumdur ki, âlâ (iyi) bir şey bozulsa, edna (basit) bir şeyin bozulmasından daha ziyade bozuk olur. Meselâ, nasıl ki, süt ve yoğurt bozulsalar yine de yenilebilirler. Yoğ bozulsa yenilmez. Bazen zehir gibi olur. Öyle de, mahlukatın en mükemmeli, belki en âlâsı olan insan, eğer bozulsa, bozuk hayvanlardan daha ziyade bozuk olur. Müteaffin (kokuşmuş) maddelerin kokusuyla telezzüz eden (lezzet alan) haşerat gibi ve ısırmaktan lezzet alan yılanlar gibi, dalâlet bataklığındaki şerler ve habis (pis) ahlâklar ile telezzüz ve iftihar eder. Zulüm ve zulümatındaki zararlardan ve cinayetlerden lezzet alırlar."

Yarım asır önce kaleme alınan bu ifadelerin bugün bütün açıklığıyla kendini gösterdiği anlaşılıyordu. Demek ki, o yıllarda atılan

tohumlar, bugün meyve veriyordu.

Kalbinden imân, ahlâk ve faziletin sökülerek alındığı gençlerin bu milleti ne hâle getirebileceklerini hayâl ettikçe, Kayseri terminalindeki sıcağa rağmen titriyor ve böyle insanların şerrinden bu büyük milleti ve mâsum insanları muhafaza etmesi için Allah'a yalvarıyordum.

Bu aldatılmış güruhla mücadelede kuvvet, sabır ve metânete ne kadar ihtiyacımız var? Bineceğim otobüse doğru ilerlerken, kalbi dertlerle param parça olmuş ihtiyar yol arkadaşımın son sözlerini, fısıldayarak tekrar etmeye çalışıyorum:

"Yıkanlar çok, yapanlar az. Öyleyse yapanlar geceyi gündüze katmalılar ki, yapılan tahripler günü gününe tamir olsun."

O adam Yola çıkıyoruz.

Otobüsümüz, Adana istikametine yöneliyor. Boş yer yok. Tıklım tıklım doluyuz. Güz ayının

getirdiği hafif serinlik, koltuklarımıza yerleştikten sonra, tesirini kaybedip bitiyor.

Yolcular, yol kenarlarında yükselen fabrikaları konuşuyorlar... Sigaralar ise körük gibi çalışıyor. Havalandırma delikleri dalga dalga yükselen dumanların bacaları âdeta...

Etrafımı doya doya seyre koyuluyorum.

Anadolu... Bam başka bir diyar. Sun'i, yapmacık güzelliklerden uzak, tabii çekingenliğiyle, gözleri, gönülleri serinletiyor.

Bu güzelliği bozan tek şey, otobüsteki teypten yükselen sevimsiz şarkılar.

Şoförümüz, aynı bandı birkaç kez dinlettikten usanmış olacak ki:

"Sayın yolcularımız" diye sesleniyor. "Bağışlayın, ama size bir teklifte bulunacağım. Çalacak bandımız kalmadı. İçinizden iyi şarkı veya türkü söylemesini bilip de söylemek isteyen varsa, buyursun mikrofona gelsin. Hem

bizleri eğlendirmiş olur, hem de vakit geçer. Yoksa bu uzun yol başka türlü bitmez."

Bu teklif karşısında, otobüsteki uğultu birdenbire kesildi. Böyle bir dâveti, herhalde birçok kişi ilk defa duyuyordu. Herkes benim gibi, yarı şaşkınlık içinde:

"Acaba söylemek isteyen biri çıkar mı?" diye sağa sola bakınıyordu.

Öyle ya, bir otobüs yolculuğunda, hiç tanımadığınız insanların karşısına çıkıp şarkı veya türkü söylemek oldukça cesaret istiyordu.

Tebessümlü bekleyişler sürerken, arka koltuklardan gür bir ses yükseldi:

"Kaptan bey, müsaadenizle bu teklifi ben yerine getirmek istiyorum."

Bütün yolcularla birlikte dönüp arkaya baktım.

Evet, "o adam"dı bu. Otobüsümüz Kayseri terminalinden henüz kalkmak üzereyken, koyu

renkli bir mercedes taksiyle gelip, âdeta bir devlet başkanı gibi protokolle uğurlanan ve etrafındaki adamlar tarafından büyük bir ciddiyetle yolcu edilerek otobüse bindirilen adam... Bu durum, o anda bütün yolcuların da dikkatini çekmişti.

Kendisi oldukça gösterişli. İri yarı bir vücut yapısına sahip. Lâcivert bir elbise ve gözünde siyah bir gözlük... Saçlarını itinayla taramış, kendinden emin ve ağır başlı bir hâli var. Bıyığı yok. Yeni traş olmuş, sîması pırıl pırıl... Yaşı altmış civarında. Yüzünden çenesine doğru inen iki derin çizgi, çok önemli hatıralar saklıyor gibi kuytu, sessiz.

Bir koltuk arkamda oturan "o adam"ın, yanındaki bir gençle yol boyunca, dünyadaki çeşitli olayların, iktisadî ve siyasî doktrinlerin yorumlarını yaptığını takip etmiştim.

Görünüşte çok ciddî ve ağır görünen "o adam"ın, konuşurken son derece sempatik, nazik ve pürüzsüz bir ifade gücüne sahip olduğunu farkediyorum.

İşte "o adam" şarkı söylemek üzere ayağa kalkıp kaptandan müsaade istiyor. Ve böyle garip bir teklifi kabul ettiği için de, yolcular tarafından şaşkınlıkla karşılanıyor.

Adam ön tarafa doğru ilerlerken, bütün yolcuların dikkatli bakışlarına hedef oluyor. Şoförün

yanına geldiğinde, siyah gözlüklerini çıkarıp sıcak bir tebessümle bizlere dönüyor ve nazik tavırlarının yanı sıra insana saygı telkin eden olgunluğuyla, yolcuların sempatisini bir anda üzerine topluyor.

Herkes kendisine kulak verdiğinde, şoföre dönüp:

"Sayın kaptanım" diyor. "Benim gibi işe yaramaz bir ihtiyara, böylesine temiz ve sağduyulu insanlarla birlikte olma fırsatı verdiğiniz için, size yürekten teşekkürlerimi arz etmek istiyorum. Kabul buyurursanız, şu ihtiyar kalbimi sevindireceksiniz."

Yaşlı adam, biraz sonra mikrofonu alıp şarkı söylemeye başlıyor. Hayretler içinde kalıyoruz. Mükemmel ve son derece tesirli sesiyle sanki büyülemiş gibiyiz. Herkes, nefesini tutmuş veziyette onu dinliyor.

İçimden:

"Kim bu adam?" diyorum. "Eğer ses sanatçısıysa, neden bugüne kadar duyulmamış. Sanatçı değilse, bu ağır şarkıları böylesine kusursuz şekilde icra etmeyi nereden öğrenmiş?"

Bu ve buna benzer soruları, daha sonra birbirimize sormaya başladık. O adamın güzel şarkılarıyla mest olan kaptanımız da, arabayı kasislere vurmadan ve sarsmadan kullanmaya gayret ediyordu.

İki şarkıdan sonra, otobüsü bir alkış tufanı kaplamıştı. Adama, şarkılarına devam etmesi için âdeta yalvarılıyordu. Beş tane, on tane... Söyleyebildiği kadar, yorulana kadar...

Fakat adam, sebebini daha sonra

anlayabileceğimiz bir plân dahilinde, bütün ciddiyetiyle mâzeretler ileri sürüyor ve işi tadında bırakmaya kararlı görünüyordu.

Alkışlar kesilince:

"Affınıza sığınmak isterim," diye konuşmaya başladı. "Kalbim, böyle duygulu şarkılara pek dayanmıyor. Lütfen beni bağışlayınız. Görüyorsunuz ya nefesim de tekliyor. Çünkü bir kalp hastasıyım ve sizlere bu neşeli ânınızda, kötü bir sahne yaşatmak istemiyorum."

Derin bir nefes aldıktan sonra devam etti:

"Sizler gibi duygulu ve candan arkadaşlarıma güzel dakikalar geçirtebildiysem, bu gece rahat bir uyku çekerim. Ama çok arzu ediyorsanız, sizlerle olan beraberliğimi sohbet ederek sürdürebilirim. Çünkü altmış yaşına merdiven dayamış bir ihtiyarın, hayatının baharını yaşayan dostlarına anlatacağı çok şeyler olduğuna inanıyorum."

Adam, bütün dikkatleri tekrar üzerinde

toplamayı başarmıştı. Herkesi, bir meraktır sardı. Yolcuların gönlünü fetheden "o adam", şarkı söylememek için bahaneler ararken, neden şimdi konuşmaya hevesli görünüyordu?

Yolcuları dikkatle süzdükten sonra:

"Arkadaşlarım" diye konuşmaya başladı. "Ne söylemek istediğimi merak etmiş olabilirsiniz. "Anlatayım:

"Hayat demek, savaş demektir, mücadele demektir. Başka bir ifadeyle hayat; bir harp meydanıdır. İnsan, yaşayabilmek için bu savaşı kazanmak zorundadır. Tabi ki, savaşı kazanmanın yolu da, savaş usüllerini bilmekten geçer.

"Savaş usülleri, yalnızca öğrenilmez. Tecrübe isteyecektir. Bazı tecrübeler, çıkmaz bir sokağa çıkabilir ve o zaman hayat, daha baharındayken son bulmuş olur. Bu acı sonla erken karşılaşmamak için, yaşanmış tecrübelere ihtiyaç vardır.

"İşte ben diyorum ki, altmış yaşına gelmiş bir insan olarak, bu hayat savaşında çok şeyler öğrendim, çok şeyler yaşadım. Aynı savaşın içinde olan sizlerle, bu çok değerli tecrübeleri paylaşmak istiyorum. Sizlere bu kıymetli ölçüleri anlatabilirsem, bu savaşta daha az hata yaparak ayakta kalma şansınız artacaktır. Ve bu hayat savaşında ezilmeyeceksiniz, ezilmemeyi bileceksiniz."

Bizleri samimiyetine inandırmak için, kelimeleri itinayla seçiyor ve vurucu cümlelerle tesirli olmaya çalışıyordu.

"Arkadaşlarım, yoldaşlarım" diye devam etti. "Sohbetime bazı sorular sorarak başlamak istiyorum. Yalnızca üç soru soracağım. Sizlerin de cevaplamanızı istiyorum."

Birimcisi:

"İçinizde, bütün gün boyunca tam huzur içinde olanınız var mı?"

Hiç beklemediğimiz bir anda, güm" diye sorulan

böylesine su götürücü bu soru karşasında şaşırmıştık. Bu soruyu ne için soruyordu? Ne yapmak istiyor ve nereye varmayı hedefliyordu? Herkes kendini yoklamış olacaktı ki, bütün sîmalarda tereddütler oynaşmaya başladı. Bu yüzden kimse cevap veremiyordu.

"O adam" son derece ciddi bir ifadeyle:

"Elbette" dedi, "bu soruya 'evet' diyemezsiniz. Ben elli yıldır 'evet' diyemedim. Siz de 'evet' diyemezsiniz?

" İkinci sorum:

"Her türlü ihtiyacımı karşıladım, hiç ihtiyacım kalmadı diyeniniz var mı?"

Arkadaki yolculardan biri:

"Ne mümkün efendim!" diye atıldı. "Hiç ihtiyaç biter mi? İhtiyaçları karşılamak nerede, biz nerede? Hele orası Türkiye'yse!"

"Çok güzel" diye karşılık verdi adam: "O zaman

üçüncü soruyu sorayım:

"İçinizde, hatayatımı garanti altına aldım, hiç bir şeyden korku ve endişem yok diyeniniz var mı?"

Böylesine enteresan sorulara muhatap olan yolcular, büzen hayret içinde, bazen de gülerek birbirine bakıyordu. Ama ben, bütün bunlardan ayrı olarak bu sohbet seyrini nereye gideceğini bir derece sezmiş olmanın huzursuzluğu içindeydim. "O adam"ın önce güzelim sesi ve mükemmel telkinleriyle iyi bir zemin hazırlaması... Yolculardan tam not alarak, onların dostluklarını kazanması... Sonradan da bu diyaloğu iyi kullanarak, insanların zaaflarını deşeleyip hayâli hedefler göstermesi, kanaatlarımı pekiştiriyordu.

Nihayet;

"Bu soruları kalp rahatlığıyla 'evet' diyerek cevaplayamazsınız. Çünkü bu tür soruları ortadan kaldıran bir rejimle idare edilmekten mahrumsunuz" diyerek baklayı ağzından

çıkardı. Hislerim beni yanıltmamı ştı.

Fakirliği, ezilmişliği, horlanmışlığı öylesine usta misallerle anlatıyordu ki, otobüsün içindeki çok az insan, "o adam"ın "komünizm propagandası" yaptağının farkındaydı.

Konuşmasını güldürücü fıkralar ve düşündürücü nüktelerle süsleyip açık hedef olmaktan kaçınıyor ve yutturmak istediği zehiri, büyük bir ustalıkla bala katarak veriyordu.

İşin bu tarafını hâlâ anlayamayanlar, hayran hayran onu dinliyordu:

"Adam ne güzel konuşuyor be..."

"Örnekleri de çok çarpıcı ha!"

"Tam bir hatip canım..."

"Yalnız o kadar da değil tabi, insan psikolojisini de iyi biliyor."

"Anlattıkları harfi harfine doğru..."

"Profesör gibi..."

"Daha da fazla..."

"O adam" büyük bir ustalıkla sürdürdüğü konuşmasında bazen âyet ve hadisleri delil gibi gösteriyor, sözlerinin arasına İngilizce ve Arapça cümleleri serpiştiriyordu. Bazı yolcular: "Çok da âlim biriymiş meğer" diye fısıldaşıyordu. "Tam bir hoca canım. Din adamı dediğin, böyle olmalı."

"Adam" bazen imâlarla, bazen de açıkça ileri sürdüğü "meşru hükümlere isyan" fikrini büyük bir cesaretle savundu. Dünyada iyilik ve güzellik namına ne varsa, hepsini komünizm diye anlatıyordu.

Karşı çıkmak, itiraz etmek istiyordum... Ama otobüste "o adam"a duyuyan hayranlık hislerine karşı istediğim neticeyi elde edemeyeceğimi biliyordum. Çünkü, şuurlu bir komünist olan "o adam"la aynı görüşü paylaşanların, dindar bir insan zannederek her söylediğini din namına kabul edenlerin ve suya sabuna dokunmadan

sadece eğlendirmek için çene yorduğunu sanıp

dikkat kesilenlerin arasında kalkıp itiraz etmek, neyi değiştirebilecekti? Düşündüm...

Bir kere bu güzel(!) konuşmayı kestiğim için, ilk tepkiyi yolculardan görecektim. Sonra "o adam"ın gerçek bir demagog oluduğunu ve ap açık bir gerçeği bile çarpıtarak yanlış olarak gösterebilme kabiliyetine sahip bulunduğunu anlamıştım. Yapacağım itiraz, yolcular önünde münakaşa şekline girerse, benim hedef olmam bir yana, anlatmak istediğim hakikatleri de uygun şekilde anlatamayacağım için zarar vermiş olacaktım.

Ama mutlaka birşeyler yapmalıydım. Elimi birkaç kez kaldırıp söz almak istedim. Görüyordu. Ama ısrarla görmek istemedi. Bir anda ortaya fırlayıp bozguncular gibi ortalığı birbirine katmak ise, mağlubiyeti peşinen kabul etmek demekti. "O adam", kendisine heyecanla yönelen saf zihinlere zehrini boşaltmaya devam ederek iki saate yakın bir süreyle konuştu. Adamın, cesaret ve dâvâsındaki sadakatine

hayram olmuştum. Gerçekten inanılmaz bir şeydi. O yaşına rağmen, bâtıl bir dava uğruna bu derece samimi hislerle katlandığı zorlukları düşündükçe, hak bir dâvâya gönül verenlerin neler yapması lâzım geldiğini bulmaya çalışıyordum.

"Adam"ın kullandığı metot son derece cazipti. Ve eminim bu buluş da kendisine aitti. Bütün konuşmalarında, kendi feslefesine bir ekol getirebilecek kadar kültürlü, zeki ve şuurlu olduğu açıkça görülüyordu.

İleride gelecek hâdiseler, tahminlerimi doğru çıkaracaktı.

İnsan psikolojisini bu kadar iyi bilmek... İnsanlarla diyalog kurmayı böylesine pürüzsüz becermek... Başkalarına tesir etme sanatını bu kadar güzel icra etmek...

Ve savunduğu fikri anlatmak için, muhtemel tehlikelere karşı hayatını ve emniyetini hiçe saymak... şaşılacak bir şeydi.

Hiç unutamıyorum, konuşmasını şöyle tamamlamıştı:

"Umuyorum ve ummak istiyorum. Bunun da ötesinde vasiyet edemiyorum:

"Anlattıklarım, hayat savaşında ölçünüz olsun, varmak istediğiniz hedefleri sizlere göstermeye çalıştım. O hedefe gidin. O dünyayı arayın. O dünyayı bulunca, başka sorduğum sorularıma 'evet' diyeceksiniz."

Müthiş bir alkış tufanı arasında, yerine oturdu.

Teşekkürler, otobüsün içinde gelip gitmekteydi.

Toros dağlarında başlayan sohbet

Toros Dağlarına tırmanıyorduk. Öğle namazı geçmek üzere olduğu için acele ediyor ve otobüsün mola vermesini bekliyorduk. Şoförün bu işe pek niyetli olmadığını anlayınca, yerimden kalkarak öne doğru ilerledim.

"Kaptan" diyecektim. "Namaz kılmak istiyorum,

yakında duracak mıyız?"

Henüz şoföre doğru birkaç adım atmıştım ki, arkadan müthiş bir patlama duyuldu. Araba, sağ sola yalpalayıp şarampole girmiş, yolcular ise korkudan ayağa fırlamıştı. Kendimizi bir panik havasında dışarı attık.

Otobüsün arka tekerleri patlamıştı. Hem de ikisi birden.

Şoför, büyük bir şaşkınlıkla:

"Vallahi" dedi, "ben on beş yıldır bu işi yapıyorum, arabanın iki arka tekerinin birden patladığını ilk defa görüyorum. Hayırdır inşaallah, işimiz uçun süreceğe benziyor."

Bu hâdiseyi daha sonra kıymetli bir büyüğüme anlatınca:

"İyi ki otobüs infilak etmemiş" dedi. "Tekerler o küfrün ağırlığına nasıl dayansın? elbette patlar."

Yolcuların çoğu Torosların nefes kesen

yeşillikleri arasına dağılırken, ben de abdest almak üzere ilerideki çam ağaçlarının altından akan billur gibi suya koştum. Ciğerlerime dolan ter temiz orman havasının ve dağlarda kuş cıvıltılarının tesiriyle âdeta büyülenmiştim.

Namazımı kılar kılmaz "o adam"ı aradım.

Büyük bir çam ağacına yaslanmış dinliyordum. Yüzünde yorgunluk ifâdesi değil de, dâvâsına

hizmetin lezzeti okunuyordu.

Yanına yaklaşarak selâm verdim. Gayet samimi ve sıcak bir tavırla selâmımı aldıktan sonra, büyüçe bir kayayı göstererek:

"Buyurmaz mısınız?" dedi, "birlikte oturalım."

Karşı karşıya oturduk. Tatlı bir tebesssüm ve gözlerindeki pırıl pırıl ifâdelerle bana bakıyordu. Anlaşılan karşısındaki insanlara "candan bir arkadaş" imajını vermekte de son derece ustaydı. Birşeyler demeye hazırlanırken, benden önce davranarak mesleğimi ve memleketimi sordu.

Öğretmen olduğumu anlayınca da:

"Aaaa!" dedi. "Ne kadar güzel. Hayatım boyunca yanıp tutuştuğum bir meslek. İnan ki hocam, yeniden dünyaya gelsem öğretmenliği tercih ederim. Hem de ilkokul öğretmenliğini... "Bir milleti, çektiği sıkıntılardan kurtarmak ve yeni nesli istediğin yola kanalize etmek için, en ideal bir yol... Çünkü, işin temelindesiniz. Memleket binası, bu temel üzerine inşa edilecektir. Anlıyorsun değil mi? Bu şekilde yeni bir insan tipi meydana getirebileceksin..." Söylediği çok doğruydu.

Hemen sezdiğim bir başka doğru da, bana iltifatlar yağdırarak tartışmayı istediği mevzuya çekmek ve bana kendisini kabul ettirmek düşüncesindeydi.

Bir fırsatını bularak, konuşmasının arasına giriverdim:

"Efendim" dedim, "Sizi aramamın sebebi, otobüsteki sohbetinizle ilgiliydi. İki saati aşan konuşmanızla, yolcuları kendinize hayran

bıraktınız. İnsan psikolojisini iyi bilen, son derece kültürlü bir insan olarak da günümüzün meselelerine parmak bastınız. Kanayan yaralarımızın tedavisi konusunda, birçok teklifler ve çıkış yolları gösterdiniz.

"Konuşmalarınızı dikkatle dinledim ve gördüm ki, fikirlerinizi daha çok siyasî ve ekonomik durumlar ile birkatım felsefî mevzular üzerinde yoğunlaştırdınız. Çâre olarak da, marksizmi takdim ettiniz. Ve özellikle, marksizm mevzuunda oldukça kapasiteli bir insan olduğunuzu ispatladınız. Elbetteki böyle çok boyutlu bir insandan istifade etmem lâzım geldiğini anladım ve kısa da olsa özel sohbet etmek için yanınıza geldim."

Karşımdaki "o adam", benim bu küçük iltifatımdan hoşlanmıştı. Bana doğru eğilerek:

"Genç hocam" dedi, "sizlere yardımcı olmak, beni son derece mutlu kılar. Eğer benden açıklamamı istediğiniz bir husus varsa, çekinmeyin sorun. Bilgi dağarcığımı, istikbâlimizin garantisi durumunda olan siz gibi

öğretmenlerimize bir defa değil, bin defa sererim."

İşin başında, mevzua nereden ve nasıl gireceğimi pek kestirememekle birlikte, sohbetimizi imânî konulara çekmek istiyordum. Çünkü, karşımdaki "adam"ın şuurlu bir marksist ve kendi şahsında ileri derecede söz sahibi birisi olduğunu anlamıştım. Konuşmalarında, her ne kadar âyet ve hadislerden bahsettiyse dahi, bunu benimseyerek değil, karşısında bulunan yolcuların dinî duygularından istifade için yaptığı, her halinden belli olmaktaydı.

Büyük bir inanç boşluğu içinde olduğunu hissettim "o adam"a, önce Allah'ın varlığını ve diğer imânî meseleleri, akla yatkın ve ilmî metotlar içinde anlatmalıydım. Ekonomik ve felsefî hususlar bundan sonra konuşabilirdi. Çünkü inanmayan bir adama Allah'tan ve Kur'ân'dan bahsetmek hiçbir fayda vermeyecekti.

Bu noktadan hareketle benden soru sormamı ve herhangi bir konuda bilgi istememi bekleyen "o

adam"a dönerek:

"Efendim" dedim. "Toparlayabildiğim kadarıyla konuşmamızda hep geniş dairelerin genel problemlerinden bahsettiniz. Bütün dünya... Bütün insanlık... Siyasî ve ekonomik mevzular... Genel dertler ve çâreleri...

"Halbuki ben, uzak ve geniş meselelere önce yakınımdan başlamak istiyorum. Meselâ kendimi bilmek, tanımak, taşıdığım gizli ve açık sırların önemini kavramak ve hareket noktasını kendi içimden tesbit etmek istiyorum. Yıllar yılı bu konuda kafamı kendi işgal eden birçok sorularım olmuştur. Doğrusunu isterseniz açık ve net bir cevap alamadım. Belki siz, bu sorularıma bir çıkış yolu gösterebilirsiniz."

Yine başını tebessümle sallayarak sorumu beklediğini ifade edince, konuşmamı sürdürerek:

"Ben kendimden başlamak istiyorum," dedim. "Sizce insan nedir? Mahiyeti ve sırları neyi göstermektedir? Bir türlü sırlarına ulaşılamayan bu dev muamma niçin vardır? Ve varlığı neye

bağlıdır? Bu varlığın tercihini kim yapmıştır? Bu soruların cevabını yıllardır düşünmeme rağmen bir türlü içinden çıkamıyorum. Beni bu konuda aydınlatın lütfen. Çünkü sizin gibi kapasiteli bir insana bir daha rastlayacağımı zannetmiyorum."

Karşımda oturanı "o adam"ın birden ciddîleştiğini gördüm. Bakışlarındaki o tatlı pırıltı bir anda silinerek donuklaşmıştı. Herhalde böyle bir soruyu hiç beklemiyordu.

Bir müddet geçtikten sonra:

"Doğrusu bu konuyu bugüne kadar hiç düşünmemiştim" dedi. "Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Sizce insan nedir?"

Konuyu istediğim noktaya çekince biraz rahatlamıştım.

"Efendim" dedim. "Bu konuyu merak edince, tabi ki kendi çapımda bir araştırma yaptım. İlmine ve kütürüne inandığım yakın bir dostuma da bu mevzuu açmıştım. Faydalanmam için bana bir kitap vermişti. Okudum. İçinde çok önemli

konular bulunuyor. Ancak dili biraz ağırca. Bir kısmını tam anlayamadım. Siz, oldukça kültürlü bir insansınız. Ve Osmanlıca kavramları da herhalde iyi biliyorsunuz. O kitabın anlaşılmayan yerlerini size okursam, bana izah eder misiniz?"

"Gayet tabi hocam" dedi. "Kitap üzerinizdeyse buyurun. Elimden geldiği kadarıyla size yardımcı olmaya çalışırım. Böylelikle, sizin olduğu kadar benim de merak ettiğim bir konuyu öğrenebiliriz."

Ceketimin iç cebindeki kitabı çıkardım.

Kitabın adı, Meyve Risalesi...

"Altıncı Mesele"yi açtım.

"Önce Allah'a imanı anlatmalıyım"

Karşımda materyalist felsefenin parmakla gösterilecek kadar şuurlu bir sîması oturuyordu. Âdeta, "o dâvâ"yı temsil eden "o adam"a karşı imân dâvâsının muzaffiyeti için bütün kalbimle

Allah'a yalvarıyor ve âcizliğimi şefaatçi yaparak yine ona sığınıyordum.

"Altıncı Mesele" Allah'a imân hakkındaydı. Allah'ın varlığını ve birliğini, aklî, ilmî ve mantıkî tarzda izah ediyordu. Öncelikle bu meseleyi anlatmaya çalışacaktım. Çünkü her şeyin başı Allah'a imândı ve bu husus izah edilip açıklığa kavuşturulunca, diğer meseleler çok kolay halledilecekti.

Kitabı, okuduğunu pek anlamayan ve orada yazılanlara yabancı olan bir insan tavrıyla okumak istiyordum. Çünkü bu konuda birşeyler bildiğimi ifade edersem, mevzunun tartışma havasına girmesinden korkuyordum. Halbuki ben, kendisinden bazı hususları öğrenmek istediğimi nazara vermeliydim.

"Altıncı Mesele"nin misallerini okumaya başladım:

"Nasıl ki, mükemmel bir eczahane ki, her kavanozunda harika ve hassas mizanlarla alınmış hayattar tiryaklar ve macunlar var.

Şüphesiz gayet merhametli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir. Öyle de, küre-i arz eczahanesinde bulunan ve dört yüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki zihayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle, bu çarşıdaki eczahaneden de ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde, okuduğunuz fenn-i tıp mikyasıyla (tıp ilmi ölçüsüyle) Küre-i arz eczahane-i kübrasının eczası olan Hakim-i Zülcelal'i hatta kör gözlere de gösterir, tanıttırır."

Kitabı dikkatle dinleyen "o adam"a, misal bitince sordum:

"Efendim, bu misal ne demek istiyor acaba, biraz izah eder misiniz?"

Gözlerini ilk defa bir şey keşfediyormuş gibi bir noktaya diktikten sonra, düzgün ve tek tek seçtiği kelimelerle konuyu izaha çalıştı:

"Yani demek istiyor ki, bir eczahanenin içinde bulunan hayat ve şifa verici ilâçlar, onların iyi bir kimyager tarafından yapıldığını gösterir. Bir ilâcın ustasız ve kimyagersiz meydana

gelmesi imkânsızdır. Aynen bunun gibi, dünya da o eczahanenin daha büyük ve daha mükemmel bir eczahanesidir. Dünyanın içinde bulunan dört yüz bin çeşit bitki ve hayvanların da, o ilâçlar gibi maharetli bir eczacı tarafından yapılması icap eder.

"O küçük eczahanedeki ilâçlar bir kimyager tarafından yapılıyorsa, bu dünya eczahanesi de eczacısız ve kimyagersiz olmaz. O da Allah olmalıdır."

Misâlden anladığını yorumladıktan sonra, sanki onu başkasından duyuyormuş gibi, sağ elini sol elinin içine vurup:

"Mükemmel bir misal" diye gürledi. "Orjinal. Çok güzel."

Bu olağanüstü tesirin ciddiyet derecesini öğrenmek için yüzüne baktığımda, gerçekten samimi olduğunu anlamakta zorlanmadım.

Heyecandan, kalbimin vuruşlarını hissediyordum.

Okuduğum mevzuda dört misal daha olduğu için,

"Efendim, okumaya devam edebilir miyim?" diye sordum.

Kendine has ağırlığı ve ciddiyetiyle:

"Buyurun hocam," dedi. "Lütfen devam edin."

Kendimi zor frenleyebildiğim bir heyecanla okuduğum çarpıcı misallerin açıklamalarını büyük bir takdirle yapıyor ve her izahının ardından da:

"Müthiş bir şey. Duymadığım doğrular" diye hislerini belirtiyordu...

Özellikle şu misal, fevkalâde dikkatini çekmişti:

"Hem nasıl ki: Bir hârika şehirde milyonlar elektrik lâmbaları hareket ederek her yeri gezerler. Yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarzdaki elektrik lâmbaları ve fabrikası, şeksiz, bedâhetle elektriği idare eden ve seyyar

lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iştial maddelerini getiren bir mu'cizekâr ustayı ve fevkalâde kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanıttırır; yaşasınlar ile sevdirir. Aynen öyle de, bu âlem şehrinde dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları, bir kısmı kozmoğrafyanın (astronominin) dediğine bakılsa, küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür'atli hareket ettikleri halde, intizamını bozmuyor; birbirine çarpmıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. "Okuduğunuz kozmoğrafyanın dediğine göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan ve bir misafirhane-i Rahmaniyede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yansımasının devamı için her gün küre-i arzın denizleri kadar gazyağı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yığınları lâzımdır ki sönmesin. Ve onu ve onun gibi ulvi yıldızları gaz yağısız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyen ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çarptırmayan ve nihayetsiz kudreti ve saltanatı, ışık parmaklarıyla gösteren bu kâinat şehr-i muhteşemindeki dünya

sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri ne derece o misâlden daha büyük, daha mükemmeldir... "

Henüz misalin sonunu getirmemiştim ki:

"Bu konu çok derin" diye araya girdi. "Ben astronomiyle biraz meşgul oldum. O akıl almaz sırların içine girilince pek çıkılamıyor, boğuyor insanı. Bu misâlde de anlattığı gibi, kâinatta ince bir nizam var. Bu nizamın nasıl ve kim tarafından korunduğu konusuna farklı insanlar tarafından farklı yorumlar getirilmiş.

"Ama şunu ifade etmek isterim ki, ille de bir Allah aramak gerekirse, astronomi ilmi insana çok şeyler anlatacaktır."

Mevzunun bu tarafına kuvvet kazandırmak için,

"Efendim" dedim. "Geçenlerde ilmî bir kitapta (Yıldızların Esrarı, Hüseyin Demirkan. Yeni Asya Yayınları) bu konuda şöyle bir yorum okumuştum, müsadenizle anlatayım:

"Buyurun" der gibi başını salladı.

"Dünya'nın en güçlü optik teleskopu olan Mount Palomar (ABD) Rasathanesindeki 200 inçlik Hâle teleskopunun gözlem sahası içine 800 milyon galaksi girmektedir. Kâinatta ne kadar galaksi olduğu konusunda tahmin yürütmek bile imkânsızdır. Çünkü, kâinatın gözlenebilen kısmının bütün kâinat içinde ne kadar yer işgal ettiği bilinmemektedir. Belki yüz milyar

galaksi, belki daha fazla...

"Çoğunluğu 100 milyar dolayında yıldızı ihtiva eden sayısız galaksiler içinde 100 milyardan fazla yıldızı olanlar da vardır. Bu yıdızların bir çoğu ise, güneşimizden binlerce misli büyük devlerdir.

"İçinde bizim bulunduğumuz Samanyolu Galaksisi, bugüne kadar varlığı hesaplanan 100 milyar galaksiden sadece bir tanesidir. Samanyolu galaksisinin yıldız sayısı 200 milyar olarak hesaplanmıştır. Samanyolu galaksisinin çapı ise 100 bin ışık yılıdır. (Işığın bir saniyedeki

hızı 300 bin kilometredir.) Saatte bir ucundan diğer bir ucuna gitmeye kalksak, bu seyahati 15 milyar 800 milyon senede tamamlayabilirdik.

"Aynı rota üzerinde ilerleyen iki galaksiden arkadakinin hızı, öndekinin hızından daha fazla olursa, iki dev galaksi milyarlarca yıldızlarıyla birlikte birbirlerine gireceklerdir. Her bir yıldızın birkaç çeşit hareketi olduğu gibi, her galaksi de ayrıca kendi ekseni etrafında dönüş halindedir. Bir galaksinin çapının yüzbinlerce ışık yılıyla ifade edildiği düşünülürse, iki galaksinin birbiri içinden geçmesi, milyarlarca sene alacaktır. Bu sırada yıldızların birbirine çarpması ve intizamlarını bozmaması, insanı ister istemez hayerete düşürmektedir.

"Bu ince ve dakik sırlarla, derin ve akıl almaz hesaplarla aklını acze düşüren bu muhteşem sistemin puan ve programı kimin eseri olabilir?

"Tesadüfün mü? Tabiatın mı? Sebeplerin mi? Yoksa bir Kadir-i Zülcelal'in mi?"

Karşımda beni biraz endişe, biraz da merakla

dinleyen "o adam"a tekrar baktım. Suskun ve düşünceliydi.

Devam ettim:

"Ortada birtakım kanunlar vardır. Bu kanunlara büyük bir itinayla uyulmaktadır. Bu kanunları koyup bütün kâinatı bu kanunlara itaat ettiren kimdir?

"Eğer bu plân ve programcının Allah olmadığını iddia edersek, şu görüşleri kabul etmek zorunda kalırız:

"Biricisi: Kâinatın kendi kendine meydana gelmiş olduğunu ileri sürmek için, evvela kâinatın herbir zerresinde bütün kâinatı görüp bilecek ve ona göre vaziyet alacak bir akıl ve bilgi bulunduğunu farz etmek gerekir. Çünkü meydanda aşikâr bir ilim eseri görülmektedir. Eğer bu ilim, bu kâinatı yaratan bir tek mimara verilmezse, kâinatın değil bütün yıldızlarında, hatta bütün zerrelerinde bu ilmin varlığını kabul etmek lâzım gelecektir.

" İkincisi: Kâinatın zerreleri, kendilerinden var olduğunu farz edilen bu akıl ve ilim ile birlikte, aralarında kusursuz bir anlaşma sağlamaları ve milyarlarca sene boyunca bu anlaşmayı bir saniye bile bozmaksızın tam bir ittifak içinde hareket etmeleri icap eder.

"Üçüncüsü: Kâinatın zerreleri, bu kusursuz kanunları meydana getirmek suretiyle kanun koyucu ve hâkim vasfı kazanacaklar, hem de bu kanunlara kendi kendilerini mahkûm edeceklerdir. Hâkimiyetin ve mahkûmiyetin bir şahısda toplandığı dünyada görülmemişken, sayısız kâinat zerrelerinin tümünde birden toplandığı nasıl düşünülebilir?

"Dördüncüsü: Bu faraziye ile, kâinatın her bir zerresinde misilsiz bir fedakârlık hissinin bulunduğunu kabul etmek lâzım gelir.

"Atomlardan, hücrelerden, tohumlardan, galaksilere ve pulsarlara varıncaya kadar kâinatın her köşesinde kendini gösteren böylesine hassas bir nizamın tesadüflerden, sebeplerden ve tabiattan ibaret olduğunu

söylemek, aklı başında bir insan için mümkün değildir. Bütün bu intizamlı işlerin arkasında, bir kudret eli görülmektedir.

"Sizce de böyle değil mi, beyefendi?" diye sordum.

"Birşeyler olmalı ya!" diye cevap verdi.

Toros Dağları sohbetimize kucak açmış, o göz kamaştırıcı muhteşem güzellikleriyle her zerresi Allah'ın varlığına bir delil olarak, âdeta "Siz bana baksanız yeter. Ben size binlerce, milyonlarca misaller sunuyorum" demek istiyordu. Pırıl pırıl suların aktığı o yem yeşil manzaralar içinde süren sohbetimiz, bir ikram-ı İlâhî olarak devam ediyordu.

Demek bu kitap!

Çok zeki bir insandı. Bir şeyi kavrama ve yorumlama kabiliyeti fevkalâdeydi. Öyle ki, yıllardır âşina olduğum birçok meseleyi onun kadar anlayamamış olduğumu görüyordum. Osmanlıca ibareleri çok iyi biliyordu. Hayretime

giden bir tarafı da, hakperest oluşuydu. Marksizmi savunan birçok insanda görüleceği gibi, kuru bir inadı ve katı bir taassubu yoktu. Aklına ve mantığına uygun düşen bir konuyu mertçe kabullenip tasdik ediyordu.

Tahminen, bir saate yakın süren konuşmamızın sonunda, kitabı istedi. İsmini ve yazarını okuyunca:

"Demek bu kitap!" dedi. "Biz, bu zat hakkında ne kadar da yanlış şeyler biliyormuşuz meğer." Aramızda güzel bir dostluk kuruldu. İkimiz de birçok meseleyi rahatlıkla konuşabileceğimize inanmıştık.

"O adam", bir ara konuyu felsefî ve ekonomik sıhaya çekmek istemiş, ben ise hemen tevhid konusuna dönmüştüm. Çünkü böylesine güçlü bir "adam"la kendi sahasında tartışabilmek için, ilk önce inanç meselesinin halledilmesi gerektiğini biliyordum.

Lastikler tamir edildiğinde, kolkola girerek otobüse döndük. Yanındaki gençle yer

değiştirerek aynı koltuğu paylaşmamızı teklif ettiğinde, otobüsteki sohbetimiz başlamış oldu. Yol boyunca süren konuşmamız, yolcuların da dikkatini çekmişti. Söz hakkı bana geçince yüksek sesle konuşmayı tercih ediyor, "O adam"ın saatler süren konuşmasıyla tesir altında kalmış olan yolcuların hakikatı duymalarını arzu ediyordum. Bir ara etrafa kulak verdim. Otobüsün sesinden başka en ufak bir kıpırtı yoktu. Herkes dikkat kesilmişti.

Konuşmalarımı, Allah'a imân üzerine yoğunlaştırmaya devam ederken, sözümü keserek: "Hocm" dedi, "sana çok samimi bir sual sormak istiyorum. Ama bana doğruyu söyleyeceksiniz."

"O adam"ın bu âni çıkışı karşısında oldukça şaşırmıştım. Yine de sakin bir ifadeyle:

"Buyurun efendim" dedim. "Size elbetteki doğruyu söylerim."

"Sizinle ilk sohbetimizde bana kitap okumaya çalaşırken, hiç bir şey bilmiyormuş gibi

davrandınız" dedi. "Gerçekten o kitaptan okunanları anlamıyor muydunuz? Yoksa bana gerçekleri anlatmak için öyle bir metot mu seçtiniz?"

Çok zeki olan yol arkadaşım, durumu farketmekte gecikmemişti.

Yavaşça fısıldayarak:

"Anlıyordum efendim" dedim. "Ama sizin gibi değil tabi..."

"Yani bana kendi meseleni anlatmak için, câhil numarası yaptın, öyle mi?"

İtiraf etmek zorunda kalmıştım:

"Efendim" dedim, "size birtakım doğruları anlatabilmek için bu metodu uyguladığım doğrudur. Ama buna bir numara diyemeyiz. Size yaklaşabilmek için öyle davranmak zorundaydım."

"O adam"a bu sözleri söylerken oldukça

zorlanmıştım. Durumu kavradığı için:

"Hayır hayır" diye atıldı. "Size hakaret gâyesiyle öyle demiş değilim. İçten teşekkür etmek istiyorum. Bana bu konuları anlatabilmek için gerçekten en iyi yolu seçtiniz. Yıllardır aklımı meşgul eden ve beni bunaltan konulardı bunlar. Sohbeti bu sahaya çekmekle iyi ettiniz. Henüz işin başındayız ve eminim sizin gibi bir arkadaşla daha birçok meseleyi konuşabiliriz."

Bundan sonra soru soran kendisi oldu. İslâmın muğlak ve izaha muhtaç gibi görünen ve bu yüzden materyalistlerin hücumuna uğrayan birçok konusunu gündeme getirdi. Özellikle mantıkî cevaplar isteyen hususlar ağırlık kazanıyordu.

Konuşmalarımızdan hoşlanmış olacak ki, bir ara heyecanla:

"Bak hocam" dedi. "Sizinle çok ciddi ve önemli konularda sohbet edebileceğimize inanıyorum. Bunun için, başa dönelim ve tartışmamıza temelden başlayalım. Nereye kadar gidebiliriz

veya neleri halledebiliriz bilemiyorum, ama galiba sizinle iyi bir yolculuk yapacağız."

Arkadaşımın bu tavrına, yakın bir alâka gösterdim. Çünkü böylesine samimi bir havada, her meselenin müzakere edilebileceğine inanıyordum.

Muhatabım devam etti:

Önce şu konuyu ele alalım:

"Birçok ilim adamı, maddeyi 'ezel' olarak tarif eder. Madde 'ezelî' olunca 'ebedî' de olacak demektir. Yani, kâinatta madde esastır. Ezelî ve ebedî olan madde için Allah'a ihtiyaç kalmayacaktır. Dolayısıyla Allah mefhumuna ne gerek var?"

İslâmiyet ve Kur'ân hakkında son derece önemli sorularla karşılaşacağımı hissettiğim için yolculuk boyunca; gerek karşımdaki muhatabım, gerekse bizi dikkatle dinleyen yolcuların istifade etmeleri için Cenab-ı Hakka bütün samimiyetimle iltica ediyor ve

muvaffakiyetim yolunda acziyetimi ve zafiyetimi şefaatçi yaparak Ona yalvarıyordum.

Benden cevap bekleyen arkadaşıma doğru döndüğümde, bizleri dinleyen yolcuları da karşıma almış oluyordum. Bu şekilde konuşarak:

"Beyefendi" dedim. "Madde ezelî midir? Değil midir? konusuna gelmeden önce maddeyi tanımamız gerekir. Madde dediğimiz unsur nedir? Hususiyetli, mahiyeti, tâbi olduğu ölçüler ve kanunlar nasıldır? Bunları bilmemiz lâzım. Ondan sonra madde hakkında görüşlerimizi anlatabiliriz."

Arkadaşım:

"Tabi" der gibi başını sallayınca devam ettim:

"Maddeyi tanımak için, maddenin en küçük parçası olan atomdan başlamamız gerekir. Bu konudaki kitaplar karıştırıldığında atomlardan 'kâinatın yapı taşları' olarak bahsedildiği görülür. Atomların değişik oranlarda biraraya gelmesiyle elementler ortaya çıkmıştır. Elementlerin de

muhtelif şekillerde birleşmesiyle moleküller meydana gelir. Etrafımızdaki âlem, içindeki canlı-cansız, sayılamayacak kadar çok değişik varlıklar, bu moleküllerden inşa edilmiştir.

"Atomu, gerek kendi içinde dengeli hareket ettirmek, gerekse komşularıyla çok hesaplı ilişkiler kurmasını sağlamak için, dört kuvvetten oluşan çok hassas bir kanun konmuştur.

"Son derece hesaplı ve dengeli olan bu kanunun hüküm sürmesiyle kâinatın ve bizlerin varlığı mümkün olabilmektedir. Öyle ki, bu kanunu meydana getiren dört kuvvetten biri olan nükleer kuvvet olmazsa, atom çekirdeği teşekkül etmez.

"Zayıf kuvvet' adı verilen kuvvet bulunmazsa, elektronlar meydana gelmez.

"Elektromanyetik kuvvet olmazsa, atom da oluşmaz. "Ve çekim kuvveti yok olsa dünya olmaz, güneş olmaz, biz olmazdık.

"Kısacası bu kuvvetlerden birinin eksikliği, kâinatın sonu demektir. Hatta onların birindeki

zaaf veya hesap hatası dahi, aynı neticeyi meydana getirir.

"Tabii, burada atomların küçüklüğünü de dikkate almak lâzımdır. Bir santimetre küp havada beş milyon kere beş milyon atom bulunduğu düşünülecek olursa, atomların ve atomlardan teşekkül eden kâinatın yaratılışındaki esar daha iyi anlaşılır."

Atomun mâhiyeti ve faaliyeti hakkında ilmin tesbit ettiği hususları, kendi mesleğimden bir örnek vererek anlatmaya devam ettim:

"Bir sınıfta öğretmen olduğumuzu farz edelim. Kendi aralarında 15-20 öğrenci konuşuyor ve hepsinin sesleri birbirine karışmadan sür'atle ve atomlar vasıtasıyla bize ulaşır. Aynı atomlar, güneşin ışığını, ısısını, ve yedi rengini de sınıfa getirir. Sobamızdan çıkan sıcaklık da atomlar eliyle etrafa yayılır. Aynı anda uzaklardaki bir radyo sesi, gök gürültüsü veya zil sesi de duymuş olabiliriz. Bu iş de aynı atomların vazifesidir.

"Sınıfımızın etrafını yüz bin insan sarsa ve hepsi de bize değişik tonlarda, değişik şivelerde ve değişik dillerde seslenseler, aynı atomlar bu sesleri birbirlerine karıştırmadan aynı sür'atle naklederler.

"Canlı, akıllı ve şuurlu bir insanın bir anda beş altı iş yaptığını, meselâ birisiyle konuşurken başka birini dinlediğini, bu arada yazı yazıp kafasında çeşitli hesaplar çözdüğünü duysak, gazetelere manşet yapar, dünya rekortmeni ilân ederiz. Cansız, akılsız, gözsüz ve şuursuz,

küçücük bir atomun bir anda binlerce işi eksiksiz, karıştırmadan ve aynı mükemmelikte yapması, akılları durduran bir hâl değil midir?

"Küçük bir atomdan, muhteşem galaksilere kadar hükmeden bu kuvvetleri, ince ve hassas hesaplarla koyup, işleten, kâinattaki nizamı ve dengeyi sonsuz bir ilim ve kudretle idare eden kuvvet kime aittir? Bu akıl almaz hesabı hangi tesadüf ve hangi tabiat yapabilir?"

Arkadaşım, dikkatle dinlediği sözlerimin bu

noktasından lafa karışıp:

"Şu olamaz mı?" dedi. "Yani ilkel terkipler ve kanunlar, zamanla kendilerini yenileyip daha mükemmel hale gelmiş olamazlar mı?"

Kendince çok ciddi ve bence gülünecek değerdeki bu soruya karşı tebüssüm ederek: "Beyefendi," dedim, "Affedin, ama ben aynı soruyu tersine çevirerek size sormak istiyorum? Diyelim ki ortada çok basit bir kanun var. Bu kanunun kanun koyucusuz meydana gelmiş olması mümkün mü? Tarihe ilk yazılı kanunlardan birisi olarak geçen Hammurabi kanunları, Hammurabi'siz düşünülebilir mi?"

"Biraz daha açıkla" der gibi yüzüme baktı.

Devam ettim:

"Şunu demek istiyorum: Bir yığın kum, taş, çimento ve demir bulunduğunu kabul edelim. Ortada bir usta, bir plân ve proje olmadan, bu maddelerin biraraya gelerek bir saray inşa etmesi düşünülebilir mi? Böylesine mükemmel bir

sarayın kendiliğinden teşekkül etmesi mümkün müdür?

"Galiba bizler, kâinatın muhteşem sistemini, nizamını ve harikulâdeliğini kanunlarla izah ettiğimizi zannedip işin içinden kolayca çekiliveriyoruz. Kanunları keşfetmekle iş bitiyor mu? O kanunu koyan kudret sahibini neden akla getirmiyoruz?

"İnsanda bir merak vardır. Bu merakla keşfettiğimiz bir şeyin ustasına karşı hayranlığımız daha çok artmalı ve onun kim olduğunu anlamaya çalışmalıyız.

"Küçük bir incir çekirdeğinden koca bir incir ağacını ve onun binlerce meyvesini çıkaran, maddesi bir olan atom parçacıklarından kâinatı ve içindeki canlı cansız mahlukatı yaratan, dört ana kuvvetle varlıkları dengede tutan bir kudret Sahibine karşı insan nasıl alâkasız kalabilir? Bu muhteşem sırları keşfettikten sonra kâinat sahibini nasıl görmezlikten gelebiliriz?"

Son cümleyi beklemeden söze karıştı:

"Yani madde ezelî değil, öyle mi?"

"Maddeye hükmeden bir Kudret Sahibi var. Ona şekil ve biçim veren, kendine tâbi kılan ve yarattığı insanın emrinde çalıştıran bir kudret..."

Yine sözümü kesip;

"Ama" dedi, "maddenin ezelî olmadığı ispat edilmemiş deniyor."

"Ezelî olduğu da ispat edilmemiş ve yalnızca bir nazariye olarak bazı çevrelerce ortaya çıkmıştır" diye devam ediyorum. "Bunun yanında, özellikle Batılı ilim adamları son yıllarda kâinâtın sonradan yaratıldığı fikrine iştirak ile, Kur'ân'ın yaratılış konusundaki beyanına en uygun açıklamalar getiren 'Big Bang' teorisini savunmaya başlamışlardır."

Üzgün bir tavırla:

"Evet" dedi. "Bunu ben de duymuştum. Ama detaylı bir bilgim yok. Fakat merak ediyorum. Doğrusu bu konuyu dinlemek isterim."

Büyük Patlama

Konuyu özet olarak toparlama çalışalım:

"Big Bang, kâinatın başlanıgıcı ile ilgili olarak hâlen astronomi çevrelerince kabul görmeye devam eden teorilerin genel bir ismidir. Big Bangin esası, kâinatın bir başlangıcı olduğu gerçeğine dayanmaktadır.

"Büyük Patlama' olarak da bilinen Big Banga göre uzay ve galaksiler, başlangıçta sıcak ve sıkışık tek bir madde olarak yaratılmıştı. Bu madde dehşetli bir patlamayla uzaya serpildi.

Bunlar, kâinatı teşkil edecek olan enerji ve madde parçacıklarıydı. Sonra, madde parçacıkları ve radyasyon, kurulmakta olan kâinatın modeline uygun şekilde ve nisbette taksim edildi. Zemin hazır olunca atomlar, önceden tayin edildiği aşikâr olan düzenli bir model üzerine kuruldu. Fizik ve kimya kanunları olarak bildiğimiz mekanizmalar işletildi. Proton, nötren ve ağır elementler husule geldi. Yıldızlar doğdu, güneş ortaya çıktı. Galaksiler teşekkül

etti.

"Son yıllardaki araştırmalar, kâinatın hızla genişlediğini, galaksilerin birbirinden uzaklaştığını göstermektedir. Bu genişleme olayı tersine çevrilse, bir büzülme gürelecek ve bütün kâinat bir madde hâline gelecektir.

"Bu araştırmalar, kâinatın bir 'sıfır' noktasından başladığını göstermektedir.

"Kur'ân-ı Kerim'de, göklerin ve yerin altı günde, dünyamızın ise iki günde yaratıldığı ifâde edilmektedir.

"Tabi buradaki gün tabiri, Allah'ın bildiği 'devir ve safha' mânâsındadır. Kur'ân'da bizim günümüzle 'bin' hatta 'elli bin' seneye denk olan günlerden bahsedilmektedir. Yani Kur'ân'daki bu ifadeler, yaratılış safhalarına işarettir.

"Cenab-ı Hak, ilk önce su gibi akıcı olan ve kâinatın her tarafını kuşatmış bulunan 'esir' maddesini yaratmış, gökleri ve yerleri bu 'esir' maddesinden inşa etmiştir.

"Asrımızın çok kıymetli bir âlimi olan Bediüzzaman Hazretleri de kâinatın ilk yaratılış maddesi olan cevherin ne olduğu konusuna, Hud Sûresinin 7. âyeti ile işaret ederek şöyle demiştir. 'Cenab-ı Hakkın arşı, su hükmünde olan esir maddesi üzerinde imiş. Esir maddesi yaratıldıktan sonra, Saniin ilk icatlarının tecellisine merkez olmuştur. Yani, esiri halkettikten sonra cevher-i ferde (atomlara) kalbetmiştir."

"Bediüzzaman, eserin mahiyetinden bahsederken, akıcı bir su gibi, mevcudatın aralarına nüfuz etmiş bir maddedir görüşünü ileri sürmektedir. Ayrıca, elektrik, ışık, sıcaklık ve çekim kuvveti gibi lâtif ve akışkan maddelerin esirden yapıldığına ve böylece kâinatın her tarafına yayıldığına işaret etmektedir. (Detaylı bilgi için bak, İşârât'ül-Î'caz s. 194; Sözler s 605.)

"Esir maddesi, hiçlikten yaratılmış sonra Cenab-ı Hakkın ilk icatlarına temel olmuş ve atomlar bu maddelerden halkedilerek gaz, sıvı ve katı hallerde hizmete koşturulmuştur. İlk olarak

katılaşıp, hizmete hazırlanan gezegen ise dünyamızdır.

"Gökyüzündeki yıldız ve gezegenler, uzun müddet önce gaz, sonra sıvı halinde bir ateş kütlesi olaraka kaldığı halde, yeryüzü hesnidne evvel katılaşıp kabuk bağlamış ve hayata zemin teşkil etmiştir. Bu itibarla dünyamızını yaratılışı ıve teşekkülü, semavattan ve diğer gezegenlerden evveldir.

"Arz ve semavat birbirine yapışık idiler. Sonra biz onları birbirinden ayırdık' meâlindeki âyetin ifâdesinde, başlangıçta dünyamızın ve semavatın birbirlerine yapışık oldukları ve sonra birbirlerinden ayrıldıkları anlaşılmaktadır. Bu ifade, modern ilmin izahına da çok uygun düşmektedir."

Verdiğim bilgileri dikkatle takip eden yol arkadaşım, sözümü yine yarıda keserek:

"Çok şaşırdım doğrusu hocam" dedi. "Esir maddesi hakkında söylediklerinizi hiç duymamıştım. Kâinatın ilk maddesi olması

mantıklı bir açıklama."

"Efendim, Enbiya Sûresinin 30. âyetinde, 'Her şeyi sudan yarattık' şeklindeki ifâdeyi, birçok âlim, 'Bu su, esir maddesine işarettir' demiştir. Çünkü esir maddesi su kadar akışkan, ince ve lâtif bir maddedir."

"Hocam, yine de ben bu 'yoktan yaratma' ifadesini kabullenemiyorum. Yani birşey nasıl 'yoktan' yaratılır. Yok demek, maddesiz demektir. Diğeri ise 'inşa', yâni yaratılmış unsurları biraraya getirmek suretiyle yeni bir mahluk ortaya çıkarmak, yaratmaktır.

"Bütün maddenin özünü meydana getiren ve kâinatın ilk cevheri durumunda bulunan 'esir' maddesi yoktan yaratılmıştır. Bu madde, İlâhî hikmetle infilak ettirilmiş, atom, enerji ve diğer temel parçacıklar vücuda getirilmiştir. Bu ilk yaratma işi, bir defaya mahsus olmak üzere yapılmış ve 'inşa' dediğimiz, eşyanın mevcut elementlerden yaratılması kapısı açılmıştır. "Artık şu an, zerratın 'yok'tan yaratılması bahis mevzuu değildir. İlk yaratılışa madde lâzım

olduğu kadarıyla bir defaya mahsus olarak yaratılmıştır. Ancak her baharda yeniden vücut bularak canlanan milyonlarca bitki ve ağaç; şekil, renk, model, koku ve ağaç, bir bahar öncesinin durumuyla tıpa tıp aynısı değildir. Bunlar her bahar 'yok'dan yaratılmıştır.

"Fakat, 'Ol' emriyle, 'Yok'dan yaratılmış hususunun mâhiyetini iyi bilmek lâzımdır. Bir kere bize göre yok olan bir şey, maddî bir vücut sahibi olmasa da, Allah tarafından bilinmektedir. Çünkü, Cenab-ı Hakkın ilim sıfatı muhittir, yani her şeyi içine alır. Dolayısıyla, İlâhî ilim dairesinin dışına hiçbir şey çıkamaz. Bu ilim dairesinden maddî vücut dairesine çıkan bir şey, bize göre 'yok'dan var edilmiştir. Ama bunu hiçbir zaman mutlak 'Yok'luk şeklinde tasavvur edemeyiz."

"Bu önemli düğümü biraz daha açar mısın?" der gibilerden:

"Yani?" diye açıklama istedi.

"Şöyle diyelim" diye devam ettim. "Bir şeyin

modeli, örneği, misli ve emsâli hiç yokken yaratıldığını düşünelim. Bu hâdise bize göre 'Yok'dan, hiçlikten yaratılmaktır. Ancak bize göre modeli ve emsâli olmayan bu şey, İlâhî ilim dairesinde mevcuttur. Bu mahluk, maddî bir vücut giyip, madde âlemine çıkmayınca, biz onu bilemiyoruz. Çıkınca da, hiçlikten yaratıldı diyoruz. Fakat bu bizim akıl kapasitemizin tesbitidir. Ve bize göre yokluktan yaratılmıştır. İlâhî ilim dairesine göre değildir. Çünkü, onun dairesinde o mevcuttur. Yalnızca vücut giymemiştir.

"Ya 'yok' etmek? Yani, mevcut bir madde nasıl 'yok' olur?

Aslında muhatabım bu sorusuyla şuraya varmak istiyordu: "Allah, mevcut bir maddeyi nasıl yok eder? Yok ediyorsa, örnek gösterin. Edemiyorsa (hâşâ) bir şeyi yok edemeyen, nasıl yaratıcı olur?"

Ses tonundan bu niyetini anlamıştım.

"Her baharda yeniden yaratılan milyoncalarca

bitki ve ağacın dal, yaprak ve meyvelerinin tipi, kokusu, şekli, modeli ve kendilerine has hususi tarzları, kış mevsimiyle birlikte 'yok' olmaktadır.

"Sobaya bir odun atalım ve yakalım. Odunun kül olduğunu görürüz. Bu esnada odunun ebadı, ağırlığı, kokusu, rengi ve tipi 'yok' olmuştur. Belki külünü, çıkardığı enerjiyi ve dumanı toplasak tekrar odunun ağırlığını bulabiliriz, ama onun renk, desen ve koku gibi diğer vasıflarını geri getiremeyiz. Çünkü onlar 'yok' olmuşlardır.

"Astronomi âlimlerince son yıllarda yapılan birtakım araştırmalar, dünyamızdan çok defa büyük olan bazı yıldızların 'karadelik' adı verilen ve mahiyeti bilinmeyen bir yere girerek kaybolduklarını ve madde âleminden çıktıklarını göstermektedir. Bu karadeliğin çekim gücünün sonsuza yakın olduğu ifade edilmektedir. Karadelikler, sıcaklığı, ışığı, sesi ve her türlü radyasyonu bir anda yutarak yok etmekte ve dev yıldızların içine düşüp yok olduğu dipsiz bir kuyuyu andırmaktadır. Bu açıdan karadelikler, ebedî bir âleme geçiş kapısı olarak değerlendirilebilmektedir."

Parmaklarını birbirine kitleyerek derin bir nefes aldıktan sonra:

"Biliyor musun hocam" dedi, "bu anlatılanlar beni tam tatmin etmiş değil. Ancak, bugüne kadar duyduğum en mantıkî izahlar."

Ardından, kendi içinde sorulan bir soruya cevap veriyormuş gibi:

"Daha çok uzun bir yol var" dedi, fısıltı hâlinde...

Bizi, arkamızdaki koltuklardan dinleyen genç bir yolcu, sohbete karışarak:

"Hocam" dedi, sert ve heyecanlı bir sesle. "Biz Allah'ı görmüyoruz. Ama, maddeyi görüyoruz, tutuyoruz. Görünmeyen Allah, nasıl olur da mevcut maddeye tesir eder, ona rota verir, onu tanzim eder? Bu mümkün mü?"

Yanımdaki arkadaşımın, kendisine bir destekçi bulduğu için sevineceğini sanmıştım. Ama, suratı bir anda asıldı ve gence ters ters baktı.

Şaşırmıştım. Sonradan anladım ki, gencin sert çıkışını, sohbet ve nezaket kurallarına uygun bulmadığı için sevmemiş.

Cevap vermeye çalıştım:

"Bir padişah, sahibi olduğu ülkesine hükmetmek için kanunlar hazırlar ve halkını itaati altında bulundurmak için de kanunları tatbik edecek görevliler bulundurur.

"Ülkenin nizamı ve huzuru için gerekli olan kanunlar konduktan ve asayiş sağlandıktan sonra, rota çizilmiş demektir. Artık, kanuna aykırı hareket edeni padişah değil, ilgili kanun maddesi gereği güvenlik kuvveti yakalar, hâkim de ceza verir. Padişahın bizzat gidip o iş için uğraşmasına veya ortada görünmesine gerek kalmamıştır.

"İşte şu kâinatı yaratan Rabbimiz de, koyduğu umumî ve muhteşem kanunlarla âlemin nizamını sağlamıştır. Bu nizama en küçük atomdan, milyarlarca yıldızı bulunan galaksilere kadar her yaratılan şey tâbi olmuştur. Herşeyin hakkı ve

hukuku bellidir. Herşey emirber nefer gibi, o muhteşem sistemin içinde hareket eder.

"Kâinatın başlangıcında konan bu nizam, aynı ihtişam ve âhenk içinde devam etmektedir.

Eğer bir zerre, kandine verilen rotadan sapsa, kâinat çalkalanır, kıyameti koparır.

"Kâinata tefekkürle bakan akıl sahipleri, her işin içinde Sultan-ı Kâinatın Kudret elini görecektir."

Genç yolcu, ya cevaba itiraz etmek veya yeni bir soru sormak için hazırlanıyordu ki, yanımdaki arkadaşım hemen devreye girerek:

"Şu görünmeme konusunu konuşalım" dedi. "Allah varsa, neden görünmüyor? Hem Allah nasıl bir şey? Neye benziyor?"

Sohbet ilerleyip oldukça ilmî bir havaya bürünmüştü. Yol arkadaşımın artık beni daha iyi takip ettiğini, ciddî bir tavırla dinlediğini, kuru ve peşin hüküm vermekten kaçındığını görüyordum. Başlangıçta beni zor duruma

düşürmek için yönelttiği sorular, artık tamamen onların cevabını bulmak ve kendi bilgileriyle karşılaştırmak gayesine taşıyordu. Aklına ve mantığına uygun gelmeyen bir tarafı görünce sorusunu tekrarlıyor veya bazı noktaların daha iyi açıklaması lâzım geldiğini belirtiyordu.

Sorusuna cevap vermeye kalmadan, otobüsümüz yemek molası için turistik bir lokantanın önüne yanaştı. Birlikte inerek tenha bir köşeye çekildik.

Eve taşan otobüs sohbeti

Karşıklı sohbetimiz Adana Otobüs Terminaline kadar sürdü. Buraya kadar birçok noktalar halledilmiş, birçoğu da kalmıştı. Önümüzde âcil izahlar isteyen bir yığın konu vardı. Fakat arkadaşımın yolculuğu sona ermişti. O Adana'da kalacak, ben ise Hatay'a doğru devam edecektim.

İçimden:

"Keşke razı olsa da bu geceyi birlikte geçirip

sohbetimize devam etsek" diye geçirirken, koluma yapışıp:

"Nereye?" dedi, ciddi bir şekilde.

"Biliyorsunuz yolum Hatay'a kadar uzanacak" dedim.

Bir anda kaşlarını yay gibi gerip:

"Hayır" dedi. "Asla bir yere gidemezsin. Seni, hiçbir yere bırakmam. Böylesine hayatî konular, nasıl yüz üstü bırakılabilir? Şu anda aklım allak-bullak. Bu bunalıma daha fazla tahammül edemem. Mutlaka bir neticeye gitmeliyiz.

Arkadaşımın teklifine çok sevinmiştim. Buna rağmen ağırdan alarak:

"Yalnız bir şartım var" dedim. "Bu akşam benim misafirim olursanız kalırım. Yoksa bu teklifinizi kabul edemem."

Hiç itiraz etmeyerek:

"Kimin kime misafir olacağı mühim değil." dedi. "Mühim olan, sohbete devam etmemizdir." Anlaştık. Niyetim, onu istediğim bir yere götürmekti...

Arkadaşımı ikna ettikten sonra onu nerede ağırlayacağım konusundaki alternafitleri düşünmeye başladım.

Kendi fikir hayatı içerisinde çok önemli bir yeri olan "o adam"ı, rastgele bir yere veya bir

otele götüremezdim. Tanıdığım arkadaşlara haber verip, onları başıma da toplayamazdım. Çünkü bu durum onu evhamlandırabilir ve bütün bütün ürkütebilirdi.

En iyisi "o adam"ı, kendi evim diyebileceğim bir yakınımın evine götürmekti. Yanımızda da ev sahibinden başka hiç kimse olmamalıydı.

Bunun için bir ziraat mühendisi arkadaşımın evine telefon ederek durumu kendisine kısaca anlattım. Çok heyecanlanmıştı.

"Siz beni orada bekleyin" dedi. "Gelip sizi taksiyle alayım."

Biz otobüs terminalinde beklerken, göz ucuyla "o adam"ı süzüyordum. Elindeki kâğıda bazı notlar alıyordu. Daha sonra o notların, aklına gelen ve sormak istediği sorular olduğunu anlayacaktık.

Altmış civarında bir soru listesi!

Akşam ezanları okunurken taksiye bindik.

Çevresine karşı devamlı surette güler yüzlü ve sempatik görünen "o adam", şimdi içine kapanmış ve sanki iç dünyasında kaybolmuştu.

Eve geldiğimizde henüz ayakkabılarımızın bağını çözüyorduk ki, bana dönerek:

"Peki", dedi. "Öldükten sonra dirilme konusunda bazı şeyler konuştuk. Ama bence mümkün değil. Çünkü vücûdumuz kabirde toprak olacak. Atomlarımız, yel, sel ve bazı hayvanlar tarafından başka yerlere götürülüp dağıtılacak.

Bu şekilde her şey darma dağın olacak. Siz de kalkıp tekrar dirileceğiz diyorsunuz?"

Kapı önünde sorulan bu soruya çok şışırmıştık. Oysa ki "o adam", büyük bir fikir mücadelesi içinde kıvranıyordu. Aklına hücum eden sorular beyninde öylesine tepiniyordu ki, birer ikişer kontrolsüz olarak dışarı taşıyor ve sabrı, içeri geçmeye yetmiyordu.

Ev sahibi benden önce davranarak:

"Merak etmeyin efendim" dedi. "Hele şöyle bir içeri geçip soluklanalım. Sonra da karnımızı bir güzel doyuralım. İnanın bu gece herşey hallolacak, hiç merak etmeyin."

Arkadaşımla birlikte yan odada kıldığımız namazdan sonra, hep beraber yemek yedik. Ardından gelen çayları içtikten sonra, keyifli bir sohbete hazır olduğumuzu hissediyorduk. Zaten "o adam"ın da sohbete devam etmekten başka bir şey düşünmediğini biliyorduk. Cebindeki soru listesini çıkarmış vaziyette bekliyordu.

Sofranın kaldırılmasını bile beklemeden:

"Bugün benim için çok önemli" dedi. "Belki bu sohbet sizin için sıradan ve rastgele bir tartışma olabilir, ama bana göre öyle değil... Ben hayatımda sayısız toplantılara katıldım. Sayısız insan veya gruplarla tartıştım, fikirlerimi anlattım, tezlerimi savundum. Öyle günler oldu ki, dünyanın sayılı marksistleriyle birlikte, marksizmin açmazlarını, katı ve anlaşılmaz yerlerini, tenkit edilen ve beğenilen yönlerini günümüze adapte etme konusunu anlattığım zaman, herkesin takdirlerini almıştım. Dış ülkelerde, özellikle sosyalist devletlere gittiğimde, dünya çapında liderlere bile doğru bildiğimi tereddütsüzce haykırdım, alkışlandım ve göklere çıkarıldım. Ama şunu samimiyetle söyleyeyim ki, o günlerin şâşaalı hatıraları, bana bu anın heyecanını vermedi.

"Neden dersiniz?

"Benim yarım asırlık bir dâvâm var. İki-üç saatlik otobüs seyahati anında aramızda öyle önemli konuşmalar geçti ki, itiraf etmek

zorundayım, bu dâvâm ve fikirlerim önemli yaralar aldı. Adana terminaline kavuşmamız, bir kurtarıcıya sığınmak gibi oldu.

"Ama, bu beni çok düşündürdü.

"Biz Marksizmi tek yol ve tek alternatif olarak sunuyoruz. Bu yolculukta, ikinici bir tez de bana ağırlığını hissetirmeye başladı. Bunun için kendi kendime dedim ki: 'Eğer marksizmi çürüten bir tez varsa, onu mutlaka bilmeliyim. Bundan kaçmak, kurtuluş değildir. Bugün kulağımı tıkıyacağım bu alternatif, yarın başka bir yerde yine karşıma çıkar. Öyleyse bu alternatifin detayını bilmek zorundayım.'

"Bana göre, her fikir adamının bir ölçüsü olmalı. Bu ölçü de, karşısına çıkan güzel bir görüşü,

iyi bir fikri ve isabetli alternatifleri dinleme veya okumak zorunda olmasıdır. Yoksa bir fikir taassubu veya fikir yobazlığı dediğimiz bir durum ortaya çıkar ki, o zaman kimse karşısındaki insana bir şey anlatamaz. Bu ise, doğruya ve en iyiye giden yolları tıkamaktır.

Mantık susar, hisler ve tarafgirlik konuşur.

"Birileri bana muhtaç olduğum doğru şeyleri anlatınca, ona teşekkür etmem gerekir. Çünkü bana hazır bir malzeme sunmuş oluyor.

"İşte yol boyunca benim çok muhtaç olduğum bazı doğrulara işaret edildi. Daha doğrusu, benim kapalı dünyamın bazı kapıları bir derece aralandı. Ne tam olarak savunduğum fikirlerim çürütülmüştü, ne de bu doğrular tam olarak bana anlatılabildi. Her şey bundan olacak ki, şu anda aklım bir savaş meydanı gibi. Her şey bulanık ve birbirine girmiş bir halde... Buna kesin bir çözüm istiyorum. Yoksa bu bunalıma daha fazla tahammül edemem." Notlarını ve sorularını yazdığı elindeki kâğıdı göstererek:

"Bu kâğıda bir liste yaptım" dedi. "Yani aklıma gelen soruları sıraladım. Altmış civarında... Bu sorular, belki size klâsik ve bilinen şeyler olarak gelebilir. Ama benim için, hayatî şeylerdir."

Ev sahibimiz, kendine has tatlı bir tebessümle söze karıştı:

"Beyefendi" dedi. "İsterseniz sorularınıza başlayalım. Ama başlamadan önce sizden bir istirhamım olacak. O da şudur; 'Sohbetimizi müsamaha, anlayış ve iki iyi dost gibi hoşgörü havasında yürütmemiz gerekecek."

Muhatabımız, hemen devreye girerek:

"Ben de bunu istiyorum" dedi. "Şunu tekrar ve açıkça söylüyorum ki: Ne söylediğini ve ne söylenildiğini anlayan düşmanı, ne söylediğini ve ne söylenildiğini anlamayan dosta tercih ederim. Herhalde bu yeter."

Misafirimiz, ne kadar olgun, hakperest ve gün görmüş birisi olduğunu bir kere daha gösteriyordu.

Konuşmasına devam ederek:

"Hocam" dedi. "Otobüste de uzunca konuştuğumuz bir konuyu tekrar açmak istiyorum. Yani, şu âlemin bir yaratıcısının olması şart mıdır? Bu konuda mantıkî ve ilmî izahlar istiyorum."

Bu kâinat kimin eseri?

Sohbetimizin ağırlık noktasının tevhid (Allah'ın birliği) olacağını biliyorduk. Bunun için, o sahada istisnai bir kitap olan Tabiat Risalesi'ni açarak okumaya başladık.

Kitap, güzel bir giriş yaparak, kâinatın yaratılması konusunda ileri sürülen dört görüşü sıralıyordu:

"Birincisi: Kâinatı sebepler icat ediyor.

"İkincisi: Kînat kendi kendine teşekkül ediyor, oluyor, bitiyor.

"Üçüncüsü: Tabiidir, yani tabiat yapıyor.

"Dördüncüsü: Bir Kadir-i Zülcelâl'in (Allah'ın) kudretiyle icad ediliyor."

"Evet, madem mevcudat var ve inkâr edilemez. Hem, her icad edilen şey sanatlı ve hikmetli olarak vücuda geliyor. Her halde bu mevcudu veya bu hayvanı, ya diyeceksin ki;

"1. Sebepler onu icad ediyor, sebeplerin toplanmasıyla o mavcut vücut buluyor.

"2. Veyahut o haycan, kendi kendine teşekkül ediyor.

"3. Veyahut, tabiatın tesiriyle vücuda geliyor.

"4. Veyahut, Bir Kadir-i Zülcelâl'in (Allah'ın) kudretiyle icad ediliyor."

"Madem aklen bu dört yoldan başka bir yol yoktur. Evvelki üç yolun imkânsız olduklarını kat'i isbat edersek, mevcudatın dördüncü yol olan Allah'ın kudretiyle yaratıldığı kesin olarak ortaya konmuş olur.

Sıralamayı dikkatle tikip eden muhatabımızın gözleri bir anda parladı:

"Çok güzel bir giriş ve çok mantıklı bir sıralama" dedi. "Gerçekten, ilk üç yolun icad edemeyeceği isbat edilirse mesele yok."

Tekrar ediyoruz.

Tanzim şekli çok hoşuna gidiyor.

"Birinci yol (Birinci iddia): Esbab-ı âlemin içtimaiyle, teşkil-i işya ve vücut-u mahlukattır. (Yani, sebeplerin toplanması ve biraraya gelmesiyle, eşyanın teşkil olması ve mahlukatın vücud bulmasıdır.)

Cevap: "Misâl: Bir eczahanede, gayet muhtelif maddelerle dolu, yüzler kavanoz şişeler bulunuyor. O edviyelerden (şişelerdeki ilâçlardan) ziyahat (hayat veren) bir macun (ilâç) istendi. Hem, hayatta hârika bir tiryak (panzehir) onlardan yapmak icabetti. Geldik o eczanede o ziyahat macunun ve hayattar tiryâkın çoklukla efradını gördük. O macunlardan herbirisini tetkik ettik. Görüyoruz ki; o kavanoz şişelerden herbirisinden, bir mizan-ı mahsus ile, (hususî bir tartı ile) bir iki dirhem bundan, üç dört dirhem ötekinden, altı yedi dirhem başkasından ve hâkeza... muhtelif (çeşitli) miktarlardan eczalar (maddeler) alınmış. Eğer birinden, bir dirhem ya noksan veya fazla alınsa, o mâcun, ziyahat olmaz; hâsiyetini (özelliğini) göstermez. O kavanozlar elliden ziyade iken, herbirisinden

ayrı bir mizan ile alınmış gibi, ayrı ayrı miktarlarda eczalar alınmış.

"Acaba hiçbir cihette imkân ve ihtimal var mı ki, o şişelerden alınan muhtelif miktarlar, şişelerin garip bir tesadüf veya fırtınalı bir havanın çarpmasıyla devrilmesinden, herbirinden alınan miktar kadar; yalnız o miktar aksın, beraber gitsinler ve toplanıp o mâcunu teşkil etsinler. Acaba bundan daha huraf, muhal, bâtıl bir şey var mı?"

"İşte bu misal gibi, herbir zihayat (canlı), elbette zihayat bir mâcundur, her bir nebat (bitki), hayatta bir tiryak gibidir ki; çok müteaddit eczâlardan, çok muhtelif maddelerden terkip edilmiştir. Eğer esbaba (sebeplere), anâsıra (unsurlara) istinat edilse ve 'Esbab icad etti' denilse; aynen eczahanedeki macunun, şişelerin devrilmesinden vücut bulması gibi, yüz derece akıldan uzak, muhal ve bâtıldır."

Misâlin daha iyi anlaşılması için, mevzuyu baştan bir daha okuduk. Osmanlıca kelimeleri çok iyi anladığı için, misali rahat kavrıyordu:

"Eczahanedeki, ilçaların, çeşitli ve ölçülü miktarlarda bir eczacı tarafından yapılması gibi..." diye tekrar etti.

Tebessümle tasdik ettik:

"Evet, onun gibi... Herkesçe kullanılan bir aspirin hapını düşünelim. Belirli maddelerden, belirli ve hassas öçlülerle yapılmış. Eğer o maddelerden yeteri kadar alınacak yerde, az veya çok katılsa, meydana çıkacak ilâç şifa vermeyecek ve aspirin özelliğini göstermeyecektir. Hal böyleyken, bir aspirinin yapılabilmesi için, aspirini teşekkül ettirecek olan maddelerin, şişelerin devrilmesiyle akıp, toplanarak aspirini meydana getirmeleri mümkün mü?" Misafirimiz de tebessüm etti:

"Tabiî ki değil" dedi. "Bunu iddia eden insanın, ilmi ve mantığı bir tarafa koyması lâzımdır." Devam ettik:

"Kâinatta, insanın emrine verilen ve onun istifadesi için yaratılan milyonlarca unsurdan bir tanesini ele alalım ve onun yaratılış hikmetlerini

ve tanzim hârikalarını düşünelim. Meselâ bir elmayı ele alalım:

"Son derece tatlı görünüşüyle insanın yeme iştahını celbeden 'bir elmanın içindeki vitamin, insanın bir günlük ihtiyacı kadardır' (İnsan ve Hayat, Dr. H. Nurbaki) insanın mahiyetini bilen bir kudret sahibi, elmayı bu şekilde programlamıştır.

"Elmayı, sahip olduğu C vitaminini çürütmemek için artı iki demir konulmuştur. Eğer bu demir olmasa, C vitamini bir müddet sonra bozulacaktır.

"Öte yandan, C vitamini muhafaza etmek için elmanın ihtiva ettiği bol miktardaki meyve asidi, midede asidi arttırıcı, yani sindirimi rahatsız edici tesir yapmaktadır. Bunun için elmaya, karbonat iyonu da konulmuştur. Bir elma yediğiniz zaman gerinirsiniz. Bunun sebebi, elmanın içerisinde bulunan karbon iyonudur. O Kudret Sahibi, elmayı bizim soframıza hazır hâle getirmiştir. İnsanı bilmeyen, tanımayan, onun arzu ve isteklerinden haberi olmayan

cansız, şuursuz maddeler (sebepler), böylesine mükemmel ve hârika bir meyveyi nasıl vücuda getirebilir?"

Elimizdeki Tabiat Risalesi'nden, muhlukatın akılsız ve şuursuz sebepler tarafından icad edilmesinin mümkün olmadığını gösteren iki misâl okuduğumuzda, misafirimizin:

"Bu kadar kâfi" der gibilerinden başını salladığını gördük:

Bundan sonra kâinatın, bitkilerin veya insana kadar varabilen diğer canlıların kendi kendine teşekkül edebileceği konusundaki iddiaların mümkün olmadığını gösteren kısmı okumaya başladık.

Tabiat Risalesi'ndeki bu bölümde, şöyle deniyordu:

"İkinci yol (İkinci iddia): (Şu kâinat) kendi kendine teşekkül ediyor, şeklindedir. Bu yolun da imkânsız olduğunu gösteren misallerden biri şudur:

"Senin vücudun bin kubbeli hârika bir saraya benzer ki, her kubbesinde taşlar, direksiz birbirine baş başa verip, muallakta durdurulmuş. Belki senin vücudun, bin defa bu saraydan daha aciptir. Çünkü, o saray-ı vücudun, dâima kemâl-i intizamla tazelenmektedir. Gayet hârika olan ruh, kalb ve mânevî letâifden kat-ı nazar, yalnız cesedindeki taşlar gibi birbirleriyle kemal-i mavazene ve intizam ile baş başa verip, hârika bir bina, fevkalâde bir san'at, göz ve dil gibi acip birer mucize-i kudret gösteriyorlar. Eğer bu zerreler, şu âlemin ustasının emrine tâbi birer memur olmasalar; o vakit herbir zerre, umum o cesetteki zerrelere hem hâkim-i mutlak... hem herbirisine mahkûm-u mutlak... hem her birisine misil... hem hâkimiyet noktasında zıd... hem yalnız Vâcib'ül-Vücûda mahsus olan ekser sıfatın masdarı, menbaı... hem gayet mukayyed... hem gayet mutlak bir surette olmakla beraber sırr-ı vahdetle yalnız bir Vâhid-i Ehadin eseri olabilen gayet muntazam bir masnu-u vâhidi, o hadsiz zerrata isnat etmek; zerre kadar şuuru olan, bunun pek zâri bir muhal, belki yüz muhâl olduğunu derkeder."

Misali okuduktan sonra cümle cümle tahlil etmeye başladık:

"Yukarıdaki satırlar, insan vücudunun akıllı insanlar eliyle yapılan kubbeli bir saraydan daha muhteşem olduğunu, çünkü o vücuttaki zerrelerin bir taraftan ölüp, diğer taraftan tekrar yerlerine konarak tazelendiğini ifade ediyordu. Üstelik devamlı olarak tazelenen o zerreler, çok hassas bir ölçü dahilinde baş başa vererek göz ve dil gibi mucizeleri meydana getiriyordu. Bu arada yaptıkları eserlerin mutlaka bir plânı, programı bulunması gerektiğinden, o plânlara uymak için birbirlerine emir verecekler ve bu arada kendileri de emir altında çalışacaklardı. Kısacası eğer bu hârika işleri zerreler beceriyorsa, her bir zerrede sadece Allah'a mahsus bir ilmin, irade ve kudretin bulunduğunu kabul etmek gerekiyordu. Tam mânâsıyla kusursuz olduğu bilinen eserlerin, tam mânâsıyla şuursuz olduğu görülen zerreler tarafından yapıldığını iddia etmek elbette akıl sahiplerinin işi değil."

Birkaç defa ele aldığımız bu misal, konuya

açıklık getirmişti. Buna rağmen izin isteyip aynı konudaki ikinci ve üçüncü misalleri de okuduk. Ayrıca hücrelerin yapısına değinmiş, hücre çekirdeklerine, kromozomlara ve DNA adı verilen İlâhî computer programlarına kadar inerek, onlardaki hârika nizamın kendilerine ait olamayacağını göstermeye çalıştık.

Bir ara arkadaşım devreye girerek:

"İlmi, neden kuru bir ilim adına okuturlar anlamıyorum" dedi. "İlmi âlimiyle, sanatı da sanatkârıyla okutmaları lâzım ki, insan kendini daha iyi anlasın ve yaratılışındaki hikmetleri öğrenebilsin. Yoksa insan, insana, etiyle kemiğiyle ve maddesiyle değer verecektir." Muhatabımız:

"Evet" dedi. "Bu söylediklerinizde hakikat payı vardır."

Mevzumuza konu olan son şıkka devam ettik:

"Üçüncü yol (üçüncü iddia): (Kâinatı) tabiat iktiza ediyor, tabiat yapıyor."

Tabiat Risalesi'nde bu mevzuya açıklık getirmek için de üç misâl verilmişti. Bunlardan biri şöyleydi:

"Gayet vahşi bir adam, muhteşem bir kışla dairesine girer. Gayet muntazam bir ordunun

umumî, beraber tâlimlerini görür. Bir neferin hareketleriyle; bir tabur; bir alay, bir fırka kalkar, oturur, gider. Bir ateş emriyle ateş ettiklerini müşahede eder. Onun kaba, vahşi aklı, bu kumandanın, devletin nizamiyle ve kanun-u pâdişâhi ile kumandasını anlamayıp inkâr ettiğinde, o askerlerin ipler ile birbirlerine bağlı olduklarını tahayyül eder. O hayalî ip, ne kadar hârika bir ip olduğunu düşünür; hayrette kalır. Sonra gider, Ayasofya gibi gayet muntazam bir câmie, Cuma gününde dahil olur. O camaat-i Müsliminin, bir adamın sesiyle kalkar, eğilir, secde ederek oturduklarını müşahede eder. Mânevî ve semâvî kanunların mecmuundan ibaret olan Şeriatı ve Şeriat sahibinin emirlerinden gelen manevî düsturları anlamadığından, o cemaatin maddî iplerle bağlandığını ve o acip ipler onları esir edip

oynattığını tahayyül ederek, en vahşi insan suretindeki canavar hayvanların dahi güldürecek derecede maskaları bir fikirle çıkar, gider.

"İşte aynı bu misal gibi: Sultan-ı Ezel ve Ebedin (Cenab-ı Hakkın), hadsiz cünudunun (askerinin) muhteşem bir mescidi olan şu kâinata, mahz-ı vahşet (vahşetin tâ kendisi) olan inkârlı fikr-i tabiatı (tabiatçılık fikrini) taşıyan bir münkir giriyor. O Sultan-ı Ezelînin hikmetinden gelen nizamât-ı kâinatın mânevî kanunlarını, birer maddî tasavvur ederek, ve Saltanat-ı Rububiyetin kavânî-i itibariyesi ve o Mabud-u Ezelînin Şeriat-ı Fıtriye-i Kübrasının manevî ve yalnız mevcud-u ilmîsi bulunan ahkâmlarını düsturlarını birer mevcud-u hâricî ve maddî birer madde tahayyül ederek Kudret-i İlâhînin yerine, o ilim ve kelâmdan gelen ve yalnız vücud-u ilmîsi bulunan o kanunları ikame etmek ve ellerine icad vermek, sonra da onlara 'tabiat' nâmını takmak ve yalnız cilve-i kudret-i Rabbaniye olan kuvvetli, bir zîkudret ve müstakil bir kadîr telâkki etmek, misaldeki vahşiden bin defa aşağı bir vahşettir."

Bu son iddianın üç misali okunup izah edildikten sonra, kendisi de ne anladığını ifade ile bazı izahlarda bulundu. Mevzuun ele alınışı ve anlatış tarzını fevkalâde beğenmişti. Hattâ bir ara: "Böyle olmalı efendim" dedi. "İnsanı âdeta doyuruyor. Böylesine önemli konuları, önemli insanlardan dinlemek lâzımdır. Ehliyetli olanlar anlatmalı. İzah edeyim derken, hem konuyu, hem de kendisini mahvedene insanları neden konuştururlar bilmem ki?"

Ev sahibimiz hemen devreye girdi:

"Efendim, çok haklısınız, ama Cumhuriyetten sonra din âlimlerine söz hakkı verilmemiş ki konuşsunlar. Konuşanlar da kaş yapayım derken göz çıkarmışlar."

Misafirimiz:

"O da ayrı bir konu" diyerek sözü geçiştirdi.

Son masilamize küçük bir ilave olsun diye müsaade istedim. Ve ilâve ettim:

"Önce 'tabiat' denilen kavramı tarif etmek lâzımdır. Tabiat; su, toprak, hava ve güneştir. Isısı ve ışığıyla birlikte tabiî ki. Başka bir ifadeyle de yüz yedi elementtir. Şimdi, yaratıcı olarak sık sık adından söz edilen tabiata sorsak:

"İnsanları yapabilir misin?"

"Hayır."

"Bitki ve hayvanları icad edebilir misin?"

"Hayır."

"Güneş sistemimizi dizebilir misin?"

"Hayır."

"Milyarlarca yıldızları, galaksileri tanzim edebilir misin?"

"Hayır."

"Kâinata hârika bir intizam ve muhteşem bir sistem vermek için kanunlar koyup, işletebilir

misin?"

"Hayır."

"Zaten tabiat denilen şey de kâinatın kendisi değil mi? Öyleyse, kâinatın da kendi kendine yapamayacağını gördük. Peki bu tabiat denilen güç, kuvvet nedir? Eğer tabiata hükmeden bir güç ve kuvvet varsa, o zaten kâinatın kendisi olamaz. Tek yol, kâinat cinsinden olmayan bir

kudret olmasıdır ki, o da Cenab-ı Haktır.

"İlim, irade ve kudret sahibi olmayan âciz bir tabiat, elbette Hâlık olamaz."

Kapalı kapılar açılırken

Çaylarımız birbiri ardına geliyordu. Sohbetimize başlayalı üç saatten fazla bir zaman geçmişti. Muhatamızı ara ara süzüyordum. Konular açıklanıp düğümler çüzüldükçe, büyük bir sıkıntıdan kurtulmuşçasına yay gibi gergin olan kaşları düzeliyor, yüzündeki keskin ve derin çizgiler yumuşuyordu. Zaman zaman da

dudaklarına tatlı bir tebessüm yayılıyordu. Okunan hakikatların tesirini gördükçe, Allah'a şükrediyordum. Sohbetimiz sırasında muhatabımı daha yakından tanıma fırsatını bulmuştum. Anlamadığı veya aklına sığıştıramadığı şeyleri tekrar tekrar soruyor, bazen de birkaç kere tekrarlatarak sindirmek istiyordu. Mükemmel bir mantık ve kavrama gücü vardı. İlk andaki sert itirazları, misaller okunup mevzular açıklığa kavuşunca iyice yumuşuyordu.

Bu arada Tabiat Risalesi'nin sonunda: "Cenab-ı Hakkın bizim ibadetlerimize ne ihtiyacı var ki, Kur'ân'da çok şiddetli bir ısrar ile ibadeti terk edeni zecredip Cehennem gibi dehşetli bir ceza ile tehdit ediyor?" şeklideki soruya verilen manidar cevaba hayran olmuştu.

"Cevap dediğin böyle olmalı efendim, böyle olmalı" diye hissiyatını dile getiriyordu.

Bir ara elimdeki kitaba uzandı, sayfalarını karıştırdı, karıştırdı ve bize dönerek:

"İnsanı anlayamıyorum" dedi. "Bu müthiş bir hakikat... Rüya görmediğime kendimi inandırmak istiyorum. Sanki içime gizli bir kuvvet girdi. Mukavemetimi, karşı koyma gücümü söküp aldı. İtaraz edemiyorum.

"Buraya kadar okuduğunuz konular, bir sorunun değil, hayalimde varlığını hissetiğim, ama ifade edemediğim binlerce sorunun da cevabı oldu. Açıkça söylemek gerekirse, kâinatın niçin ve neden var olduğu konusunda ileri sürülen bütün felsefi görüşlerin yıkıldığı yer burasıdır.

Bu konuları okumadan fikir bayrağı açmak ve felsefe yapmak mümkün değil."

"Önümde yıllardır kapalı duran büyük kapı açıldı. Bu güne kadar görmediğim, görmek istemediğim veya ısrarla bizlere gösterilmeyen birçok şeyleri görmeye başladım galiba... Âdeta, şüphelerimin cevabını bizzat kendim bulmam için elime bir şifre verildi. Korktuğum ve ürktüğüm şeyler, bana ne kadar da güzel görünmeye başladılar."

Evet otobüsteki konuşmalarıyla bizleri titreten ve âdeta büyüleyen "o adam" artık kaybolmuştu. Bu aziz misafirimizin gözlerinin nemlendiğini ve dudaklarının sessizce kıpırdadığını hissediyordum.

Sohbetimiz, bir müddet sonra, haşir meselesi üzerinde düğümlenmişti.

Misafirimiz:

"Öldükten sonra dirilme meselesi, daha önceden benim için emkânsızdı. Fakat sohbetlerimizin neticesinde, bende bazı kanaatlar hâsıl oldu. Bu konu üzerinde biraz daha durabilir miyiz?

"Şunu demek istiyorum: Ölen bir insanın bir müddet sonra toprağa karışarak dağılacağı mâlum. Veya bazı insanları yakıp, dağlara, derelere saçıyorlar. Bunların tekrar dirilmesi nasıl mümkün olacak?"

"Şimdiye kadar sorduğum sorularımı bir fikrin, bir felsefenin müdafaası, üstünlüğü için sormuştum. İlk defa ihtiyaç hissettiğim ve

öğrenmek istediğimden dolayı bu soruyu soruyorum."

Birlikte tebessüm ederek, duygulanıyoruz.

Misafirimizin büyük bir samimiyetle sorduğu soruya cevap vermek üzere, yine Bediüzzaman Hazretlerinin Haşir Risalesi adını taşıyan eserine başvurduk. Sözü edilen kitap, öldükten sonra dirilmenin ve âhiretin hakikatlarını, sırlarını ve hikmetlerini akla yaklaştırıp, mükemmel ve mantıklı misallerle izah ve isbat ediyordu.

Dehşetli bir münkirin, "daha nasıl itiraz edelim, bu kitap âdeta âhiretin sokaklarını çizmiş" dediği bu eser, öldükten sonra dirilme meselesini hiçbir tereddüte imkân bırakmadan yirmi

dokuz ayrı tarzda gözler önüne seriyordu. Kitapta, ayrıca âhirete imânın, insan ve toplum hayatındaki tanzim edici rolünü ve saadetini misallerle anlatan bir de mukaddeme vardı. O gece, baştan sona kadar okuyarak izah etmeye çalıştığımız bu eserde, şu hikakatler ele alınmıştı.

"İnsan başıboş bırakılır mı?

"En güzel bir şekilde yaratılan insan, şu kâinat ağacının bir meyvesi olarak halkedilmiş. Ve onun bütün güzelliklerinden ve nimetlerinden en güzel şekilde istifade edecek tarzda yaratılmış... Bu âlemin dikkatli bir seyircisi olmuş... Koca dünya, kendisi için güzel bir ev olarak hazırlanmış... Dağlar ve denizler, onun emrine verilmiş, hava latif bir bineği olmuş... Arılar ona bal yapmış, ipekböcekleri onu giydirmiş, koyun ve kuzular onu beslemiş, kendisi çamur yiyen ağaçlar, ellerini uzatarak en lezzetli meyveleri ona takdim etmiş. Ay lambası, Güneş sobası, yıldızlar kandilleri hükmüne geçmiş... Ve insan, Kâinat Sultanının birliğini ve haşmetini, her birisi kendi hususi lisanıyla ilân eden sayısız varlıkların topyekün tercümanı ve takdimcisi olmak vazifesiyle şereflendirilmiş.

"60-70 senelik bir hayat uğruna, kâinatı bütün masnûatıyla insanın emrine veren bir Zât, onu kabirde başıboş bırakır mı? Bunca masrafın hesabını sormaz mı? Emrine mûti olanlara mükâfât, isyan edenlere ceza vermez mi?"

Bunun izahını en güzel şekilde yapan Bediüzzaman Hazretleri, şu notu düşmektedir:

"İnsan, ipi boğazına sarılıp, istediği yerde otlamak için başıboş bırakılmamıştır. Belki bütün amellerin suretleri alınıp yazılır ve bütün fiillerinin neticeleri, muhasebe için zaptedilir."

"Ve... bu misli olmayan kâinatı yoktan yaratan, ona insan meyvesini verdiren Zât için,

'Bunları tekrar yaratabilir mi?' diye sorulamaz."

"Çürümüş kemikleri kim diriltecek?"

Bu konuyu tarihi seyri içinde ele almak lâzımdır:

Ubeyy bin Halef adında bir müşrik, eline çürümüş bir kemik alarak Peygamberimiz (a.s.m.) huzuruna girer. Kemiği ufalayarak der ki:

"Cenab-ı Hak bu kemiği diriltecek, öyle mi?"

Peygamberimiz (a.s.m.) ise:

"Evet," der. "Bu çürümüş kemiğe, Cenâb-ı Hak can verecektir."

Bunun üzerine, Yâsin Suresindeki 78 ve 79. âyetler indi. Bu âyetler, meâlen şöyleydi:

"İnsan der; 'Çürümüş kemikleri kim diriltecek?' Sen de: 'Kim onları başlangıçta inşa edip hayat vermiş ise, o diriltecek."

Âyette dikkat çekilen nokta, insanın dünyaya gelmesindeki, yani ilk yaratılışındaki mükemmellikler. Bütün insanlar, yokluktan bu varlık âlemine çıktığına göre, öldükten sonra tekrar hayat bulmalarında da elbette bir zorluk yoktur.

Evet, haşir adını verdiğimiz bu ikinci yaratılış, belki de ilk yaratılıştan daha kolaydır. Bediüzzaman Hazretleri, öldükten sonraki yaratılışın kolaylığına dikkat çekerken verdiği bir misalde, bir ordunun ilk defa toplanması ile, toplandıktan sonra dağılıp bir boru sesiyle tekrar biraraya gelmesini kıyaslamaktadır. İlk toplantıda birbiriyle tanışan ve bulunmaları

gereken yerleri öğrenen askerler, daha sonra dağılsalar bile, kolayca biraraya gelebileceklerdir.

Bu hârika misaldeki ordunun erleri, insan vücudundaki zarrelere işarettir. Ve bu zerrelerin ölüm ile dağıldıktan sonra İsrafil'in Sur'u (haşirdeki zerrelere verilen toplanma emrine ait boru sesi) ile tekrar biraraya gelmeleri, elbette ilkinden daha zor değildir.

Haşrin, yani öldükten sonra yaratılışın akıldan uzak görünmesi, genellikle ilk yaratılıştaki mükemmelliğin bilinmemesinden ve üzerinda fazla düşünmeyerek onun "kolay ve sanatsız" zannedilmesinden kaynaklanmaktadır. Oysa ki günümüzün bütün tıp otoriteleri, insanoğlunun anne karnındaki "hayat bulma mucizesi" karşısında şaşkınlığa düşmekte ve 20. asrın bir sinek kanadını dahi yaratmaktan aciz olan "yalancı şöhreti"ni şahit göstererek Allah'ın varlığını ve birliğini ilân etmektedir.

Bu âlimlerimizden biri olan Dr. Haluk Nurbaki, şöyle demektedir: "İnsanın maddi hayatının nasıl

saklanacağı ve öldükten sonra nasıl iade edileceği konusu akıldan uzak görülebilir. Ancak, bir insanın maddi bütün özellikleri, bir toplu iğne başının on milyarda biri kadar olan küçük tohum kanatlarına (DNA'lara) yazılabilir. Bu ilmi gerçek, kesinlikle doğrulanmıştır. Böyle bir tohum kartının eğer toprakta gelişme şansı olsa idi, yeryüzüne gelmiş ve gelecek olan bütün insanların tohum kartlarını bir bardağa doldurarak toprağa atmak ve hepsini birden diriltmek mümkün olabilecektir.

"Toprak altında asırlarca bozulmayan ve bu arada hiçbir canlılık emaresi taşımayan virüsler, uygun bir ortamda tekrar hayat bulurken, vefat etmiş insanoğlunun (Cenab-ı Hakkın emriyle tekrar hayat bulmasına imkân var mıdır?)

"Kâinatı bütün mahlukatıyla kusursuz olarak yaratan Rabbimiz o bir çay bardağı dolusu şifreyi arza döküp, 'Ol' emriyle tek tek dirilterek İlâhî sahnede toplayacaktır."

Misafirimizin, âhiret âlemlerinin neden görülmediği hususundaki sorusuna da, aynı

eserlerden okuduğumuz şu cümlelerle cevap verdik:

"Perde-i gayb içindeki âlem-i âhirete âit menzilleri dünya gözümüzle görmek ve göstermek için, ya kâinatı küçültüp iki vilayet derecesine getirmeli, veyahut gözümüzü büyültüp, yıldızlar gibi gözlerimiz olmalı ki, yerlerini görüp, tayin edelim."

Âhiretle alâkalı konuşmaları ardından, cemiyetin ve gençlerin nasıl muhafaza edileceği hususuna gelmiştik. Muhatabımızın bu konudaki görüşlerini aldıktan sonra, aynı eserlerden bazı yerleri okuyarak teşhisdeki isabet ve tedavi cihetindeki doğruluğun ne kadar açık bir hakikat olduğunu hep birlikte tasdik ettik.

Ev sahibimizin arka arkaya ikram ettiği çayları yudumlarken, kader meselesini, ruh ve melâike gibi hassas konuları, Azrail Aleyhisselâmın ölen insanların ruhlarını nasıl kabzettiğini ve toplu ölümlerde birkaç yerde aynı anda nasıl bulunduğunu, Allah'ın kötülük ve şerleri niçin yarattığını, sakat, eksik ve çirkin doğanlara

adaletsizlik mi edildiğini, Hz. İsa (a.s.)'ın babasız doğmasını, Kur'ân'ın devamlı olarak ilmi teşvik ettiği halde, Müslüman devletlerin neden geri kaldığını, mezhepler ve farklı grupların ortaya çıkış sebeplerini, İslâmda kölelik anlayışını, dört kadınla evlenme konusunu, miras hukukunu, Hz. Âdem Aleyhisselâmın çocuklarının, yani kardeşlerin neden birbirleriyle evlendiklerini ve bugün bunun niçin mümkün olmayacağı gibi daha birçok hususu tatlı bir sohbet havası içinde, kitapların muhtelif yerlerinden okuyarak mütalaâ ettik. Saatler ilerledikçe âdeta zindeleşiyor ve hem soruyu soran, hem de cevaplayanlar olarak büyük feyizler alıyorduk.

Bir ara marksistlerin "eşitlik" diye ortaya attıkları ve bir türlü kendi memleketlerinde gerçekleştiremedikleri bir konuya temas ettik. Muhatabımız bunu teori olarak anlattı. Örneğin sorduğumuzda, "henüz marksist ülkeler o seviyeye gelmediler" demişti.

Kendisine bir soru yönelterek:

"Yetmiş yıldır Rusya'da bir rejim uygulanıyor"

dedim. "Eşitliğin sağlanması için bu kadar yıl yeterli olmadı mı?"

Biraz düşündükten sonra:

"Peki, İslâm bu konuyu nasıl halletmiş?" dedi. "Yani, insanlar arasındaki maddi yakınlaşmayı ve uçurumları azaltmayı nasıl temin etmiş?"

Yine aynı tefsirden faydalanarak:

"Toplum hayatındaki bütün ahlâksızlığın ve karışıklıkların kaynağı iki kelimedir" diye cevap verdim:

"Birincisi: 'Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse banane.'

"İkincisi: 'Sen çalış, ben yiyeyim.'

"Cemiyet hayatının mahvolmasına sebep olan bu görüşler, zekâtın verilmemesi ve faizin devam etmemesiyle kendini gösterir. Bu iki hastalığı tedavi edecek tek çâre; zekâtın bir kanun şeklinde verilmesi ve faizin terk edilmesiyle

mümkündür. Kişilerin ve milletlerin saadetleri için en önemli husus, zekâttır.

"Çünkü insanlarda, zengin ve fakir olmak üzere iki tabaka vardır. Zenginlerin fakire karşı

merhamet ve ihsan; fakirden zengine kadar hürmet ve itaati temin edecek olan tek şey zekâttır. Yoksa yukarıdan, yani zenginlerden, fakirin başına zulüm ve tahakküm iner, fakirlerden ise zengine karşı isyan ve kin çıkar. Böylelikle bu iki tabaka, dâimi olarak bir mücadeleden, zıtlaşma ve boğuşmadan kendilerini alamazlar."

Misafirimiz, bu açıklamayı büyük bir hayranlıkla dinlemişti. Özellikle "tam eşitlik, ancak hukuk karşısında olur" ifadesi, onu son derece memnun bırakmıştı.

Misafirimizin liste halinde yazdığı son soruların cevapları verilirken, Adana minarelerinde "Allahü Ekber" sadaları çınlamaya başlamıştı. Sabah ezanları okunuyordu. İlk namaz ve itiraflar.

Vakit nasıl da geçmişti? On saate yakın süren sohbetimiz, hâdisenin şevk ve heyecanıyla bizlere on dakika gibi kısa gelmişti. Sevincimizden kuşlar gibi uçasımız geliyordu. O gece, bizim için tarihî bir hâdise vasfını taşıyordu. O hâdise, ne bombalı bir saldırı, ne insan hayatına taarruz, ne toplulukları ve kahveleri tarama, ve ne de, hükümet ve devlete karşı isyandı. O geceki hâdise; imânsızlık cereyanlarının, imân hakikatleri karşısında çöküşü ve bu hakikatleri, zamanımızın anlayışına göre en uygun şekilde izah ve isbat eden ve Kur'ân'ın günümüzdeki en mükemmel bir tefsiri durumunda bulunan Risale-i Nurun bir zaferiydi. Evet, asrımızın tefsiri olan bu eser, sanki küfür cephesini temsilen karşımıza dikilen "o adam"ı asırlık bir çınar gibi yıkmış ve kendi iç dünyası ile hesaplaşmaya itmişti.

Misafirimizin gözlerinde oynaşan pırıl pırıl bakışlarda, bu başkalaşmanın, değişmenin ve "yeniden doğma"nın izlerini görmek mümkündü.

Ezanları hep beraber dinledikten sonra ev

sahibimiz:

"Beyefendi" dedi, "sizi çok yorduk, kusura bakmayın. Yatağınız, içeride hazır, buyurun istirahat edin. Biz de namazlarımızı kılıp yatarız. Ben sizi kahvaltıya kaldırırım."

Misafirimiz bu nazik teklifi hiç duymamış gibiydi. Arkadaşımla birlikte abdest hazırlığı yaparken, sessizce yanıma yaklaşarak:

"Hocam" dedi, "ben de abdest alsam!"

O anda bütün vücudumun titrediğini hissettim. Bütün gece boyunca konuşmama rağmen, o anda söyleyecek tek bir kelime dahi bulamıyor, ne gözlerime, ne de kulaklarıma inanamıyordum. Bu hâdisenin bir rüya olmasından, uyanınca kaçıp gitmesinden korkuyordum.

Onu abdest alacağı yere doğru götürürken, heyecan duygusunun insanı bu derece rahatsız bıraktığını ilk defa hissettim. Daha birkaç saat önce Allah'a inanmadığını ifade eden ve bunu

da bir dâvâ olarak savunan yarım asırlık bir mücadele sahibi, o Büyük Kudret'in önünde secdeye kapanıp af dilemek için abdest alıyordu. Hareketlerinden, bir çocuk gibi hıçkırarak ağlamamak için kendisini zor tuttuğu anlaşılıyordu.

Bu ne ibretli bir tabloydu Allah'ım! Sanki imtihan perdesi yırtılmış ve hakikatler önümüze serilmişti.

Pantolonunun paçalarını, gömleğinin ise kollarını sıvamış vaziyette abdest almak için bana doğru baktığında, hiç oralı olmamış gibi davranarak arkamı döndüm. Başka şeylerle meşgul oluyordum. Bu aziz misafirimiz, abdest almayı bilmediği halde, belki de bütün melekler tarafından alkışlanan bir hazırlık içindeydi. Gözlerim, küçük kaçamaklar halinde ona çevriliyordu. Önce musluğu açarak başına biraz su sürdü. Sonra, kollarını omuzlarına kadar ve ayaklarını da dizlerine doğru yıkadı. Kendisini o anda ikaz etmem, elbette yanlış bir hareket olacaktı. Namaza başlayınca, nasıl olsa doğruyu kendisi öğrencekti.

Ev sahibimiz arkasında namaza dururken, gözüm yine "o adam"ın üzerindeydi. Büyük bir tefekkürle dalıp gitmiş ve âdeta kendinden geçmişti.

Birden kulağıma doğru eğilip:

"Ne namazı kılacağız?" diye sordu.

"Sabah namazı."

"Öyle ya" dedi. "Sabahleyin, sabah namazı kılınır. Ne kadar da dalmışım."

"Peki, kaç defa yatıp kalkacağız?"

Arkadaşımız, "Kaç rekât?" demek istiyordu.

Ve birlikte, huzur-u İlâhîde el bağladık.

Aaah o an! Aaah o namaz! Neydi o haz ve lezzet Allah'ım? Sanki madde âleminden çıkmış ve sadece huzur ve hazzın yaşandığı manevî âlemlere girmiştik.

Bu aziz misafirimizle birlikte ben de bütün âleme doğru haykırmak istiyordum:

"Ya Rabbi, Senin azametin ve kudretin ne kadar büyük? Senin şanın, ne kadar yüce ve yakıcı?"

"İlâhî, bu lütfun ve bu ikramın karşısında dilim bağlandığı için, şükrümü ifade edecek bir kelime bulamıyorum. Sen ne büyüksün ki, yarım asır boyunca eğilmeyen mağrur başlar, Sana secde ediyor? Rakip tanımayan grur dolu 'benlik'ler, sana iltica ediyor, Adına, şanına, dinine karşı inkârcılığı 'hak' dâvâ edenler, en ufak bir hakikat karşısında pişman oluyor, Allah diyor." "Sen ne büyüksün Allah'ım!"

"O adam," daha sonra gönderdiği mektubunda, birlikte kıldığımız namazı şöyle anlatıyordu: "Bu, hayatımda kıldığım ilk namazdı. Ya Rab! Ne büyük lezzet, ne büyük hazdı o? Namaz boyunca sessiz sedasız ağlamıştım. Risale-i Nur, elini kalbime uzatarak kir ve küfür nâmına ne varsa hepsini söküp atmıştı. Şimdi içinde çarpan, yıktıklarımı yapabilme endişesiydi." Namazı bitirmiş kalkıyorduk. "Allah kabul etsin" diyerek

elimi kendisine doğru uzattığımda, kollarını boynuma dolayarak ağlamaya başladı. Bir çocuk gibi hıçkırıyordu. Dayanmak ne mümkün!

"Ya Rabbi!" diyordu, Sana nasıl şükredeyim? Bunu bile bilemiyorum. Bana hesapsız ikramlar, nimetler, bitmez tükenmez hazineler verdin. Hem de Sana isyan etmiş olduğum halde. Zaten senin büyüklüğün de burada değil mi?"

Kendisine hiç birşey söylemiyorduk. Kendinden geçmiş vaziyette:

"Allah'ım! Ne olurdu yeniden dünyaya gelmiş olsaydım" diye tekrarlayıp duruyordu. "Bu hakikatları bilerek bir dakika yaşamayı, onlardan habersiz binlerce yıl yaşamaya tercih edeceğimi öğrendim, ama bir ayağım kabre girdikten sonra... Bundan sonraki af dileklerim ve göz yaşlarım, bir şeyi değiştirir mi bilmiyorum? Ama, şunu bütün kalbimle ifade ediyorum ki, yıktıklarımı yapabilmek için, her gün bir can veremeye razıyım."

Misafirimizin gözyaşlarına karışmış yalvarışları

dinmek bilmiyordu. Teselli bulup oturduğu zaman, gözleri kan çanağına dönmüştü. Göğüs kafesi ise, körük gibi inip kalkmaktaydı.

Sabah kahvaltı sınından sonra, biraz olsun kendine gelebildi.

O ana kadar kendisi hakkında en ufak bir bilgimiz olmayan misafirimizi, artık daha yakından tanımak istiyorduk:

Kimdi? Nereliydi? Ne yapmaktaydı? Nerede oturuyordu? Böylesine inanmış bir dâvâ adamının hayat hikâyesi, elbette dinlemeye değerdi.

Fakat o, bütün ısrarımıza rağmen, kendisi hakkında ayrıntılı bilgi vermekten kaçındı.

"Bırakın Allah aşkına," diyordu. "Tahrip, inkâr ve küfür dolu bir hayatın nesini dinlemek istiyorsunuz? Benim hayatımda kap kara bir geçmişten başka bir şey yok ki..."

"Öyle bir geçmiş ki, bu geçmişte masum ve

günahsız vatan evlatlarının çığlıkları duyulur. Yıkılan ocakların enkazları yatar. Dökülen kanların lekeleri görülür. İsyanların ve saldırıların izleri yer alır. Ve bu geçmişte, devletimizin yıkılması için haincesine plânlar, metotlar, arzu ve emeller göze çarpar.

"Bunalım mı dinlemek istiyorsunuz?"

"Şimdilik o kapıyı açmayın ve bana, böylesine kara bir ömrü birkaç saatte aydınlatabilen Risale-i Nur gibi bir eserden ve bu asra damgasını vuran Bediüzzaman'dan bahsedin. Küfür ve tahrip dolu kafaları, gönülleri aydınlatan bu Nurun metotlarını, gayesini, çalışma şeklini... Ülkemizdeki ve dünyadaki yankılarını... İslâm âlimlerinin bu konudaki görüşlerini... Adlî mercilerin bakış tarzını ve bu konuda kazanılan zaferleri... Kısaca, bu hizmet adına her şeyi anlatın bana.

"Şu anda bundan başka bir şey duymak ve dinlemek istemiyorum."

Kısa paragraflarla anlatmaya çalışıyoruz. Büyük

bir iştiyak ve zevkle dinledikten sonra başını sallayarak:

"Evet" diyor, "Nesilleri bu şekilde kurtarmak isteyen bir hizmet şekli bizim en büyük düşmanımızdı."

Bu samimi itirafın üzerine, hayretle sunuyorum:

"Niçin en büyük düşmanınız Nur hizmeti ve Bediüzzaman Said Nursi'ydi? Halbuki komünizme savaş açmış birçok teşkilat ve dernekler var. Bunlar her fırsatta 'Komünizmi biz durduruyoruz. Eğer bizler olmasaydık, bu vatana bolşevikler girerdi' gibi iddialarda bulunuyorlar. Ve bir kısmı da silâhla, size karşı mücadele ediyorlar.

Halbuki Nur talebeleri, hiçbir şekilde kaba kuvvete başvurmuyorlar."

Biraz önce sîmasına yayılan tebessüm, bir anda siliniyor ve yeniden ciddileşerek:

"Hocam," diyor, tok sesiyle, "bana çok önemli

bir soru sordunuz. Bunun cevabını kalbimde tam olarak hissetmeme rağmen, açık şekilde izah ediyorum. Yani Nur hizmeti hakkında bilgim yok demek istemiyorum. Ama şu eserleri bir defa okuyabilsem, eminim o zaman daha detaylı cevaplar verebilirim.

"Şu anda hemen söyleyeyim:

"Komünizm bir ülkeye girmek isteyince, bazı taktikler kullanır. Bunlar, fakirliği ve yoksulluğu istismar etmek, ekonomik politikaları beğenmemek ve daha iyi bir hayat vaad etmektedir. Bu arada işçilerin sömürüldüğü iddia edilir... Zenginler, çok kötü ve mutlak surette sömürücü gibi gösterilirler. Gençler, inkâr ve şehvet yoluyla aldatılmaya çalışılır. "Bütün bunlara tepki olarak da başta işçi, talebe ve yoksul vatandaşlar sokağa çekilir. Mevcut hükümet zor duruma sokularak bir karışıklık ve isyan hareketine zemin hazırlanır. İşte bu nokta da istenilen kıvam elde edilmiş olur.

"Komünizm hareketine kaba kuvvete karşı koymak isteyen gruplar, aslında komünizm

hareketini durduramadıkları gibi, bilakis, karışıklık, saldırı, öldürme ve isyan gibi hareketleri onu daha çok körüklemiş olurlar. Bu, zaten komünizmin istediği bir metottur. Çünkü bu hareketi yalnız komünizm taraftarı olanlar yapsalar, orduyu ve bütün vatandaşları karşılarına alıp çabuk ezilirler. Fakat bu harekete, 'Komünizmle mücadele ediyoruz' diyenler de karışırsa, hem ordu, hem de vatandaş ikiye bölünür. Biri bir tarafı, diğeri de öbür tarafı tutar. Tıpkı şimdi olduğu gibi... Kimin suçlu, kimin suçsuz olduğu bilinemez. Çünkü ikisi de adam öldürmekte ve karışıklık çıkarmaktadır. Kanun birisini haklı, birisini haksız göremez.

"Bundan dolayı, silâha sarılana karşı mücadeleyi, güvenlik güçleri yapmalıdır. Vatandaşın vazifesi, güvenlik güçlerine mânen destek olmaktır. Yoksa 'Biz, komünizme karşı savaşıyoruz' demek, konümizmin istediği karışıklığı ve devlet otoritesinin zayıflamasını hızlandırır. Bu da komünizmin en çok istediği bir durumdur.

"Şimdi, asıl sorunuza dönelim:"

"Komünizmin esas malzemesi olan gençeler, inkâr, şehvet, başıboşluk ve maddi vaadlerle komünizme çekilir ve paravan olarak kullanılır.

"İşte Nur hizmeti, komünizm cereyanını yürüten gençlerle sessiz bir mücadeleye girmiştir. Kaba kuvvet kullanılmadığı için bu mücadele hiç göze çarpmaz. Bu hizmetin olağanüstü metoduyla akıl ve kalpler fethedilir. Şüphe ve inkâr kirleri temizlenir. Materyalist fikirler, ilmî ve aklî delillerle yıkılarak yok edilir. Neticede o fikri taşıyan gençler tek tek kurtarılarak hakikat yoluna sevkedilir.

"Şu sohbetlerimizde gördüm ki, Risale-i Nur, örneği bir daha gösterilemeyecek mükemmellikte bir tefsirdir. Sanki Bediüzzaman, bu asrın ihtiyaçlarını, insanların kalp ve akıllarındaki şüpheleri görerek ve bilerek Kur'ân'ı tefsir etmiştir. Açıkça söyleyeyim ki, aklı, mantığı ve biraz da insafı olan birisi, bu eserlerdeki hakikatlere itiraz edemez. Bu yüzden

komünizmle mücadele etmek isteyen bir devlet, Nur hizmetini mutlaka destekleyip okullara koymalıdır. Gençleri, şehvetten, başıboşluktan ve mesuliyetsizlikten kurtarmak için bundan başka çâre yoktur."

Konuşmanın arasında yine araya giriyorum:

"Komünizm, bütün gayretlerine rağmen neden Türkiye'de muvaffak olamadı?"

Hafifçe gülümseyerek:

"Komünizm, bu kadar müsait bir zemine rağmen neden hâlâ ülkemize giremeyişinin en güzel örneği ben değil miyim?" dedi. "Elli koca yılımı bu dâvâ uğurana harcamışım. Hayatımı kaç defa bu ideoloji uğruna tehlikeye atmışım. Bu uğurda çektiğim sıkıntıları anlatsam kütüphaneler dolusu kitap olur. Ama birkaç saatlik küçük bir sohbet sonunda dünyalarım, fikrim, inancım ve felsefem yıkılıyor. Tövbe ediyorum ve secdeye kapanıyorum. Bence bu, asrın olayıdır. Bu hakikat yalnızca ülkemize değil, bütün dünyaya anlatılmalıdır. Böyle olunca da, komünizm bu muhkem engeli aşamayacaktır."

Söz, tekrar kendi özel hayatına gelince:

"Bana Salih Gökkaya derler" diyor. "Yani ben bu isimle tanınırım. Çevrem beni böyle bilir."

"Asıl adınız ne öyleyse?" diye soruyorum.

Yine tebessüm ederek:

"Şimdilik bu kadarını bilin yeter" diyor. "Hem artık dostuz. Bundan da öte kardeşiz. İleride çok görüşüp, konuşacağız. Benim hakkımda en ufak ayrıntıyı bile öğrenceksiniz. Ama şu anda bazı şeyleri gizli tutmamı hoşgörünüz."

Kendi dâvâsının ileri saflarındaki bir lider olan Salih Beyin bu dönüşüyle ilgili olarak özel tedbirlere başvurmasını, özellikle can emniyeti açısından akla yatkın buluyor ve ısrar etmeyerek konuyu değiştiriyoruz.

"Şu anda, Türkiye'deki marksistlerin gerçek gücü nedir?" diye soruyorum: Şöyle cevap veriyor:

"1. Yüzde altmışı, şöhret ve şehvet düşkünüdür.

"2. Yüzde otuzu, makam ve para düşkünüdür.

"3. Yüzde beşi, kendi özel hesaplaşmasını bu

yolla gerçekleştirmek için uğraşır.

"4. Yüzde beşi ise, hayâl ettikleri dünyaya kavuşmak için, hiç bir ücret beklemeden çırpınıp durur.

"Görüldüğü gibi, ülkemizdeki komünizmin gerçek gücü, yüzde beş kadardır. Ve gerçek dâvâ adamı yok denecek kadar azdır."

Sohbetin başından beri sormak istediğim soruyu soruyorum:

"Sizin bu dâvâ içindeki fonksiyonunuz neydi acabâ?"

Gülüyor yeniden:

"Yine mi özel hayatım?" diyor. "Peki, özet olarak anlatmaya çalışayım:

"Her şeyimi bu ideolojiye adamıştım. Gördüğüm eksiklik ve noksanlığın bu şekilde giderileceğini ve aradığım hayâle de bu yolla kavuşabileceğimi sanıyordum. Bu felsefe, benliğime ve ruhuma

işlemişti. En değerli yıllarımı, bu fikrin ve bu felsefenin tahsili için harcadım. Komünizm adına her şeyi ezberlemiştim âdeta...

"İyi doldurulmuştum. İyi dolmuştum. Bu benim için hayatın parçası değil, hayatın kendisiydi. Çabuk sivrildim ve genç yaşta çok önemli yerlere geldim.

"Dâvâma hizmet etmek için İngilizce, Fıransızca, Rusça ve yarım yamalak da Arapça öğrendim. Defalarca işten atıldım. Sayısını hatırlayamayacağım kadar çok olmak üzere, sabahlara kadar karakollarda dayak yedim, hapislere ve mecburi iskâna tâbi tutuldum.

"Bütün bunlara rağmen hiçbir zaman ücret, karşılık beklemedim. Ama benimle beraber bu yola çıkanlar, göz kamaştırıcı makamlar elde ettiler. Meşhur oldular. Bir çoğunu bu sayede dünya tanıdı. Hatta bu perde altında bir çoğu da milyarlar vurdu. Ben ise, bunların hiçbirisini düşünmedim. Teklif mi edilmedi? Hayır. İnanın ki, onların hepsini avucuma alacak güçteyim. Ama kalbimdeki samimiyet ve karşılıksız hizmet

anlayışı buna müsaade etmedi.

"Bilirsiniz ki, kimse geri hizmetlerde çalışmak istemez. Ön saflara geçmek daha güzeldir. Fakat ben, her nedense bu işin bensiz yürüyemiyeceğini düşünerek, hep arka safları organize etmeye çalıştım.

"Epeyce yurtdışı seyahatlerim oldu. Dünyanın sayılı marksist liderleriyle görüştüm. Birçok noktalarda, onlarla münakaşa edebilecek kadar kendimi yetişmiş bir eleman olarak görüyordum. Öyle de oldu.

"Enver Hoca, Mareşal Tito, Milavon Dijilas, Fidel Kastro ve Abdünnasır gibi isimlerin yanında birçok Çin ve Rus marksistlerle görüştüm. Onların hayatlarını gördükçe, hayal kırıklığına uğruyor, fakat yine de, 'Bunlar tam olarak marksizmi anlayamamışlar, iyice kavrarlarsa, bu aksaklıkları giderirler' diyerek teselli buluyordum.

"Şimdi o dünyayı, bir sis içinde hayâl meyal görüyor ve unutmak istiyorum."

Salih Beye son sorumu soruyorum:

"Siz, komünizmin çarpıklığına ve keyfî uygulamalarına defalarca şahit olmanıza rağmen, neden elli yıl boyunca onu savunmaya devam ettiniz?"

Bu soruya da özenle cevap vermeye çalışarak:

"İnsan bir şeye inandı mı, onun hatasını kolay kolay kabul edemez," diyor. "Bir ömür boyu süren emek var. Onca gayret, onca fedakârlık. Görülen aksaklıkların düzeltileceği fikri de sık sık işleniyor. Bir hata olsa, 'onu aldatılmış burjuva kalıntıları yapmıştır' denerek işin içinden çıkılıyor.

"Öte yandan ufak tefek zâyiatlar, dünya ihtilâli için hoş görülüyor. Birkaç devletin veya sayısı binlerce de olsa insanların bu uğurda önemi olmuyor.

"Elde, başka alternafit olmadığı için kıyaslama imkânı da bulamıyorsunuz. Ama şuna bütün kalbimle inanıyorum ki, teknoloji ve ilmin bu

kadar hızla ilerlediği bir dünyada komünizm fazla dayanamaz. Ömrü çok azdır."

Salih Beyin on yol önce söylediği bu sözlerin ne kadar isabetli olduğunu zaman gösterdi.

1989 yılı sonuna doğru komünist ülkeler, kendi halkı ve kendi insanı tarafından bir bir yıkıldı, komünist partiler kaldırıldı ve hür seçimlere gidildi. Bu asrı kana bulayan bu korkunç yönetim tarzı, inşaallah tarihe karışmak üzere...

Konuşacağımız çok şey vardı. Ama otobüsümüzün kalkma saati yaklaşmıştı. Büyük bir muhabbet, heyecan ve gözyaşları arasında vedalaştık. Kendisine adresimizi verdik ve mektuplarını beklediğimizi ifade ettik. Fakat bu aziz insanı, ilk ve son defa gördüğümüzün farkında değildik. Gerçek ismini bile bilmediğimiz bu dostumuz vasıtasıyla Risale-i Nurun asrımıza hükmeden eşsiz hakikatlerinin kıymetini bir defa daha anlamıştık. Daha sonra onu soruşturduğumuzda, kendisini aynı adla bilen birçok insana rastladık

Asrın mektubu"

Hâdiseden tam yedi ay sonra, Ankara-Maltepe'den postaneye atılmış olan bir mektubunu aldım. Bu, mektuptan ziyade bir nottu:

"Şu anda Risale-i Nur Külliyatını aldım" diyordu. "Onu okuyup derin derin tefekkür etmekten başka bir şey yapmıyorum, düşünemiyorum."

Ve bana, İzmir-Alsancak'da bir posta kutusu numarası veriyordu.

Hemen kâğıda ve kaleme sarılarak yazdım, yazdım. Bütün özlemimi, heyecanımı ve hasretimi döktüm. Ama aradan aylar geçtiği halde bir cevap alamıyordum. Bu arada üst üste mektuplar göndermekteydim.

Bütün ümidimi kestiğim bir anda, yani tam üç yıl sonra mektubu ulaştı elime... O gün bayram etmiştim.

Asrımızın hastalığını teşhis eden ve tedavi yollarını göteren mektup "Asrın Mektubu" vasfını taşıyordu. Uzun ve çok ibretli olan bu mektubu, defalarca okudum ve ağladım.

Salih Bey, şöyle diyordu bu mektubunda:

"Pek değerli, muhterem kardeşim,

"İki yıl önce geçirdiğim ağır felç dolayısıyla, mektuplarının cevabını geciktirmek zorunda kaldım. Mektubunda, imân hakikatlarıyla nasıl müşerref olduğumu soruyor, geçmiş hayatımın rengi ve karakteri hakkında mâlumat istiyorsun. Benim Nur'larla nasıl müşerref oldumuma sen şahit olduğun için, buna gerek yok sanırım. Fakat, Kur'ân hakikatlarını asra anlatan Risale-i Nurun küfür ve isyan dolu kalplerde meydana getirdiği inanılmaz tebeddülâtı ve bütün insanlığa tek çıkar yol olarak sunulan komünizm fikriyatının param parça yıkılışını inlatabilmek için, hayatımı kaba çizgilerle anlatmaya çalışacağım; ibretle dinleyin:

"Babam, seferberlik kıtlığını ve perişanlığını ağır

bir şekilde çekmiş fakir bir köylü parçsıydı. Kazandığıyla hiçbir zaman karnını doyuramadığı ve el içine çakıp da 'ben de bir insanım' diyemedi. O yokluk içinde, önce annemi, sonra benden büyük dört kardeşimi kaybettim. Babam ise beni aç bırakmamak için, kış günü balık tutmaya gittiği ırmağın sularına kapıldı, bir kefene bile sahip olamadan göçüp gitti. O zaman beş yaşındaydım ve hayatta yapayalnız kalmıştım. 'Gel yavrum' diyerek beni bağrına basacak, göz yaşlarımı silecek ve sıcak bir şefkat gösterecek kimseciklerim yoktu.

"Tahammül edilmez şartlar içerisinde sokak ortasına terk edilmiştim. Sadakalarla karnımı doyuruyor, çok zaman da aç olarak sabahlıyordum. Ayakkabısız kalan ayaklarımın derisine, bırak diken, çivi bile geçmez olmuştu. Bu derin ıstırap, bende başıboşluk, isyan ve hırçınlık gibi hisler uyandırmıştı. Daha 10 yaşındayken merhamet ve vicdan gibi duyguları yitirir olmuştum. Bu duygular içinde yatılı okula girdim. Etrafımı saran talebe ve öğretmenler, tam bir sefalet istismarcısıydılar. Her fırsatta

kurtuluşun komünizmde olduğunu telkin ediyorlardı. Tam benim derdimin diliyle konuşan bu insanlara bütün kalbimi vermiştim. Hocalarımız elle tutulmayan, gözle görülmeyen, sesi duyulmayan hiçbir şeye inanmamamızı isterlerdi. Bu suretle iman esasları, bize tek tek inkâr ettirilmişti. Öyle ki (hâşâ) Allah'la, melâike ve kaderle herkes alay ediyordu."

"Ben ise, çalışkan ve zeki olduğum için fazlaca işlenmiş, mutlak bir inkâr içiresinde, örnek komünist olarak gösteriliyordum. Öyle ki, marksist felsefeyi, büyük komünist klâsikleri harf harf ezberlemiştim. Bu yüzden bana herkes 'Lenin' derdi. Bu yola sür'atle tırmanarak önce okul, sonra semt, arkasından da bölge sorumlusu olmuştum. Artık bütün yollar bana açılmış, olayların plânlandığı, organize edildiği noktaya gelmiştim. Önemli bir asayiş görevlisi olarak hayata atıldım. Emeklilik günüme kadar bu hismeti bıkmadan, usanmadan büyük ibr iştahla yürütüyordum.

"Kendi dâvâma bizzat ben, milyonlarla ifade edilebilecek yardımlar sağlamıştım. Koltuğuna

oturduğum öyle bir mevkiim vardı ki, bütün dünya komünistleriyle selâmlaşabiliyorduk. Devletin zaafa düşmesini dört gözle bekledik. Hem de devleti koruyan bir insan sıfatıyla... Binlerce genci imanından ettik. Nihayet yakayı ele vererek az bir cezayla kurtulduk. Ama bunu bir şeref saydık, hislerimiz sönmedi, aksine iştahımız kabardı. Bütün zerratımız, gücümüz ve kuvvetimiz, komünizm uğruna seferber olmuştu. Uykuları bile unutmuştuk.

Fakat kısmete bakın ki, bütün hayatımı uğruna harcayarak komünizm dünyasında aradığım hakikatı bir seyahat esnasında bulacaktım:

Hayret dolu tebessümler

"1979 yılının bir güz ayında, Adana'ya gitmek üzere Keyseri'den otobüse binmiştim. Kaptan; 'şarkı ve türkü söylemek isteyen varsa, buyursun mikrofona gelsin, yolumuz uzun, hem vakit geçer hem de bizleri eğlendirmiş olur' deyince, ben bunu fırsat bilerek ayağa fırladım. Bu vesileyle, belki dâvâmı yolculara anlatabilecektim. Sesim güzel olduğu için,

söylediğim şarkılar yolcuları cezbetmişti. Otobüsdekilerle aramda iyi bir diyalog kurulduğunu hissedince sohbete başladım. 'Vatandaşlarım' dedim. 'İçinizde huzurlu ve mutlu olan var mı?' Bu soru sanki top güllesi gibi düşmüştü ortaya... Herkeste hayret uyandırmıştı. Devam ettim: 'İçinizde hayatını garantiye almış olan var mı?' 'Peki' dedim. 'Her türlü ihtiyacımı karşıladım, hiçbir ihtiyacım kalmadı diyen var mı?' Hayret dolu tebessümler devam ediyordu. İlâve ettim: 'Kardeşlerim elbette bunlar mümkün değil, çünkü bu türlü ızdırapları ortadan kaldırabilecek bir rejimle idare edilmekten mahrumuz.' Yolcuların nefretini uyandırmadan, onların anlayacağı lisanla komünizmi anlatmaya başladım. Tam iki saat konuşmamı sürdürdüm. Herkes bana hayran kalmıştı. Ama bir genç âdeta yerinde duramıyor, itirazlarını belirtmek için fırsat aradığı her halinden belli oluyordu.

"Otobüs, Toros dağlarını tırmanırken lastik patlayınca, genç beni yakaladı. Gayet mütevazi bir tavırla, 'sizi tebrik ederim' dedi.

'Konuşmanızla bizleri ihya ettiniz. Kendinizi gayet mükemmel yetiştirmişsiniz. Benim sizden istifade edeceğim çok meseleler olacak. Meselâ; insan nedir sizce?'

"Hiç beklemediğim böylesine bir soru karşısında âdeta aptallaşmıştım. Gerçekten, sıradan bir komünistin hayatını, herhangi bir marksist eserin muhtevasını ve komünist ülkelerin tarihî seyrini sanki harf harf bildiğim halde, nedense böyle şeyler aklıma gelmişti. Kendimi tanımayı unutmuştum. Aynı soruyu ben sordum kendisine: 'Peki sizce nedir?' Karşımdaki nuranî sîmalı genç, beni istediği mevzuya çekmenin rahatlığıyla olacak ki, gülerek devam etti: 'bu bir çırpıda izah edilecek bir mevzu değildir. Eğer arzu ederseniz, cebimde ufak bir eser var, bu mevzuu oradan okuyalım.'

"Tehna bir köşeye çekilmiştik. Bana bütün gayretleriyle Allah inancını anlatmak istiyordu. Bazı sorular sorunca, mükemmel cevaplar almıştım. Sıradan bir insan olmadığını anlamıştım gencin. Nihayet yıllar sonra dişime göre bir fikir adamı bulmuştum. Üstelik,

komünizm felsefesini benim kadar iyi biliyordu. Tartışmamız, Adana garajına kadar sürdü. Hayran kalmıştım. Genç arkadaşımın yolu bitmemişti. Tuttum kolundam, 'Mümkün değil seni bırakmam' dedim. 'Meseleleri bir neticeye bağlamalıyız. Zihnim allak bullak oldu. Soracağım çok şeyler var. Bugün mutlaka burada kalmalısınız' Genç; 'Bir şartla kalırım' dedi. 'Benim misafirim olmak kaydıyla.' Anlaşmıştık. Birlikte arkadaşının evine gittik. Genç öğretmen, eline aldığı kitaplarla bütün sorularımı bir bir cevaplayarak yarım asırlık dâvâmı ve fikirlerimi yıkmıştı. Sabah ezanına kadar devam ettik. Benim dünyam değişmişti. Yıllardır iftiharla taşıdığım fikirler, ancak birkaç saat dayanabilmişti. Önümde yep yeni ve nurlu ufuklar vardı artık.

"Namaza birlikte durduk. Bu hayatımda kıldığım ilk namazdı. Aman yâ Rabbi! O ne büyük haz, o ne büyük lezzetti! Namaz boyunca sessiz sedasız ağlamıştım. Risale-i Nur, elini kalbime uzatarak kir ve küfür namına ne varsa hepsini söküp almıştı. Bizlere, artık yıktıklarımızı

yapabilme çabası ve endişesi düşmüştü.

Üstadın tesellisi

"Amerika'da oğlumun ziyaretindeyken, 1981 Haziranı'nda ağır bir felç sardı beni. Hiçbir tarafım tutmaz haldeyken yoğun bakıma alınmıştım. İşte o sırada, hâlâ heyecanını duyduğum çok tesirli bir rüya gördüm:

Üstad, arkasında bir zatla beraber yattığım odaya girdi. Onu görünce hâlimi arz edercesine ağlamaya başladım. Geldi, üzerime eğildi, tebessüm ederek dedi: 'Senin o kadar büyük günahların vardı ki, şu Amerika'ya doldursak taşar, denizlere dökülürdü. Risale-i Nur, senin hayatına kefil oldu. Ve bu hastalık, o dehşetli günahlarına keffaret olsun diye verildi. Sabret, şükret.' Arkasında elpençe vaziyette duran zata döndü, 'Öyle değil mi Mevlânâ Halid?' dedi. O da, 'Öyledir Üstadım' diye cevap verdi. O rüyanın heyecanıyla uyandım ki, vücudumun yarısına can gelmiş.

"Memlekete döneli henüz aylar oldu. Bu

çekilmez hastalığa karşı tek tesellim, 4 yıl önce tanıma bahtiyarlığına erdiğim Risale-i Nurdur. Bende okuyacak takat kalmadı. Torunumun sesiyle bazı kısımları banda aldırdım. Akşama kadar büyük bir haz ve tefekkürle dinliyorum. Ayetü'l-Kübra'da Üstadın o müstesna tahlilleri ve tevhid delilleri ruhuma öylesine işliyor ki, ne bir novaljin, ne bir morfin vurdurmaya ihtiyaç kalmadan o ağır sızılarımı unutup, sessiz sedasız dalıp gidiyorum. Hele "10. Söz" beni bir çocuk gibi ağlatıyor. Halbuki bir zaman

ayağıma saplanan kurşunun acısı karşısında, 'of' bile dememiştim.

"Küfürle geçen o uzun ömrümü unutamıyorum. Bir anlık Allah'ı inkârın hesaba sağmaz cezasını düşünürsek, 40-50 yılını bu şekilde geçirmenin getireceği ürpertici günahın azabını bir an olsun kalbimden atamıyorum. Beşer kanunlarının ceza vermekten âciz kalacağı bu günah dolu hayatı temizlemek için, elbetteki bir cehennemin vücudu lüzumlu ve zaruridir. Ama rahmetine iltica ettiğim o büyük kudretin önünde secdeye kapanıyor ve af dileklerimi göz yaşlarıma

katarak takdim ediyorum. Kendisine açılan ellerden, mırıldayan dudaklardan yükselen samimi pişmanlıkları çeviremeyecek kadar merhamet sahibi olan Rabbim'i düşündükçe teselli buluyorum. Zaten insanın hasta, âciz ve bitkin olduğu ve ömrünün sonuna yaklaştığını hissettiği bir anda, ona teselli verecek öyle bir kudret sahibi lâzım ki, hükmü hem hastalığa, hem âcizliğe, hem ölüme ve hem de ecele geçsin. Yoksa ne para, ne makam, ne evlat, ne de mal-mülk o teselliyi temin edemiyor. Aksine onlardan ayrılmanın verdiği ızdırap öylesine dehşetli ki, bin felçten daha korkunç. Bu hakikatı yaşayan bir insan olarak ben sizlere canlı bir misal olmalıyım.

"Kardeşim, küfrün en dehşetli kıvamında pişmiş bir insan olarak diyeceğim şudur: İnsanlık tarihinin en korkunç buhranı haline gelmiş olan günümüzün inkâr ve isyan cereyanı; bütün dinleri ve bütün insanlığı karşısına alarak yaptığı dehşetli tahribatlarla, kâinatı titretebilecek bir merhaleye ulaşmıştır. Akıl almaz para, tedbir ve polisiye kuvvetlerin dahi önünde âciz kaldığı

komünizm âfetinin bertaraf edilebilmesi için, Kur'ân hakikatlarını asrın idrakine en mükemmel şekilde anlatabilen Risale-i Nur gibi bir hakikate ihtiyaç vardır. Bütün insanlığın vebalini omuzuna alarak haykırıyorum ki, başka alternatifimiz kalmadı. Bunun aksini iddia etmek, komünizm hesabına hizmettir.

"Ben bunu tecrübemle söylüyorum. Bu fitneden vatanı, insanlığı ve kâinatın hukukunu korumak isteyen her kuvvet sahibi, önce Risale-i Nurun neşrini birinci plâna almalıdır. Yoksa kâinat bu zulme dayanamaz. Kıyametin kopmasına fetva verdirmiş oluruz. İnsaf sahiplerine havale ederim.

"Dualarını bekler, gözlerinden göperim."

16.10.1983 Salih GÖKKAYA Alsancak/İZMİR

Günümüzün şer ve tahrip güruhlarına karşı İslâmın ölmez hakikatlarını, asrımızın anlayışına en uygun şekilde ve tesirli bir metotla anlatan Risale-i Nurun, en azılı dinsizleri ve en azgın komünistleri nasıl dize getirdiğini dünyaya ilân

eden bu mektubu, derhal çevreye duyurdum. İstedim ki, benim duyduğum bu sonsuz mutluluğu ve sevinci onlar da duysunlar. Bütün Müslümanlara bir müjde, bir moral olsun.

Mektup kısa zamanda yayıldı. İlden ile, dilden dile ulaştı, dolaştı. Öylesine bir alâka uyandırdı ki, bunun üzerine binlerce mektup aldık. Hepisinin de ortak istediği, bu hâdisenin mutlaka bir kitap haline getirilmesiydi.

Salih Bey hâdisesi, Âhirzamanda İslâmın ne derece inkişafa başladığının küçük bir işaretidir. Bugün Nur hizmeti sayesinde Salih Bey gibi binlercesi, milyonlarcası İslâmın ter ü taze hakikatlarıyla müşerref olmakta ve kendilerini yeni doğmuş olarak görmektedirler. Gün geçtikte bu hizmet seyrinin hızla geliştiğini, yüceldiğini ve parladığını görüyoruz. Bu da, "Allah nurunu tamamlayacaktır, kâfirler istemese de" olan İlâhî vaadin müjdeleri ve işaretleridir.

Salih Beyin ikinci mektubu

Salih Beyin, Amerika'nın Calfornia'daki adresine

mektup gönderip, hastalığı için âcil şifalar temenni ediyor ve sıhhatinin bozulduğuna çok üzüldüğümü belirtiyorum.

Mektubumun cevabını, Ocak 1985'de alıyorum. Ama, mektup 12 Aralık 1984'de yazılmış.

Mektubu Salih Bey yazmış. Gönderen, kendisi değil, oğlu.

Mektubun içinde, oğlunun yazmış olduğu küçük bir not bulunuyor:

"Babam Salih Bey'in vefatından iki gün sonra özel odasına girmiştim. Masasının üzerinde, sizin adresinize yazılan ve atılmak üzere hazırlanan bir mektup duruyordu. Rahmetli babam maktubu yazmış, ancak postaya vermeye ömrü yetmemişti.

"Bu mektubu, bir vasiyet sayarak sizlere postalıyorum.

"Değerli babam, buradaki Müslümanların iştirakiyle ebedî vatanına tevdil edildi."

Notun altına, isim yazmış "Oğul" diye imzlamış.

Salih Bey'in vefatını bizleri ne kadar üzdüyse, ikinci mektubu da o kadar sevindirdi.

Defalarca okunup bizleri ağlatan bu mektup da dolaştı vatanın dört bir yanını.

Satır satır ezberlenecek değerdeki "ikinci mektubu" şöyleydi:

"Maddeten çok uzaklarda, ama mânen yanımda hissettiğim bahtiyar kardeşim,

"Son gönderdiğin mektubunda durumumu çok merak ettiğini anladım. Kardeşim, merak kuvvetini böylesine günahkâr bir insanın ahvaline sarfedecek, kâinat büyüklüğündeki imân dururken, o cevheri değersiz şeyler uğruna tüketmek akıl kârı değildir.

"Kardeşim, şu anda maddeten tamamen bittim. Ayağa kalkmak şöyle dursun, konuşmaya bile takatım kalmadı. Bu satırları karalamak için, annesinin sıcak sinesine sığınmak hevesiyle

yuvarlanan âciz bir çocuğun mücadelesini veriyor gibiyim. Bu bitmiş ve tükenmiş hâlim, bana hiç unutamadığım eski bir hatıramı hatırlattı:

Tito'nun ölüm ânındaki itirafları

"Tarihin birinde, Yugoslav Devlet Başkanı Mareşal Tito'nun şeref misafiri olarak Belgrat'ta bulunuyorduk. Seksen üç yıllık ömrünün, yetmiş yılını Yugoslav komünizmi uğruna fedakârca harcamış olan bir komünist liderin, çok hasta olduğunu söylediler. O insanın ismini ve bayraklaşan mücadelesini, dâvâsının uğruna inanılmaz fedakârlıklarını daha önce biliyorduk ve çok büyük hayranlığımız vardı. Hemen evine, ziyaretine koştuk. Yanımda, başka ülkelerden gelmiş komünist talebe teşkilatı başkanlarından birkaç kişi daha vardı. Yattığı odaya girince bütün duvarların, komünizme yaptığı başarılardan dolayı, almış olduğu başarı-şeref belgeleri ve madalyalarla dolu olduğunu gördük. Dünyanın on-onbeş komünist lider kadrosu içinde sayabileceğimiz bu adam, yatağına yapışmış, bitkin bir halde inliyordu.

Bizler böylesi bir vasıftaki komünistle karşılaşmanın heyecanı içindeydik. Yatağından zorla doğruldu. Etrafında, pervaneler gibi, hizmetçileri dönüyordu. Çehresine sanki yılların çilesi çizgi çizgi kazınmıştı... Milyonlara hitap eden o dil ve çene çökmüş, eller ve bacaklar tam bir kemik halini almıştı. Bizler çok iyi İngilizce bildiğimiz için onunla rahatça konuşabiliyorduk. "Bu büyük marksistle bir ara göz göze geldik. Gözleri yaşla dolmuş, dudakları titriyordu. Yüzünde öylesine acı ifadeler şekilleniyordu ki, sanki ölmenin ve bu dünyadan ayrılmanın sancısı içinde ağır bir ıztırap çekmekteydi. Bunu hissedince teselli vermek için dedim:

"Ustam, sizin hayatınız harf harf komünizmin altın sayfalarına yazıldı. Sizi takdir etmeyen, alkışlamayan hiçbir yoldaş gösterilemez. Hepimiz de sizin hayranınızız. Bu mâbud gibi, saygı ve takdir görüyorsunuz. Ölüm neden sizi bu kadar korkutuyor? Gerçi maddeten aramızdan ayrılabilirsiniz, ama yaptığınız unutulmaz hizmetinizle yaşayacaksınız.

"Ölüm' kelimesini duyunca, sanki depreme

tutulmuş gibi titrediğini gördüm. Bir an yüzü gerildi, bakışları sertleşti ve nefesinin temposu korku ve telaşla hızlandı. Ağlamaklı ifadelerle söylediği şu cümleler, hâlâ kulaklarımda çınlar:

"Yoldaş, dedi, 'Ben ölüyorum artık... Ölümün ne derece korkunç bir şey olduğunu size anlatamam. Anlatsam bile sıhhatli ve genç olan sizler, bu yaşta bunu anlayamazsınız. Düşünün, ölmek, yok olmak... Toprağa karışmak ve dönmemek üzere gidiş... İşte bu çıldırtıyor beni... Dostlarımızdan, sevdiklerimizden, ünvan ve makamlardan ayrılmak... Dünyanın güzelliklerini bir daha görememek... Ne korkunç bir şey anlamıyor musunuz? "Ölmeden önce her dakika, her saniye ölüyorum. Ölüm öylesine dehşetli bir hayalet ki, zehir saçmaya devam ediyor.

"Yoldaşlarım, sizlere açık bir kalple itirafta bulunmak istiyorum: Ben öldükten sonra, toprak olacaksam, diriliş, ceza veya mükâfat yoksa, benim yaptığım mücadelenin değeri nedir? Söyleyin bana? Vay, yoldaşlarımın kalbine gömülecekmişim veya unutulmayacakmışım,

veya alkışlanacakmışım neye yarar?'

"Ben mahvolduktan sonra, beni alkışlayanların takdir sesleri, kabirde vücudumu parçalayan yılan ve çiyanları insafa getirir mi? Söyleyin, bu gidiş nereye? Bunun izahını Marks, Engels, Lenin yapamıyor.

" İtiraf etmek zorundayım;

"Ben Allah'a, Peygambere ve âhirete inanıyorum artık. Dinsizlik bir çare değil. Düşünün, şu kâinatın bir Yaratıcısı, şu muhteşem sistemin bir kanun koyucusu olmalıdır... Bence ölüm de son olmamalıdır...

"Mazlumca gidenlerle, zalimce ölenlerin bir hesaplaşma yeri olmalıdır. Hakkını almadan, cezasını görmeden gidiyorlar. Böyle keşmekeş olamaz. Ben bunu vicdanen hissediyorum.

Öyle ki, milyorlarca suçsuz insanlara yaptığımız eza ve zulümler, şu anda boğazıma düğümlenmiş bir vaziyette... Onların 'Ahlarına kulak verecek bir merci olmalı... Yoksa insan

teselliyi nereden bulacak? Bunların bir açıklaması olmalı... Marks bu mevzuda halt etmiş. Uyuşturmuş beynimizi... Nedense ölüm kapıya dayanmadan bunu idrak edemiyoruz. Belki de göz kamaştırıcı makamlar buna engel oluyor. Ben bu inançtayım yoldaşlarım, sizler de ne derseniz deyin.'

"Bu hüzünlü satırlardan sonra, sizleri sevindirecek bir haber vermek istiyorum:

Ateist profesörün imana gelişi

"Ben hastanede yatarken, oğlunu ziyarete gelmiş olan 'ateistler' yani Allah'a inanmayanlar cemiyetinin idare kurul üyesi bir felsefe profesörü ile tanıştık. Kendisi California Üniversitesinde öğretim üyesi imiş.

"Gayelerinin ne olduğunu sormuştum;

"Bütün dinler' dedi, 'İnsanlar üzerine kalın bir örtü örterek, dünya zevk ve lezzetlerine karşı ağır kurallar koyup, gençliğin tam lezzet ve keyf almasına mani oluyorlar. Bizler ise, insanların

tam lezzet ve keyf almaları, korku duymadan kendilerini tatmin etmeleri için Allah'ın olmadığını telkin ediyoruz.

"Amerika'daki bu cemiyetin Moskoca ile koordineli çalıştığını biliyordum. Çünkü, Rusya, Amerika'ya komünizmi istediği mânâda sokamadığı için, Amerikan gençliğini başıboşluğa itmek gayesiyle Allah'sızlık fikrini destekliyor. Aslında bu cemiyet dolaylı bir Moskova teşkilatıdır.

"Felsefe Profesörünün bu izahına karşı, becerebildiğim kadarıyla Meyve Risalesi'nin 'üçüncü meselesini' anlattım. Beni fevkalâde bir alaka ile dinledi. Tabii ki, bu iman hakikatı, onun isyan ve inkâr dolu akıl ve kalp kapılarını bir derece aralayınca, hayatı boyunca birikmiş olan inkâr soruları da peş peşe sıralanmaya başladı. Zamanın müsaitsizliği ve benim de takatsızlığıma rağmen, Pofesör, Nur hakikatları karşısında çözülüyordu artık... Tekrar görüşmek ümidiyle ayrıldığımız zaman gözlerinin içi gülmekteydi.

'Allah'a binlerce hamdolsun ki, kendisiyle ikinci kez buluştuğumuz zaman, epeyce uzayan sohbet sonunda, şehadet parmağı havaya kalkarak, gözyaşları arasında, âdeta bütün küfür âlemine haykırırcasına Müslümanlığını ilân etti. Gece yarısını geçerek ayrıldı ve namaz kılmayı öğrenmek için, sabah erkenden geleceğini söyledi.

"İple çekmiştim sabahı olmasını... Gözlerim saatlerce onun kapıyı açıp içeri girmesini bekledi. Ama ne yazık ki, vakit öğle olmasına rağmen o hâlâ görünürlerde yoktu. Endişeyle, evini telefonla aradım.

"Karşımda titrek sesli bir yabancı vardı.

"Profesör nerede?' dedim."

"Siz Salih Bey misiniz?' diye atıldı."

"Evet' dedim." "Gece bir kalp krizinden öldü ve ölürken de sizi sayıklıyordu' dedi."

"Oğluymuş. Genç devam etti.:

"Ölmeden iki saat kadar önce bizleri topladı. Uzun uzun izahatlardan sonra bizim de Müslüman olmamızı istedi. Ben, annem ve kızkardeşim babamın anlattıklarını uygun bularak Müslüman olmuştuk. Sabahleyin de namaz kılmayı öğrenmek için, birlikte yanınıza gelecekti.'

'Yığıla kalmıştım. Yâ Rabbi, Senin Azamet-i Kibriyan önünde başımı kaldırmamak üzere secdeye kapanmak istiyorum. Çünkü sen bize, isyan ve küfürle dolu kap kara bir ömrü, bir saatte aydınlatabilen Risale-i Nur gibi bir hakikat nasip ettin. Bu ne büyük bir nimet Allah'ım! Bu ne tükenmez bir hazinedir! Zerratımız adedince kendimizi, Senin rızan yolunda feda etsek, yine şanına layık hamd etmiş olamayız.

"Aziz kardeşim, bir takdis-i nimet tarzında ifade edeyim ki, bir ömür boyu mâşukunun sevdasıyla tel tel eriyen hasretli kavuşma gününü nasıl iple çekerse, Resulullaha ve Üstadıma kavuşma anımı iple çekiyorum. Bekliyorum, o anı... Azrail Aleyhisselâmın kafımı açmasını bekliyorum. Ölümle aramda incecik bir perde

kaldı. Kefenim ve sabunum başucumda duruyor. Cenab-ı Hak, son nefesimizde de Nur talebesi olmak bahtiyarlığını nasip etsin. "Dualarınızı bekliyorum."

12.12.1984 SALİH GÖKKAYA Salih Beyin oğlu

Salih Beyin vefat haberini alınca, derhal telgraf taziyerimizi ilettim. Ardından da uzun bir mektup yazdım. Mektubu oğluna hitaben kaleme almıştım.

Mutlaka tanışmak istediğimi, babasıyla olan dostluğumuzun kendisiyle devamını arzu ettiğimi, babası hakkında öğrenemediğimiz birçok konunun kendisinin yardımıyla aydınlatılmasının lüzumu ve zarureti üzerinde durdum Ve mektubuma cevap vermesini, âdeta yalvararak istedim.

İki ay gibi bir zaman geçtikten sonra, iki paragraflık bir mektup aldım. Şöyle diyordu: "Acımızı paylaştığınız için ilginize teşekkür ederim. Elbetteki babamın dostu, benim de

dostumdur. Lâkin adresimi değiştireceğim için, sizinle düzenli bir irtibat kuramayacağımı sanıyorum. Beni anlayacağınızı umuyorum.

"Selamlar..."

Mektubunun sonundaki tarihi altında, el yazısıyla yazılıp imzalanan ve "Savaş Eser"e benzeyen bir isim okunmaktadır. Bu, gerçek adı mı, değil mi bilemiyorum. Eğer gerçek adıysa, Salih Beyin soyadı "Eser" olmalıdır. Ya adı? İşte hâlâ karanlıkta kalan bir nokta... Oğluna defalarca mektup yazdım. Cevap gelmedi, fakat iade de edilmedi. Ama son mektuplar, bana iade olundu. Üzerinde adres değiştirdi yazılmıştı.

Hâlâ, oğlundan bir cevap bekliyordum. Kap kara geçmişini, nurlarla aydınlatan o müstesna insanın karanlık hatıraları ışığına çıkar ve birçok merak konusu olan noktalar da aydınlatılmış olur, diye ümidimi muhafaza ediyorum.

Ve yine temenni ediyorum ki, böylesine değerli bir insanın oğlu, Amerika'nın sefahati içinde eriyip gitmez de, babasının hatırasına sım sıkı

sarılır. Bunu yalnız ben değil, binlerce ehl-i imân arzu etmektedir.

Salih Beyin de ruhu şad olsun. Cenab-ı Hak, günahlarını affetsin. Ve küfrün çıkmazında çırpınan daha nice Salih Beylere aynı hidâyeti nasip etsin.

Karanlık dünyaları, Nurlarla dolsun.

Âmin, âmin, âmin!

Bir babanın acıları nasıl dindi?

Salih Beyin ibretli intibahı ve dönüşü duyulunca, bu konuda çok mektup aldım. Bunların bir kısmı müjdeli haberlerle doluydu. Aşağıya alacağımız mektup, bunlardan birisidir.

Mektup, bir emekli edebiyat öğretmeni tarafından, oğlunu inkâr ve isyan bataklığından kurtaran bir gence yazılmıştır. O mektup, ibret olsun diye bana da gönderildi. Aşağıya alıyorum:

"İki gözüm, değerli yavrum,

"Tanımadığın bir imzayla alacağın bu mektup karşısında şaşıracağını biliyorum. Zira ben de sizi tanımıyorum. Tahmin ediyorum ki, hayatınızda ilk defa böyle bir mektup alıyorsunuz. "Sözlerime kendimi tanıtmakla başlayacağım. Ben emekli edebiyat öğretmeniyim. Yaş olarak değilse de, ruh olarak çok bitik ve ihtiyarım. Bir yandan meslek hayatımın sona erişi, öte yandan hanımın vefat edişi, diğer yandan da hayatımın gayesi zannettiğim evlatlarımın hayırsız ve bedbaht çıkmaları, çok az adama nasip olan çile ve ıztırapları da beraberinde getirdi. Daha başka bir ifadeyle canavar hayvanlar karşısında titreyen bir çocuk gibiyim. Ve ağlıyorum evladım, hem de her gün...

"Büyük olan onlar mı, ben miyim? İnan ki bilemiyorum.

"Büyük oğlum doktor. Almanya'ya gitti. Ben onu unutmadım, ama o beni unuttu. Ne mektubu var, ne de selâmı. Onun küçüğü hâkim,

isminden bile bahsetmekten korkuyorum. Kızım ise, yüz karalığın en iğrencini yaparak, iki yıl önce bir genç ile gitti, gidiş o gidiş...

"Değerli evladım! Sen baba yüreğini bilir misin, bilmem, ama evlatlarının ihanetine uğrayan bir ihtiyarın duyduğu sancıyı aslâ duyamazsın. Teselliye ve hizmete muhtaç bir insanın böylesine bir acıya garkolması, en insafsız insanları dahi ürpetir değil mi? Ama benimkilerini asla...

"Bu acı dertleri unutturan, alçaklığın en korkuncunu bile benden esirgemeyen en küçük oğlumdan bahsetmek istiyorum.

"Bu yıl fakülte son sınıfta okuyor. O sizi tanıyor, aynı sınıftaymışsınız. Gayesi, hayvanlar gibi yaşamaktan başka bir şey değil. Gayr-i meşru hünerleri bir şeref telâkki eder. Sefahat topluluklarını adım adım tekip eder. Hayâ, nâmus, merhamet, ve saygı gibi ulvî hisler, ona göre âdi ve değersiz şeylerdir. Ona oğlum demeye utanıyorum. Zaten o, asırlık maddî varlığımı eritti. Ne zaman onu ikaz etmek

istemişsem, ya kötü sözünü işitmişim, ya da dayağını yemişim. Hele beni bir câni gibi dövüp kolumu kırdığını unutamıyorum. Günlerce inledim. Kapımı açıp beni doktora götürecek bir dost da gelmedi. Teselliyi hep ağlamakta buluyordum.

"Paramın bittiğini anlayınca, sırtımdaki yeni pardesüyü çıkarıp satmak istedi. Yalvardım: 'Evladım, bari bunu yapma' dedim. 'Soğuk odada yatıyorum, ihtiyarım, dayanamıyorum' dedim. Fakat son derece sert ve ağır hakaretleriyle karşılaştım.

"Âdeta kâinat başıma çökmüştü. İliklerime kadar titredim. Koynumda bir evlat değil, bir yılan büyütmüşüm meğer.

"İşte evladım, ben bu acı hayatın çarkları arasında eriyen zavallı birisiydim. Sevmek, gülmek ve huzur denen şeylerin adını bile unutmuştum. Fakat olacağa bak sen:

Resale-i Nur imdada yetişti

Bir gün soğuk odamda, yorganıma sarılmış, dertlerimle başbaşaydım. Kapı yavaşça açıldı. İçiriye o girdi. Her zaman kapıyı tekmeleyerek açar ve büyük bir hışımla içeri girerdi.

Koşarak geldi, kendini kollarıma attı. Gözlerinden yanaklarına doğru akan yaşlar, çenesinden aşağı doğru süzülüyor, sarsıla sarsıla ağlıyordu:

"Affet babacığım,' diyordu. 'Herşeyi unut, dünyaya yeni geldiğimizi farzet, her şey yeniden başlayacak' diye feryatlar koparıyordu.

"İnanın, hayâl görüyorum, zannettim. O anda ben de kendimi kaybetmiştim.

"Okulda sizinle tanıştığını söyledi. Bir akşam, kaldığınız evde misafir etmişsiniz. Kendisine hayatın ve insanın gayesini anlatan Risale-i Nur adlı eserlerden pasajlar okumuşsunuz. Ona

öyle bir tesir yapmış ki, anlatmakla bitiremiyor. Şimdi o serleri beraberce okuyor ve namazlarımızı birlikte kılıyoruz. Tam olarak

huzura erdik, ruhumuz sevinç dolu. Baba olduğumu yeni anlıyor ve Allah'a şükrediyorum.

"Evladım, sizlere nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Allah, sizler gibi imânlı gençlerin sayısını artırsın. Hizmetiniz çok kudsî yavrum. Bundan daha büyük bir hizmeti insanlık tarihi gösteremez. Cehennem hayatı yaşayan bir insana Cennet hayatını tattırmak, tarifi mümkün olmayan bir kıymettir. Eğer şu anda servetim olsa, hepsini de bu hizmetiniz uğruna sarfederdim. Allah, sizlerden ebediyyen razı olsun.

"Dualarınızı bekler, gözlerinden öperim.

5.4.1984

Emekli Edebiyat Öğretmeni Kemal KÜÇÜKARSLAN

Eczaneden sorulan "Sözler" ve "Lem'alar"

Bir Mektup

Salih Gökkaya'nın 1. ve 2. Mektupları önümde duruyor. Defalarca okudum. Çok duygulandım ve çok ibret aldım.

Ayrıca, benim hayatımla da az çok bir benzerliği var. Risale-i Nur, beni de büyük bir bunalımdan kurtardı. Yeniden hayata döndüm, diyebilirim. Kısaca anlatayım:

"Ben, çok zengin bir iş adamının tek çocuğu olarak dünyaya geldim. İhtiyaç adına hiçbir noksanlık duymayan bir aile hayatımız vardı. Ayakkabı değiştirir gibi araba değiştiriyor, su gibi para harcıyordum. Gençliğim çok hareketli ve çok hızlı sürmekteydi. İstediğim her şeye sahip oldum, güzel denilen bütün yerleri gezdim, gördüm. Ayrıca turist çeken bütün ülkeleri de bir bir dolaştım.

"Her şey, önüme ve ayağıma serilmişti. Öyle bir an geldi ki, kavuşacağım hedeflerim bitti, tadılacak lezzetler tükendi. Veya artık bütün güzellikler ve lezzetler bana yabancılaşmaya başladı. İçimde, yavaş yavaş ve gizliden gizliye beni kemiren bilmediğim bir huzursuzluk

belirmeye başladı.

"Yıllar yılı, geçti geçecek ümidiyle, bekledim, durdum. Ama o gizli huzursuzluk gittikçe artıyor, uykularımı, hayatımı ve sevincimi alt üst ediyordu.

"Bedenen de çok yorgun ve bitkin düştüğümü anlayınca, babam beni yerli ve yabancı ne kadar ünlü psikiyatrist, psikolog varsa hepsine götürdü, tedaviye çalıştı. Ne yazık ki bütün bunlar, içimi küçük bir yılan gibi sıkan huzursuzluğuma bir çâre olamamıştı. O mutlu ve herşeye gücü yeten ailemiz, yıllardır bir mâtem havası yaşıyordu.

"Öyle bir an geldi ki, artık dayanamaz oldum. Âdeta gizli bir el, ruhumu, kalbimi ve kafamı avuçluyor, sıkıyor, eziyor ve beni çıldırtacak gibi bunaltıyordu. Bu arada babam da ölünce, bütün bütün yıkıldım ve bunaldım. 'Tımarhanelik bir insan oldum' diye korkmaya başladım. "Bir gün, okulda beraber okuduğumuz bir arkadaşımı gördüm ve durumumu ona da anlattım. "Yurt dışı seyahatlere çıksana' dedi."

"Gezmediğim yer kalmadı' dedim.

"Ben Suudi Arabistan'da faaliyet gösteren İtalyan firmasında çalışıyorum. Eğer istersen oraya gidelim. Belki havası iyi gelir. Biraz değişik bir beldedir' dedi.

"Düşündüm. Belki 'faydası olur' diye kabul ettim. Orası Müslüman bir devlettir. Ama Müslümanlığı, adından başka tanımıyordum. Bizim evimizde her şey bulunurdu, ama Müslümanlığın izi bile yoktu.

"Birlikte Cidde'ye uçtuk. Günlerce şehir şehir dolaştım. Ama nafile... Aradığım dermanı bir türlü bulamıyordum.

"Bu ümitsizlik içinde, Medine'de bir otel odasındaydım. Artık her şey bana bir hoş görünüyordu. 'Eyvah' dedim, 'Galiba yolun sonuna geldim'. Kendimi ilk defa bu kadar âciz ve yardıma muhtaç hissettim. Birden aklıma Allah geldi. Ama nasıl yalvarıp yakaracağımı bile

bilmiyordum. Birkaç kelime mırıldandım.

"Bu sıkıntı içinde dalmışım.

"Baktım, rüyamda odaman kapısı açıldı. Sarıklı, cübbeli bir zat göründü.

"Hasta olan sen misin?' diye sordu.

"Şaşkınlık içinde:

"Evet' dedim.

"Ben doktorum, seni muayene edeceğim' dedi.

"Hayret ettim. Hiç doktora benzer bir tarafı yoktu.

"Siz nasıl bir doktorsunuz?' diye sordum.

"Evladım' dedi. 'Ben bu asrın doktoruyum. Sen derdini anlat bana.'

"Anlattım. Beni sessizce dinledi.

"Sana bir reçete yazacağım' dedi. 'Eğer bu

ilâçları kullanırsan hiç korkma hemen düzeleceksin.'

"Tebessümle saçlarımı okşadı.

"Söylediğimi yaz' dedi.

"Elime kalemi alıp, harfi harfine yazdım.

"... Sözler, Lem'alar, Mektubat, Şualar, Asa-ı Musa... Bu ilâçları kullanırsan, hiçbir şeyin kalmayacaktır.

"Büyük bir heyecanla uyandım. Hemen kâğıda ve kaleme sarılarak, söylenilen ilâçları aynen yazdım. Ama bunlar, benim kullandığım ilâçlara benzemiyordu. Ve gecenin ortasında sokağa fırladım. Sevincimden ne yaptığımı bilemiyordum. Rüyanın ciddiliği bana öyle bir kanaat vermişti ki, beni yıllardır kemiren bu dertten kurtulacağıma inanmıştım.

"İlk rastladığım eczaneye girdim. Kâğıdı görevliye uzattım. Adam, baktı baktı:

"Bizde böyle bir ilâç yok' dedi. 'Bu ilâçlar, ya çok öncenin, ya da çok yeni, henüz bizim elimize geçmemiş olabilir.'

"Başka bir eczaneye girdim. Bir başkasına, bir başkasına daha... Ama, o ilâçlardan kimsede yok. Yol üstünde bir hastane vardı. Oraya başvurdum. Beyaz tenli bir genç bir doktor, reçeteyi elimden aldı ve gülümsedi:

"Bunlar ilâç değil, kitap' dedi.

"Nasıl olur' diye hayret ettim.

"Ben Alman asıllıyım' dedi, 'bu kitapları ben de okudum. Yazan Türk'tür. Nasıl temin edeceğiniz konusunda yardımcı olabilirim.

"Kitapları temin ettim ve odama kapanıp bitirinceye kadar okudum.

"Şimdi ben de kendimi yeniden doğanlar arasında sayıyor ve benim durumumdaki herkese aynı ilâçları tavsiye ediyorum.

Mesut UÇAN

Kitabın 2. baskısından sonra gelen Bir mektup

Sayın Yavuz Bahadıroğlu,

Sizleri tanıyalı iki ay oldu. Herşey Halit Ertuğrul Beyin kaleme aldığı Kendini Arayan Adam adlı eseriyle başladı. Bu kitabı bana bir dostum verdi. Önce isteksizce okumaya başladım. Ama kendimi içindeki gerçeklere öylesine kaptırdım ki, bir türlü bırakamadım. Tam beş defa okudum.

Kitabın beni kendine çeken tarafı, üslûbu, akışı ve konuları mükemmel şekilde hikâyeleştirmesi değildi. Beni, asıl içindeki imanî hakikatlar kendine çekiyordu.

Yıllardır marksizmin içinde, herşeyi inkâr etmekle kendimizi aydın görmüştük. Ayrıca kitaba konu olan Salih Gökkaya Beyi de çok iyi tanıyordum. O adam babamın yakın arkadaşı idi. Böyle bir marksistin dönüş yapması beni de heyecanlandırmıştı. Yani bu, "Marks'ın dönüş

yapması" demek gibi bir şeydi.

Başta yayınevini ve kitabı yazan Halit Ertuğrul Beyi tebrik ediyorum. Kendini Arayan Adam adlı kitabı bütün tanıdık çevreme duyurmaya çalışıyorum. Bu kitabı bütün gençlik okumalıdır. Bunu bütün ellere yetiştirmeliyiz. Benim gibi, büyük bir inkâr içinde olup da içini açamayan birçok insan mevcuttur.

Ayrıca, bu kitabı vererek okuttuğum arkadaşlar, "Neden bu çarpıcı konu film yapılmıyor?" diye soruyorlar. Hikakiten çok mükemmel film olur.

Kitabın reklâmının daha fazla yapılmasını diliyorum. Ve bu konuyu gelecekte film olarak seyretmek ümidiyle, çalışmalarınızda başarılar temenni ediyorum.

Fevzi Yokuş Sayranbağları - ANKARA

Kitabın 3. baskısından sonra gelen Bir Mektup

"Salih Gökkaya, gerçek adıyla Salman Eser"

Halit Bey,

Bir okuyucu...

Yeni tanışacağız.

Benimki uzun ve meşakkatli bir yol. Önce iyi bir solculuğun, ve ardından da iyi bir sefahatin kurbanı. Gözlerimi, onaltı yıllık eşimin ölümü açtı. Dünyanın bir şeye değmez olduğunu gösterdi. Bitmek ve tükenmek üzere olan beni uyandırdı. Uyandım, ama, bana kim yardım edecekti? Aklımın açlığını, kalbimin boşluğunu, yıkılmış ümitlerimi kim, kim ayağa kaldıracaktı? Hangi hoca? Hangi kitap? Hangi şeyh? Hangi felsefeci? Kime gitsek, istediğim tatmini bulamıyordum. Evet, bırakmıştım o rezilane yolu... Ya yeni yol? Bulamazsam, tekrar oraya mı dönecektim? Müthiş bir bocalama, bir binalım da burada başlıyordu.

İşte bu bocalama günlerimin dorukta olduğu bir zaman... Akrabalardan birinin düğününe gittik. Gelen yaşlı ve sohbet ehli misafir için ayrılan bir odaya geçtik. Koyu bir sohbet başlamıştı. Bir

genç eline bir kitap almış, karşısındaki kalabalığa okuyordu. Baktım kitaba; Kendini Arayan Adam... Yani sizin eseriniz.

Son derece tartışmalı bir sohbet. Bir genç kitaba itiraz ediyor. "Ben de okudum, çok yazılmış ama tamamen hayal ürünüdür" diyor. Öbürü, onu iknaya çalışıyor. Kısaca, çok zevkli bir tartışma...

Dikkatle dinledim. Salih Gökkaya'nın dönüşünü anlatan bir kitap... Evet o... Yani Salih Gökkaya... Gerçek adıyla, Salman Eser. Tanımaz mıyım? Bir zamanın perde gerisindeki adamı... Türkiye'deki Marksizmin kendisinden sorulduğu zamanın militanlarından birisi de benim de onun için... Az mı nutularını, taktiklarini dinledik? Evet o... Meşhur Salih... Duymuştum, dönüş yaptığını... Ama, nasıl? Nerede?

Bütün bildiklerimi anlattım. Gerçi, bir aksiyon, bir önder ce bir tahrikçi oluşu dışında bir şey bilmiyordum. Ama, onu çok iyi tanıyordum.

Kitap okuyan Beyin elindeki kitabı aldım. Demek ki hidayet diye buna derlermiş. O gece... Tam iki defa oduğum eski ustamı. Beni komünist yapan insanı okudukça, aradığımı buldum. Onu kurtaran metod beni de kurtardı. Eminim o NUR pırıtıları daha çok insanı kurtaracak. Beyefendi tanışalım, lütfen. Saygı sunuyorum.

6.5.1993 İzzet Satılmış

Kitabın 4. baskısından sonra gelen Bir mektup

Çok kıymetli ve saygıdeğer hocam,

Bu mektubu size nasıl bir heyecan içinde yazdığımı anlatamam. Hani filmlerde bir ağaç birden büyür, bir gül birden açar ve bir insan birden yaşlanır ya, işte böylesine başkalaştığımın değiştiğimin heyecanı.

Kendini Arayan Adam... Bu isim sizin yazdı ğnız kitabın adı. İki ay önce bir arkadaşımdan öylesine aldığım bir kitap. Yalnızca iki saatlik bir yolculukta okumak için. Sonsarısın

anlatamıyorum. Allah aşkına siz o kitabı benim için mi yazdınız? Benim kafamı dolduran binlerce soruya cevap olsun diye mi? Veya neden yaşadığımı, kim olduğumu, görevlerimin neler olduğunu izah etmek etmek için mi? Veya herkesin içinde bir derece var olan Salih Bey öyküsü için mi?

Biliyor musunuz, bi kitapla tanışmamın bana ve aileme neler getirdiğini?

Özetleyeyim:

Annem altı çocuk dünyaya getirmiş. Hayatta kalan da yalnız ben olunca, üzerime nasıl titrediğini, nasıl şımartıldığımı tahmin edersiniz. Ama bu şımarıklık yaşım ilerledikçe saygısızlığa döndü. Kalbime ve aklıma yükseklem, şöhret olmak veya zengin olmak arzusundan başka birşey verilmediği için, insanlır, hürmet, saygı, merhamet gibi değerlerle de maalesef hiç tanışamamıştım. Hele Allah, peygamber, Kur'ân, âhiret, hesap veya kulluk gibi kavramlarla hiç, ama hiç...

Böyle bir hayat şekli beni hırçın, inançsız, saygısız bir karaktere götürdü. Annem ve babam ise bende istedikleri evlât muamelesini göremeyince de yanlış yönlendirilmenin elemi içinde acı çekmeye başlamışlardı.

Düşünebiliyor musunz, anne ve babayı sevmek, vatın ve milleti sevmek, insanlara değer vermek kendini bulmakla mümkün değil mi?

Kendini Arayan Adam işte beni buldurdu.

Değerli hocam,

Yerinde duramayan, aradığını bulan, sevinen ve hakiki huzuru yakalayan ben değilim.

Annemi ve babamı bir görseniz. Benim dönüşüm, namaza başlayışım karşısındaki duydukları sevinci bir bilseniz, eminim, siz de hislenirsiniz; çok zaman da içeri kapanır "Allah'ım bu rüya olmasın" diye dua edersiniz.

Sizin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde oluduğunuzu öğrendim. Talebeniz olmayı ne

kadar isterdim, ama Türkiye'ye geldiğimde ilk fırsatta ziyaretinize geleceğim.

Hocam ne olur bu kitabı herkese tavsiye edin. Neden bazı gazeteler Kendini Arayan Adam'ın reklâmını yapıp, anlatmıyorlar? Neden Müslüman şirketler bunun filmini yapmıyorlar?

Galiba çok heyecanlıyım, çok şeyler istiyorum. Ama bir şeyi çok istiyorum ki, Kendini Arayan Adam'ı okuyacak olanlar arasında binlerce bana benzeyenler vardır.

Lütfen, özellikle de ülkemdeki gençler bu kitabı okusunlar.

Ellerinden öperim, hocam. Ayakta kalmamız için bize dua edin.

Murak GÖNGÖR

8.12.1994, Almanya